

แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
(Special Economic Zone : SEZ) จังหวัดสระแก้วเปรียบเทียบกับ
เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

โดย

นายวีรภัฏ ประเสริฐโชติ
รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี
กระทรวงมหาดไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๕
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๕ – ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) จังหวัดสระแก้วเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายวีรุต ประเสริฐโร **หลักสูตร** การป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) **รุ่นที่ ๕๕**

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ก็เพื่อรวบรวมแนวคิดการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ในประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่างกัน ตามลักษณะพื้นที่และการปกครองของรัฐบาลนั้น ๆ โดยรัฐบาลไทยปัจจุบัน ได้กำหนดนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้น ๑๐ จังหวัด เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการเมือง การค้าชายแดนให้มีผลสำเร็จด้านการค้า การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาพื้นที่ และส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างประเทศ โดยรัฐบาลไทย กำหนดเขตพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ทั้ง ๑๐ ค่ายชายแดนประเทศทุกด้าน

ผลวิจัยหรือข้อสรุปเหล่านี้ สามารถนำมาสรุปใจความเปรียบเทียบถึงประเด็นพัฒนา ปัญหา อุปสรรค เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขต SEZ เปรียบเทียบได้จากการศึกษาของต่างประเทศ และนำมาเรียงร้อย เพื่อใช้เป็นคู่มือแบบแผนในการกำหนดเขตพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ที่จะดำเนินการในห้วงระยะเวลาที่กำหนด เป็นระยะที่ ๑ ระยะที่ ๒ ได้ด้วย

คำสืบค้น เขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ, การค้าชายแดน, SEZ

๒

คำนำ

การศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) จังหวัดสระแก้วเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหารในครั้งนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความเห็น และการมองไปข้างหน้า ในการดำเนิน โครงการและการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยหวังว่าผลการศึกษา เปรียบเทียบ ๒ เขตเศรษฐกิจ ที่เป็นเขตที่รัฐบาลกำหนดให้เป็นจุดเริ่มต้น จะสามารถก่อประโยชน์ แก่ผู้อ่าน ประเทศชาติ และประชาชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงขอเรียนว่า การศึกษานี้ยังมี ข้อบกพร่อง เนื่องจากการดำเนิน โครงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของ ฝ่ายต่างๆ จึงมีประเด็นศึกษาที่จะต้องปรับปรุงให้ทันสมัยต่อไป

(นายวีรุต ประเสริฐใจ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๕

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ข้อจำกัดของการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ การศึกษาการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ในภูมิภาคเอเชียในกลุ่มสมาชิก	
AEC และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย	๑๐
ความหมายของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)	๑๐
แนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย	๑๐
เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศระดับนานาชาติ	๑๒
สรุป	๕๓
บทที่ ๓ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว	๕๕
ลักษณะเด่นและโครงสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว	๕๕
ศักยภาพและโอกาสของนักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว	๖๐
การขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว	๖๕
การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว	๗๒
สรุป	๗๓

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๔	เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร	๗๖
	ลักษณะเด่นและโครงสร้างการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร	๗๖
	การค้าชายแดน : แรงผลักดันการเติบโตเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร	๗๘
	ความสัมพันธ์ทางการเมือง : เขตเศรษฐกิจพิเศษสะพานเซโนและ	
	เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร	๗๘
	สิทธิพิเศษในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร	๘๐
	ผลการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร	๘๒
	สรุป	๘๓
บทที่ ๕	สรุป และข้อเสนอแนะ	๘๘
	สรุป	๘๘
	ข้อเสนอแนะ	๘๘
	บรรณานุกรม	๑๐๑
	ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๐๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓-๑	ความก้าวหน้าด้านการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว	๖๕
๔-๑	กิจการเป้าหมายตามคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	๘๑
๔-๒	โครงการก่อสร้างสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร	๘๕

๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒-๑ แผนภาพที่ ๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษเงิน	๑๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑. พื้นฐานการกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ)

ท่ามกลางกระแสการแข่งขันทางการค้าและการแสวงหาการลงทุนจากต่างประเทศในเศรษฐกิจโลก ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ทั้งประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาต่างเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมพัฒนาประเทศเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบและแข่งขันกันเพื่อหาโอกาสการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะในยุคของโลกไร้พรมแดน (Globalization) การกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นในแต่ละประเทศจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญมากอันหนึ่งในการยกระดับการพัฒนาและรายได้ประชาชาติของประเทศ ทั้งนี้โดยคาดหวังว่ารัฐบาลในฐานะผู้สนับสนุนและควบคุมกลไกการบริหารการพัฒนาประเทศจะสามารถกำหนดและควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดสถานะแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวการลงทุนทั้งจากแหล่งภายในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกันจะทำให้รัฐบาลจะสามารถระดมทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมาใช้พัฒนาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะได้อย่างเต็มที่มากกว่าจะถูกใช้ออกไปอย่างกระจัดกระจาย นอกจากนี้แนวความคิดในการพัฒนาประเทศหลาย ๆ ทฤษฎียังแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาว่าจะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ประกอบการกำหนดนโยบายการพัฒนา

อย่างไรก็ตามนิยามคำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone : SEZ) ยังมิได้มีคำอธิบายอย่างชัดเจนว่าหมายถึงอะไรและมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด ในหลาย ๆ ประเทศ นักวิชาการอาจอาจให้คำนิยามที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดตั้งหรือกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งลักษณะระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ของแต่ละประเทศว่าอยู่ในรูปแบบใดระหว่างระบบเศรษฐกิจปิด (close economy) กับระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (open economy) ในทำนองเดียวกันนิยามคำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” อาจมีความแตกต่างกันเนื่องจากระบบการวางแผนที่แตกต่างกันกล่าวคือ ระหว่างระบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนจากส่วนกลาง (Central Planned Economy) กับ ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Market Oriented Economy)

๒. วัตถุประสงค์และความหมายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยวัตถุประสงค์ทั่วไปจะเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาลของประเทศที่มุ่งเน้นจะพัฒนาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นกรณีเร่งด่วนหรือเป็นกรณีพิเศษเนื่องจากมีศักยภาพการพัฒนาเพียงพอ อาทิ การกำหนดเขตนิคมอุตสาหกรรมหรืออย่างอื่นในลักษณะเดียวกัน นักวิชาการบางท่านอาจจัดการพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเช่นเดียวกัน อาทิ การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ส่วนการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน เหตุผลหลักประการหนึ่งในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษคือ เป็นโครงการนำร่อง (Pilot project) หรือการทดลองก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ

ปัจจัยอีกประการหนึ่งซึ่งอาจมีผลต่อการกำหนดนิยามคำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” คือระดับการพัฒนาประเทศ โดยจะพบว่าประเทศพัฒนาแล้ว “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” โดยทั่วไปหมายถึงนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป นิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก สวนอุตสาหกรรม สวนวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมเมืองอุตสาหกรรม และรูปแบบอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยรัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือและให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้นักลงทุนเข้าไปดำเนินการในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่กำหนด อาทิ มาตรการลดหย่อนทางภาษี การให้สินเชื่อในลักษณะผ่อนปรน การจัดสร้างบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และการลดขั้นตอนในการติดต่อกับหน่วยราชการ ทั้งนี้การกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษในลักษณะนี้อาจใช้ในความหมายอย่างแคบและมีวัตถุประสงค์หลักโดยกว้าง ๆ ดังนี้คือ

๒.๑ เพื่อกระจายอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องออกไปยังพื้นที่ หรือบริเวณอื่น เนื่องจากพื้นที่เดิมมีการกระจุกตัว และก่อปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒.๒ เพื่อกระจายการพัฒนาออกไปยังภูมิภาคอื่นที่มีความเจริญล้ำหลังกว่า

๒.๓ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง และจัดหาบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการพัฒนาที่อยู่อาศัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

๒.๔ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากแหล่งภายในประเทศ และต่างประเทศ และส่งเสริมการค้าชายแดนระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๕ เพื่อรวมกลุ่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีวัตถุประสงค์หรือประเภทคล้ายคลึงกันให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษทางอุตสาหกรรมซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกในการควบคุมและการกำกับดูแล

ในกรณีประเทศกำลังพัฒนาและมีพื้นที่กว้างขวางมาก นิยามคำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” อาจใช้ในความหมายที่กว้างกว่าโดยนอกเหนือจากความหมายในเชิงนิคมอุตสาหกรรมและรูปแบบอื่น ๆ ของนิคมอุตสาหกรรม อาจรวมถึงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะซึ่งมีการกำหนดกติกา กฎเกณฑ์ และสิทธิพิเศษ

แตกต่างจากพื้นที่ทั่วไปหรือพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ รวมทั้งการให้บริการในลักษณะ One-Stop-Service (OSS) แก่นักลงทุน นอกจากนี้ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีการพัฒนาในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการพัฒนาอุตสาหกรรม อาทิ การส่งเสริมการค้าชายแดนหรือการค้าระหว่างประเทศ การเกษตร ท่องเที่ยว และการบริการ และนิยามคำว่า “เศรษฐกิจพิเศษ” ในกรณีนี้จะสอดคล้องกับการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน ซึ่งมีการผ่อนคลายเป็นขั้นตอนทางการเมือง และมุ่งในการใช้กลไกตลาด (market mechanism) ให้เข้ามามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากร การผลิต และการกระจายสินค้า ขณะเดียวกันรัฐบาลจีน โดยรัฐบาลท้องถิ่น จะให้สิทธิพิเศษเพื่อจูงใจ และสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุน โดยเฉพาะชาวจีนโพ้นทะเล ให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

แต่ละประเทศอาจมีคำเรียก “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” หรือ Special Economic Zone แตกต่างกันไป อาทิ เขตการค้าเสรี (Free Trade Zone) ในกรณีของมาเลเซีย เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone) หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษ (เพื่อการค้าชายแดน) (Special Economic Zone : SEZ) ในกรณีของไทย และคลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse) ในกรณีของอินโดนีเซีย แม้ว่ารัฐบาลจะให้สิ่งจูงใจแก่นักลงทุนที่เหมือนหรือคล้ายกันได้แก่ การให้สิทธิพิเศษด้านภาษีอากร และการจัดสร้างบริการพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ระบบคมนาคม โทรคมนาคม และสาธารณูปโภคสาธารณูปการ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สิทธิพิเศษต่าง ๆ อาจมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละมาตรการและเงื่อนไขในการได้รับสิทธิประโยชน์

กล่าวโดยสรุปแล้วพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอาจมีความหมายใน ๒ ลักษณะ คือ

๑. พื้นที่กำหนดให้มีกิจกรรมเฉพาะด้าน ซึ่งมีขอบเขตพื้นที่แน่ชัดมีการระบุกิจกรรมการผลิตหรือการบริการที่แน่นอน เช่น นิคมอุตสาหกรรมทั่วไป นิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก สวนอุตสาหกรรม สวนวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรม เมืองอุตสาหกรรม เป็นต้น

๒. พื้นที่ที่กำหนดเป็นพื้นที่เปิดกว้าง ส่วนใหญ่แพร่หลายในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งมีการกำหนดเป็นพื้นที่เฉพาะ อาจเป็นภาคใดภาคหนึ่งที่มีความล้าหลังทางเศรษฐกิจ หรือภาคที่มีข้อได้เปรียบในทำเลที่ตั้งและทรัพยากรที่มีค่า อาจเป็นพื้นที่เฉพาะภายในประเทศหรือคาบเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านก็ได้ โดยเฉพาะในการส่งเสริมการค้าชายแดนในกรณีของประเทศไทยในปัจจุบัน พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษลักษณะนี้อาจมีการพัฒนาในลักษณะผสมผสานหลายสาขานอกเหนือจากการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น การเกษตร การท่องเที่ยว การบริการ การค้าระหว่างประเทศ การเน้นจุดกระจายสินค้า (Logistics)

๓. ภายหลังจากการที่ไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean

Economic Community : AEC)

รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาเขตการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านในแต่ละภูมิภาคที่มีศักยภาพในการค้าชายแดน โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่ ๑/๒๕๕๘ เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการค้าชายแดนกับทั้ง ๔ ประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งใช้เป็นช่องทางแก้ไขปัญหาขัดข้องด้านต่าง ๆ กับมิตรประเทศ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้วยกัน ทั้งด้านการค้า การลงทุน การแก้ไขปัญหาการลักลอบนำเข้าแรงงานข้ามแดน และการค้ามนุษย์ เพื่อให้การจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ร่วมกันระหว่างมิตรประเทศ โดยได้กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ระดับตำบล ระยะแรกใน ๕ จังหวัด ดังนี้

๑. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประกอบด้วย ๑๔ ตำบล ใน ๓ อำเภอ ของจังหวัดตาก ได้แก่ ท้องที่ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่กู่ ตำบลแม่ตาว ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่สอด และตำบลมทาววัน อำเภอแม่สอด ตำบลช่องแคบ ตำบลพพระ และตำบลวาลย์ อำเภอพพระ ตำบลชะเนือ้อ ตำบลแม่จะรา และตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด

๒. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ประกอบด้วย ๑๑ ตำบล ใน ๓ อำเภอ ของจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ ท้องที่ตำบลคำอาฮวน ตำบลนาสีนวน ตำบลบางทรายใหญ่ ตำบลมุกดาหาร และตำบลศรีบุญเรือง อำเภอเมืองมุกดาหาร ตำบลชะโนด ตำบลบางทรายน้อย ตำบลปงขาม และตำบลห้วยใหญ่ อำเภอห้วยใหญ่ ตำบลคอนตาล และตำบลโพธิ์ไทร อำเภอกอนตาล

๓. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ประกอบด้วย ๔ ตำบล ใน ๒ อำเภอ ของจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ ท้องที่ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านด่าน และตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ และตำบลผักชะ อำเภอวัฒนานคร

๔. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ประกอบด้วย ๔ ตำบลของอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ได้แก่ ท้องที่ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักแก้ว และตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา

๕. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด ประกอบด้วย ๓ ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ได้แก่ ท้องที่ตำบลคลองใหญ่ ตำบลไม้รูด และตำบลหาดเล็ก

ต่อมา คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้มีประกาศ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ ๒/๒๕๕๘ เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒ เพิ่มเติมอีก ๕ จังหวัด รวมเป็น ๑๐ จังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

๖. **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย** ประกอบด้วย ๑๑ ตำบล ใน ๒ อำเภอ ของจังหวัดหนองคาย ได้แก่ ท้องที่ตำบลคำบงหวาน ตำบลในเมือง ตำบลบ้านเค็ด ตำบลพระธาตุบังพวน ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลโพนสว่าง ตำบลมีชัย ตำบลเวียงคุก ตำบลสีกาย ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบลหาดคำ ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย และตำบลสระใคร อำเภอสระใคร

๗. **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส** ประกอบด้วย ๕ ตำบล ใน ๕ อำเภอ ของจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ ท้องที่ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ ตำบลละหาร อำเภอยี่งอ ตำบลโต๊ะจูด อำเภอแว้ง และตำบลสุโหลงโก-ลก

๘. **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย** ประกอบด้วย ๒๑ ตำบล ใน ๓ อำเภอ ของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ท้องที่ตำบลศรีเมือง ตำบลบุญเรือง ตำบลริมโขง ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนชัย ตำบลสถาน ตำบลห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ ตำบลบ้านแซว ตำบลป่าสัก ตำบลแม่เงิน ตำบลโยนก ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน และตำบลเกาะช้าง ตำบลบ้านด้าย ตำบลโป่งงาม ตำบลโป่งผา ตำบลแม่สาย ตำบลเวียงพางคำ ตำบลศรีเมืองชุม ตำบลห้วยไคร้ อำเภอแม่สาย

๙. **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม** ประกอบด้วย ๑๑ ตำบล ใน ๒ อำเภอ ของจังหวัดนครพนม ได้แก่ ท้องที่ตำบลกुरुคู ตำบลท่าค้อ ตำบลนาทราย ตำบลนาราชควาย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านผึ้ง ตำบลโพธิ์ตาก ตำบลหนองญาติ ตำบลหนองแสง ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม และตำบลโนนตาล ตำบลรามราช ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน

๑๐. **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี** ประกอบด้วย ๒ ตำบล ของอำเภอเมืองกาญจนบุรี ได้แก่ ท้องที่ตำบลแก่งเสี้ยน และตำบลบ้านเก่า

ดังนั้น ที่ตั้งของจังหวัดที่กำหนดเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ ซึ่งมีพื้นที่รวมทั้ง ๔ ภูมิภาค ที่มีพื้นที่ติดชายแดนเพื่อนบ้านในพื้นที่จังหวัดรวม ๑๐ เขต ๗ ดังกล่าว

๔. ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

เหตุผลเพราะต้องการทราบความสำคัญและความแตกต่างในการส่งเสริมการค้าชายแดน ปัญหาและอุปสรรค โดยเปรียบเทียบทั้งด้านปริมาณสินค้า ปริมาณการค้าและมูลค่าของสินค้า โดยในขณะที่เป้าหมายการค้าในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งมีพื้นที่เพียง ๑๖ จังหวัด (แขวง) มีประชากรรวมประมาณไม่เกิน ๑๐ ล้าน และมีพื้นที่เป็น Land

locked Country ซึ่งไม่มีพื้นที่ติดทะเลหรือทางออกทะเล ขณะที่การค้าชายแดนด้านกัมพูชามีประชากรกว่า ๒๐ ล้านคน ใน ๒๔ เขตจังหวัด และเขตปกครองพิเศษ มีพื้นที่ติดทะเลเปิดและทางออกทะเล ไม่เป็นประเทศ Land Locked ที่มีโอกาสในการค้าขายกับต่างประเทศมากกว่าด้านเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

๔.๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาเป็นระยะทางยาวถึง ๑๖๕ กิโลเมตร มีจุดผ่านแดน ๔ จุด แบ่งเป็นจุดผ่านแดนถาวร ๑ จุด และจุดผ่อนปรนอีก ๓ จุด ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญแสดงถึงมูลค่าการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา เฉพาะด้านจังหวัดสระแก้วในปี พ.ศ.๒๕๕๘ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๐๘ ของมูลค่าการค้าไทย-กัมพูชา ทั้งหมด หรือคิดเป็นมูลค่ารวมสูงถึง ๗๗,๑๗๓.๓๑ ล้านบาท โดยไทยมีส่วนเกินดุลการค้าอยู่ ๔๔,๕๔๕.๕๓ ล้านบาท และยังมีอัตราการเติบโตถึงประมาณร้อยละ ๒-๖ ต่อปี จังหวัดสระแก้วจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการค้าชายแดนเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ (ที่มา : สถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทยปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ : กรมการค้าต่างประเทศ ,๒๕๕๕)

จากความสำคัญและโอกาสทางการค้าของจังหวัดสระแก้ว ผู้เกี่ยวข้องด้านต่าง ๆ ทุกฝ่าย จึงได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ทางการพัฒนาจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนให้เป็น “การเพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ให้สามารถดำเนินการขนส่งและกระจายสินค้าได้อย่างสะดวกรวดเร็วตรงเวลา และประหยัด สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ของภูมิภาคอินโดจีน” และ “เสริมสร้างศักยภาพคนชุมชนพื้นที่ตามแนวชายแดนให้เกิดความปลอดภัยและมั่นคง เพื่อสนับสนุนการแข่งขันในประชาคมอาเซียน” พร้อมทั้งยังได้กำหนดจุดยืนในการพัฒนาของสระแก้ว (Positioning) เป็น “เมืองส่งเสริมการค้าชายแดนเพื่อการค้าการลงทุน”

๔.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดนด้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ด้านแขวงสะหวันนะเขต ที่เป็นเมืองใหญ่อันดับสองของ สปป.ลาว ซึ่งมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน รองรับมาก่อนที่รัฐบาลไทยจะกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด สปป.ลาว จึงมีความพร้อมที่จะเดินหน้าพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของตน และรองรับนักลงทุนจากทั้งอาเซียน (ไทย,มาเลเซีย) หรือกลุ่มอาเซียน +๓ (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น) มาก่อนแล้ว ซึ่งการมีประชากรจำนวนมากกว่าล้านคน และเป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนระเบียงเศรษฐกิจตะวันตก - ตะวันออก มีการสร้างสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว แห่งที่ ๒ ต่อเนื่องจากการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง ที่จังหวัดหนองคาย โดยเป็นเส้นทางคมนาคมทางบกสายเอเชีย-ยุโรป (A๕) ที่สามารถเดินทางโดยรถยนต์ และขนส่งสินค้าไปยังประเทศเวียดนามได้ โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าสู่ท่าเรือน้ำลึกอ่าวดานังได้

สะดวก ปัจจุบันรัฐบาลไทยให้ความสำคัญด้านมูลค่าอาหาร โดยกำหนดให้เป็นด้านการค้าชายแดน การลงทุนทั้งในเขตฝั่งจังหวัดมูลค่าอาหารและเขตเศรษฐกิจพิเศษสะพานเซโนของ สปป.ลาว มี ปริมาณมูลค่าการค้าชายแดนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ มากถึง ๕๑,๕๒๐ ล้านบาท อีกทั้งในการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การค้า และการทูต มีการตั้งสถานกงสุลไทยในเขตแขวงสะพานนะเขต รองรับการบริการชาวไทยและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยด้วย

การศึกษาแนวทางในการขับเคลื่อนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ จังหวัดสระแก้วและมูลค่าอาหารในครั้งนี้ จึงได้ให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาการค้าชายแดนและการ กระจายสินค้าสู่อินโดจีน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่เฉพาะต่อประชาชนและธุรกิจการค้าใน จังหวัดสระแก้วและมูลค่าอาหารเท่านั้น แต่ยังมีส่วนส่งเสริมการพัฒนา และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ของประเทศและของภูมิภาคอาเซียน อันจะทำให้จุดมุ่งหมายการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคเป็น ประชาคมอาเซียนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และความเจริญให้เกิดขึ้นร่วมกันประสบความสำเร็จตาม เป้าประสงค์ที่กำหนดอย่างยั่งยืนต่อไป ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนดให้พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง ๒ แห่ง เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี (Quick Win) ในการดำเนินนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง ๑๐ แห่ง ดังกล่าวด้วย ซึ่งคาดว่าจะป็นนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจหลักของประเทศ ต่อเนื่องไปถึงการ พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ระบบไฟฟ้า ประปา การคมนาคมขนส่งทางราง และ ทางถนน และการเร่งสร้างระบบรถไฟความเร็วสูงในอนาคต จะสามารถสนับสนุนการแก้ไขปัญหา แรงงานระหว่างประเทศ การลักลอบข้ามแดน รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนภาษาและทักษะ (Skill) ในการทำงานในหมู่สมาชิก AEC ได้ต่อไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหา/อุปสรรค ที่ทำให้การขับเคลื่อนเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมูลค่าอาหารให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายรัฐบาล

๒. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด ทั้งสอง แห่งให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน ศูนย์กลางการกระจายสินค้าสู่อินโดจีน และเสนอแนะแนว ทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีปัจจัยความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร โดยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ทำความเข้าใจในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหารให้เป็นรูปธรรม บรรลุผลสำเร็จ และสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาในบริบทของประเทศและภูมิภาคได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยอาศัยข้อมูล ข้อเท็จจริงจากหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่องการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเปรียบเทียบจังหวัดสระแก้วและจังหวัดมุกดาหารครั้งนี้เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมตามลักษณะภูมิรัฐศาสตร์ (Geo Politic) โดยคำนึงถึงหลัก AFP คือคำนึงถึง Area (พื้นที่) Function (จังหวัด กระทรวง กรม) และการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) โดยจะทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) ทั้งในไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

๒. นโยบายและเป้าประสงค์ของรัฐบาลปัจจุบันในการจัดตั้งและการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๓. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อเสนอทางเลือกที่ปฏิบัติได้ต่อไป

๔. ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

๔.๑ การศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

๔.๑.๑ แนวคิดการค้าชายแดนและการพัฒนาสู่การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

๔.๑.๒ แนวคิดการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ)

๔.๑.๓ การศึกษาสภาวะแวดล้อมเพื่อศึกษาถึงบทบาทที่ภาคเอกชนที่จะมาลงทุน สามารถตัดสินใจการลงทุน รวมถึงศึกษาถึงบริบทต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมการค้า ระหว่างไทย สปป.ลาว และกัมพูชา

๔.๑.๔ การวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ ที่มีผลต่อแนวคิดการพัฒนาของไทย

๔.๒ การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอย่างเป็นองค์รวมแบบบูรณาการ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สามารถนำไปปรับแก้ไขในการปฏิบัติของส่วนที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มั่นคง รอบคอบ ยั่งยืน ตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

ข้อจำกัดของการวิจัย

๑. ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องออกเดินทางไปศึกษาข้อมูลในพื้นที่ของทั้งสองจังหวัดในภูมิภาค ศึกษาช่วงเวลาเพียง ๑ปี ทำให้ผลการศึกษากำหนดเฉพาะในช่วงการดำเนินการที่ผ่านมาไม่สามารถนำไปปรับใช้ได้ดีพอ

๒. ในระหว่างการศึกษา รัฐบาลยังคงปรับเปลี่ยนการดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดตามผลประโยชน์ของชาติอย่างต่อเนื่อง การศึกษาคั้งนี้จึงอาจมีผลต่อการเสนอทางเลือกหรือเสนอผลการวิจัยได้กำหนดศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) จังหวัดมุกดาหารและจังหวัดสระแก้วเท่านั้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ทราบข้อเท็จจริง ความก้าวหน้า สภาพปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปัญหา/อุปสรรค หรือสนับสนุนการพัฒนาต่อไป

๒. คาดว่าหน่วยงานของรัฐจะสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาไปกำหนดเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร และพื้นที่อื่น ๆ ในภาพรวมของประเทศได้

๓. สามารถสนับสนุนนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลตามเป้าประสงค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน การผลิตและกระจายสินค้าสู่กลุ่มอินโดจีน (CLV)

๔. สนับสนุนพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนให้มีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนได้

บทที่ ๒

การศึกษาการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ในภูมิภาคเอเชีย ในกลุ่ม สมาชิก AEC และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)

๑. ความหมายของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)

โดยทั่วไปพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐที่มุ่งพัฒนาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นกรณีเร่งด่วนหรือกรณีพิเศษ เนื่องจากมีศักยภาพในการพัฒนาเพียงพอ หรือมีปัญหาเศรษฐกิจสังคมขั้นวิกฤตในพื้นที่นั้น ๆ เขตเศรษฐกิจพิเศษอาจมีความหมายใน ๒ ลักษณะ คือ

๑.๑ พื้นที่ที่กำหนดให้มีกิจกรรมเฉพาะด้าน ซึ่งมีขอบเขตพื้นที่ที่แน่ชัด มีการระบุงิจกรรมการผลิตหรือการบริการที่แน่นอน เช่น นิคมอุตสาหกรรมทั่วไป นิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก สวนอุตสาหกรรม สวนวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรม เมืองอุตสาหกรรม เป็นต้น

๑.๒ พื้นที่ที่กำหนดเป็นพื้นที่เปิดกว้าง ส่วนใหญ่แพร่หลายในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีการกำหนดเป็นพื้นที่เฉพาะ อาจเป็นในภาคใดภาคหนึ่งที่มีความล้าหลังทางเศรษฐกิจ หรือภาคที่มีข้อได้เปรียบในทำเลที่ตั้งและทรัพยากรที่มีค่า โดยเฉพาะการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านที่สามารถจะส่งผ่านสินค้าไปประเทศอื่น ๆ อาจเป็นพื้นที่เฉพาะภายในประเทศหรือคาบเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านก็ได้ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษลักษณะนี้จะมีการพัฒนาในลักษณะผสมผสานหลายสาขานอกเหนือจากการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น การเกษตร การท่องเที่ยว การบริการ การค้าระหว่างประเทศ การตั้งศูนย์กระจายสินค้า (Logistics)

พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้จะมีการกำหนดกติกากฎเกณฑ์สิทธิพิเศษในด้านต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้นักลงทุนเข้าไปดำเนินการพัฒนาทรัพยากรและผลิตสินค้าเพื่อสร้างรายได้ และโอกาสทางเศรษฐกิจสังคมที่ดีขึ้นของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศชาติและประชาชนโดยรวม

๒. แนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย

พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย ๑๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร จำแนกได้ ๓ ลักษณะคือ

๒.๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นศูนย์กลางความเจริญระดับนานาชาติ ประกอบด้วย

๒.๑.๑ พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard) คือ พื้นที่บริเวณจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และเขตจังหวัดอื่นที่ติดต่อกับหรือเกี่ยวข้องกับ ปร่าจิ้นบุรี และสมุทรปราการ ปัจจุบันพัฒนาเป็นเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (EEC)

๒.๑.๒ พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard) คือพื้นที่บริเวณจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และเขตจังหวัดอื่นที่ติดต่อกับหรือเกี่ยวข้องกับ

๒.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษเชื่อมโยงการค้าชายแดนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community :AEC) ประกอบด้วย

๒.๒.๑ อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ : กัมพูชา-จีน-เมียนมา-ลาว-เวียดนาม-ไทย : โดยเฉพาะจังหวัดในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่แม่น้ำโขงไหลผ่าน (Mekong Sub-Region)

๒.๒.๒ เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย : อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย : โดยเฉพาะ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT)

๒.๓ เขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตด่านถาวรที่สามารถส่งเสริมการค้าชายแดนได้ดี ประกอบด้วย ๑๐ จังหวัด คือ ชายแดนด้านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ๔ จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร เขตชายแดนด้านประเทศกัมพูชา ๒ จังหวัดคือ จังหวัดสระแก้วและจังหวัดตราด เขตชายแดนด้านประเทศเมียนมา ๒ จังหวัด คือ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี เขตชายแดนด้านประเทศมาเลเซีย ๒ จังหวัด คือจังหวัดสงขลา (ปาดังเบซาร์และด่านนอก) และจังหวัดนราธิวาส (สุไหงโกลลกและเวียง)

ในกรณีของประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ ๗๖ จังหวัด จากอดีตตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เริ่มในปี พ.ศ.๒๕๐๔ จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ได้มีการกำหนดพื้นที่ในลักษณะต่าง ๆ โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่มีศักยภาพความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงควบคู่ไปกับพื้นที่ที่ควรเร่งรัดให้มีการกระจายโอกาสการพัฒนาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในชนบท โดยเฉพาะการกระจายความเจริญจากพื้นที่ที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจสูง ไปสู่พื้นที่ที่กำลังมีการเติบโต หรือพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยในระดับมหภาคจะมีการกำหนดในลักษณะเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งในส่วนที่เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจภายในประเทศ และส่วนที่เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับต่างประเทศ โดยมีขนาดของพื้นที่

ปัจจัย ทำเลที่ตั้ง ลักษณะข้อได้เปรียบในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านทรัพยากร วัตถุดิบ แรงงาน การค้า และการลงทุนระหว่างประเทศเป็นตัวกำหนด

๓. เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศระดับนานาชาติ

๓.๑ ประเทศจีน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ทั่วไปคล้ายคลึงกับการตั้งเขตเศรษฐกิจในรูปแบบนิคมอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย คือ

๓.๑.๑ เพื่อจูงใจนักลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนมากขึ้น โดยให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรและอื่น ๆ รวมทั้งการกำหนดกฎเกณฑ์ และนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อนักลงทุน

๓.๑.๒ เพื่อขยายการส่งออก และพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ทัดเทียมกับต่างประเทศซึ่งจะช่วยเพิ่มปริมาณและมูลค่าการส่งออก

๓.๑.๓ เพื่อช่วยลดปัญหาการว่างงาน และพัฒนาฝีมือแรงงาน

๓.๑.๔ เพื่อถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

๓.๑.๕ เพื่อส่งเสริมและกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

รัฐบาลจีนได้ปรับปรุงนโยบายและการบริหารงาน รวมทั้งการพัฒนากฎหมายและองค์กรในการกำกับดูแล และควบคุมธุรกรรมทางเศรษฐกิจใน ๓ ขอบเขต ซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษคือ

๑. เปลี่ยนแปลงการกำหนดนโยบายด้านภาษีจากส่วนกลางมาเป็นระบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ฝ่ายบริหารหรือภาครัฐในแต่ละมณฑลสามารถกำหนดระบบและอัตราการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างกันได้

๒. ปรับปรุงกฎหมายการเก็บภาษีทั้งในแง่ของจำนวนเงินที่เรียกเก็บ การผ่อนผันกฎหมาย การเก็บภาษี และการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร

๓. ปรับปรุงมาตรฐานการจัดงบประมาณของรัฐ การจำแนกงบประมาณเพื่อการบริหารงานทั่วไป และงบประมาณสำหรับการบริหารทรัพย์สินของรัฐออกจากกันให้ชัดเจน รวมทั้งการปฏิรูประบบการเงินเพื่อให้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะค่าเงินหยวนให้มีเสถียรภาพและสามารถแลกเปลี่ยนและยอมรับในตลาดการเงินระหว่างประเทศ

แม้ว่ารัฐบาลจีนดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจเปิดกว้าง การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยพื้นฐานยังเป็นนโยบายที่ขัดกับระบอบการปกครองแบบสังคมนิยมของจีน ดังนั้นเพื่อ

ลดข้อขัดแย้งดังกล่าว จีนจึงพยายามสร้างระบบการลงทุนใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดนี้ โดยเฉพาะด้านการบริหาร การตลาด และผลตอบแทนที่เอื้อประโยชน์แก่นักลงทุน และเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน รัฐบาลจีนจึงปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระจายอำนาจหน้าที่ไปสู่รัฐบาลท้องถิ่น โดยให้มีการจัดตั้งเทศบาลประจำพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษรับผิดชอบดูแลเทศบาลแต่ละแห่ง รับผิดชอบในการวางแผน การระดมทุนเพื่อก่อสร้างระบบบริการพื้นฐาน การบริหาร ฯลฯ ในขณะเดียวกันจะจำแนกรูปแบบการลงทุนจากต่างประเทศไว้ ๕ รูปแบบ คือ

๑. การร่วมลงทุน (Equity joint venture) จีนและนักลงทุนจากต่างประเทศจะร่วมกันทั้งด้านการลงทุน การบริหาร ผลกำไรและขาดทุน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. การร่วมผลิต (Contractual joint venture : co-production) เป็นการร่วมทุนกันระหว่างจีนและชาวต่างประเทศ ฝ่ายนักลงทุนต่างประเทศจะลงทุนทางด้านเทคโนโลยีและส่วนสำคัญอื่น ๆ เกี่ยวกับการผลิต และการตลาด ส่วนฝ่ายจีนจะรับผิดชอบด้านที่ดิน อาคารสำนักงาน วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยรัฐบาลจีนจะประกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

๓. การให้สัมปทาน (Compensation trade) นักลงทุนต่างประเทศจะรับผิดชอบในการจัดหาเทคโนโลยี และอุปกรณ์การผลิต สินค้าที่ผลิตได้จะเป็น ๒ ส่วนคือ ของนักลงทุนต่างประเทศเพื่อการส่งออก และของจีนเพื่อจำหน่ายภายในประเทศหรือส่งออก และเมื่อหมดอายุสัมปทานแล้ว เทคโนโลยีและอุปกรณ์การผลิตจะตกเป็นของจีน

๔. การจ้างผลิต (Processing/assembly) นักลงทุนต่างประเทศจะสนับสนุนด้านวัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิต ในขณะที่ฝ่ายจีนจะได้รับประโยชน์ในรูปค่าจ้างแรงงานในการดำเนินการผลิต โดยนักลงทุนต่างประเทศจะรับผิดชอบด้านการตลาด

๕. ธุรกิจที่นักลงทุนต่างประเทศเป็นเจ้าของทั้งหมด (๑๐๐ percent foreign owned) นักลงทุนจากต่างประเทศจะรับผิดชอบทุกด้านเองหมด

การลงทุน ๕ รูปแบบข้างต้นรัฐบาลจีนคาดว่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อนักลงทุนจากต่างประเทศเพราะมีการแบ่งผลประโยชน์กันอย่างเป็นธรรม ขณะที่จีนจะได้รับประโยชน์ในรูปการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ระบบการบริหารและการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และการเคลื่อนย้ายทุนจากต่างประเทศสู่ประเทศจีน นอกจากนี้รัฐบาลจีนได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร และกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยสิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนด้วย

เขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน เช่น เมืองเถินเจิ้น เมืองต้าไห่ เมืองกวางโจว เป็นต้น

๓.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษเถินเจิ้น

กรณีตัวอย่างที่น่าสนใจและเป็นต้นแบบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษคือ เขตเศรษฐกิจพิเศษเถินเจิ้น (Shenzhen Special Economic Zone) สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มาของ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้เริ่มต้นจากสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ผ่อนปรนหลักการพัฒนาประเทศแบบพึ่งตนเองลง ในสมัยที่นายเติ้งเสี่ยวผิงได้รับเลือกให้เป็นเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ.๑๙๗๘ (พ.ศ.๒๕๒๑) ได้ประกาศใช้นโยบายสี่ทันสมัย (Four Modernization Policy) มุ่งเน้นใน ๔ ด้าน ได้แก่ การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาจีนให้ทัดเทียมกับประเทศตะวันตกภายในปี ค.ศ.๑๙๙๕ โดยรัฐบาลจีนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Spillovers) จากนักลงทุนต่างชาติ ในเบื้องต้นได้ออกกฎหมายการลงทุนร่วม (Joint Venture Law) เพื่อให้ให้นักลงทุนต่างชาติสามารถร่วมลงทุนกับผู้ประกอบการชาวจีนและรัฐบาลจีนได้จัดทำแผนปฏิรูปเศรษฐกิจขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการผลักดันให้นโยบายสี่ทันสมัยประสบความสำเร็จ หนึ่งในสาระสำคัญของแผนปฏิรูป ๗ ดังกล่าว คือ การถ่ายโอนอำนาจด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลกลางให้กับรัฐบาลท้องถิ่น โดยได้มีการเสนอให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินขึ้นเป็นพื้นที่นำร่อง เพื่อรองรับการค้าเสรีจากอังกฤษในปี ค.ศ.๑๙๙๗ (พ.ศ.๒๕๔๐)

๒-๑ แผนภาพที่ ๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงิน



การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินได้รับการยอมรับและได้รับการอ้างถึงว่าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จ จากปรากฏการณ์ “ความเร็วแบบเส้นเงิน” (Shenzhen Speed) จากปี ค.ศ.๑๙๘๐ ถึง ๒๐๐๕ เส้นเงินมีอัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวม (GDP) เฉลี่ยร้อยละ ๒๗ ต่อปี ปัจจุบันเขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินยังคงเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จที่สุดของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเริ่มต้นจากการเป็นเมืองที่มุ่งสู่ต่างประเทศ อาศัยการส่งสินค้าออกเป็นหลัก ใช้ปัจจัยที่ได้เปรียบทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งทรัพยากรแต่ละชนิดของโลก กระโดดจากเศรษฐกิจที่เน้นอุตสาหกรรมเบาเป็นหลักไปสู่อุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูง ทั้งนี้ Gou and Feng (2007) ได้สรุปปัจจัยความสำเร็จของเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินไว้ ๕ ปัจจัย ได้แก่

๑. ปัจจัยที่แรกและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ รัฐบาลกลางได้จัดเตรียมกรอบนโยบายพิเศษสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินที่ช่วยสร้าง “บรรยากาศที่ผ่อนคลาย” เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมของเมือง เช่น นโยบายเศรษฐกิจที่เกื้อบเสริม ทั้งในรูปแบบการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) และสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ

๒. ปัจจัยที่ ๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินยอมให้บุคคลต่างด้าวอาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษเหมือนบ้านตนเอง กระตุ้นให้เกิดชุมชนชาวต่างชาติ ทำให้มีบุคคลต่างด้าวกว่าร้อยละ ๘๑ ของประชากร โครงสร้างของประชากรอยู่ สนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจ

๓. การสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนในด้านความพร้อมทางการเงินที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงในการลงทุนร่วม ส่งผลสำคัญต่อการเปลี่ยนไปสู่เมืองอุตสาหกรรมและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับผู้ประกอบการเอง โดยปลายปี ค.ศ.๒๐๐๕ จำนวนองค์กรที่เป็นเงินลงทุนร่วมเส้นเงินมีจำนวน ๑ ใน ๓ ของทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน

๔. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทำเรือเส้นเงินติดอันดับที่ ๔ ธุรกิจการขนส่งด้วยคอนเทนเนอร์ของโลก และท่าอากาศยานเส้นเงิน อยู่ในลำดับที่ ๓ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีผู้โดยสารผ่านเข้าออกกว่า ๑๐.๔ ล้านคนในปี ค.ศ.๒๐๐๖ อุปทานและคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เช่น ถนน โทรคมนาคม และสาธารณูปโภคอื่น ๆ อยู่ในอันดับต้น ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่จะสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๕. ข้อได้เปรียบเชิงที่ตั้งของเส้นเงิน เป็นเมืองท่าที่มีชายแดนติดกับเกาะฮ่องกง โดยสามารถยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรมและความสามารถในการแข่งขันได้ทัดเทียมกับเกาะฮ่องกง ในฐานะของศูนย์บริการทางการเงินระหว่างประเทศ การให้บริการข้อมูลสารสนเทศ สักส่วนการลงทุนขนาดใหญ่ของเส้นเงินมาจากเกาะฮ่องกง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีแรก ๆ ของการพัฒนา

๖. ปัจจัยสุดท้าย รัฐบาลท้องถิ่นเส้นเงินดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการปฏิรูปและยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลจัดตั้ง “ศูนย์อำนวยความสะดวก” ตลอดจนศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service – OSS) สำหรับวิสาหกิจขนาดใหญ่ การปรับปรุงความโปร่งใสของการบริหารจัดการตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เป็นจุดแข็งภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น รัฐบาลได้จัดทำแผนพัฒนาที่ผ่านการรับรองจากสภาประชาชน ในเวลาเดียวกันก็นำความคิดเห็นของท้องถิ่นมาปรับปรุงเพิ่มความสอดคล้องและประสิทธิภาพในการตัดสินใจของรัฐบาลกลาง ขั้นตอนทางธุรกิจของเขตเศรษฐกิจพิเศษมีความเรียบง่ายและต่อเนื่อง รัฐบาลเส้นเงินได้นำเอาความสามารถในการตอบสนองในการให้บริการส่วนบุคคลมาปฏิบัติใช้เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับแนวทางในการแก้ไขปัญหาขององค์กรธุรกิจด้วย

กระบวนการในการรับรองจากรัฐบาลที่หลากหลายรูปแบบในระยะเวลาที่เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ขั้นตอนในการรับรองธุรกิจยังได้รับการทบทวนและคาดหมายว่าจะง่ายขึ้นสำหรับการดำเนินธุรกิจในอนาคต

๓.๓ เขตเศรษฐกิจชายแดนสหรัฐฯ - เม็กซิโก

สำหรับในประเทศตะวันตก เขตเศรษฐกิจชายแดนสหรัฐฯ (เมือง Laredo) - เม็กซิโก (เมือง Nuevo Laredo) ถือว่าเป็นอีกหนึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จและได้รับการทบทวนเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจทั่วโลก โดยเขตเศรษฐกิจชายแดนสหรัฐฯ - เม็กซิโก ตั้งอยู่บนแนวพื้นที่การขนส่งสินค้าทางบกที่ใหญ่ที่สุดระหว่างสหรัฐฯ - เม็กซิโก (Pan American Corridor) ประมาณร้อยละ ๔๐ ของสินค้าทั้งหมด เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) ในปี ค.ศ.๑๙๙๖ มูลค่าการค้าสหรัฐฯ - เม็กซิโก บริเวณ Texas มีอัตราสูงขึ้นร้อยละ ๖๘ โดยเม็กซิโกเป็นคู่ค้าอันดับ ๓ ของสหรัฐฯ รองจากแคนาดาและจีน มูลค่าการค้าสหรัฐฯ - เม็กซิโก คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔ ของการค้าสหรัฐฯ

วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสหรัฐฯ - เม็กซิโก คือลดปัญหาการว่างงานที่มีอัตราสูงมากของรัฐที่มีพรมแดนติดกับสหรัฐอเมริกา และต้องการเพิ่มมูลค่าของการส่งออกซึ่งขณะนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยกำหนดให้เป็นเขตการผลิตเพื่อการส่งออกชนิดโรงงานเดี่ยวหรือ Maquiladora ในฝั่งของชายแดนเม็กซิโก โดยรัฐบาลกลางมีมาตรการจูงใจ เรียกว่า IMMEX (อาทิ การงดเว้นภาษีและการจำกัดปริมาณนำเข้า) และสิทธิพิเศษแก่ผู้ประกอบการแต่ละราย โดยไม่มีข้อจำกัดที่ตั้งของโรงงานและมีการลงทุนในโครงการ IMMEX ทั้งจากสหรัฐฯ และจากประเทศที่สามในอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยมีหลักการดำเนินงานคือ การนำเข้าสินค้าและ/หรือวัตถุดิบจากต่างประเทศมาเพื่อประกอบ ผลิตและซ่อมแซม แล้วนำส่งกลับยังประเทศที่นำสินค้าเหล่านั้นเข้ามา หรือกระจายไปยังประเทศที่สาม และให้พื้นที่ชายแดนสหรัฐอเมริกาคือเป็นศูนย์บริการทางการค้าและโลจิสติกส์

บทบาทของภาคเอกชนในเมือง Nuevo Laredo มีความสำคัญในการวางแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ต่าง ๆ บริเวณชายแดนสหรัฐฯ และเม็กซิโก ส่วนภาครัฐทำหน้าที่เพียงให้การสนับสนุนตามหลักการเสรีทางการตลาด โดยผู้ลงทุนรายใหญ่บางรายมีระบบจัดการด้านสาธารณูปโภค (น้ำและไฟฟ้า) แยกออกจากโครงสร้างสำหรับการอุปโภคบริโภคของประชาชนในเมือง ทำให้การสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่รอบนอก เขตนิคมอุตสาหกรรมของเอกชนบางรายได้สร้างเส้นทางรถไฟส่วนตัวเพื่อลำเลียงสินค้ามาบริเวณชายแดนเพื่อเชื่อมกับเส้นทางรถไฟสายหลักเพื่อลำเลียงสินค้าสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดาต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสหรัฐ ฯ เม็กซิโก คือ การปฏิรูประบบการค้าและการลงทุน (The Reforms in Mexico) ด้วยการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ และปรับโครงสร้างต่าง ๆ เพื่อรองรับข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และให้การดำเนินงานของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสหรัฐ ฯ - เม็กซิโกสอดคล้องไปกับแนวทางการปฏิรูปดังกล่าวซึ่งใช้เวลาในการดำเนินงานกว่า ๑๒ ปี ทำให้เกิดการขยายตัวของปริมาณการค้า การลงทุน และการขนส่งระหว่างกันในปริมาณมากที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ โดยมีกลไกการผลักดันในการขับเคลื่อนอยู่หลายส่วน เช่น

๑. กลไกระดับท้องถิ่นภายใต้การดูแลของรัฐบาลท้องถิ่น

๒. คณะกรรมการร่วม (Border Governors Conference) ระหว่างรัฐบาลทั้ง ๒ ประเทศที่มีการประชุมหารืออย่างต่อเนื่อง

๓. การวางแผนโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเน้นการสร้างความเป็นผู้นำให้ประชาชนในพื้นที่

๔. การกระจายงบประมาณของรัฐบาลกลาง (Federal Budget) ในสหรัฐ ฯ

๕. การส่งเสริมความร่วมมือในรูปแบบการร่วมดำเนินการกับภาคเอกชนของสหรัฐ ฯ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบริเวณชายแดนใกล้เคียงในเม็กซิโก

๓.๔ เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศอินเดีย

กรณีเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่น ๆ ที่สำคัญที่ควรศึกษา ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศอินเดีย ซึ่งในปี พ.ศ.๒๕๕๐ อินเดียจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประมาณ ๑๕๑ แห่งที่ดำเนินงานอยู่ ตั้งอยู่ในเขตชายฝั่ง ๗๕ แห่ง เป็นเขตอุตสาหกรรมการผลิต ๔๘ แห่ง เขตบริการ ๓๑ แห่งและตั้งอยู่ในแผ่นดิน ๑๑๒ แห่ง เป็นเขตอุตสาหกรรมการผลิต ๓๗ แห่ง และเขตบริการ ๗๕ แห่ง โดยประเทศอินเดียเป็นประเทศหนึ่งในหลาย ๆ ประเทศที่ต้องการจะนำรูปแบบการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนมาเป็นต้นแบบ โดยคาดหวังว่าจะให้การส่งออกเติบโต ๕ เท่า GDP เติบโตขึ้นร้อยละ ๒ และสร้างงานใหม่ประมาณ ๓ ล้านอัตรา สำหรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในอินเดีย

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจในอินเดียเริ่มต้นจากการจัดตั้งเขตการผลิตเพื่อการส่งออก (Export Processing Zones : EPZ) แห่งแรกในปี ๑๙๖๕ ณ เมือง Kandla ในรัฐ Gujarat และต่อมาในปี ๑๙๗๓ ได้จัดตั้งเพิ่มขึ้นที่เมือง Mumbai โดยวางเป้าหมายให้เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมบรรยากาศด้านการลงทุนและการส่งออกของประเทศ และเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานใน EPZ มีข้อบกพร่องอยู่หลายด้าน เช่น ความอิสระของ EPZ ความซับซ้อนของช่องทางการติดต่อ ความเข้มงวดของพิธีการศุลกากร

ในการค้าประกันจากธนาคารและความไม่สอดคล้องของนโยบายการลงทุนต่างประเทศ รวมทั้งข้อจำกัดของขั้นตอนการดำเนินการและความไม่มีประสิทธิภาพในสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง

ต่อมาจึงได้พัฒนาใน EPZ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) โดยให้เป็นเขตพื้นที่ซึ่งได้รับการจัดตั้งให้มีกฎหมายด้านเศรษฐกิจที่มีลักษณะแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้บังคับทั่วไปของประเทศ โดยได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการของนโยบายส่งออกและนำเข้า ๑๙๙๗-๒๐๐๒ ที่มุ่งเน้นให้เกิดการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ เพิ่มมูลค่าการส่งออกและเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติใช้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย รัฐบาลอินเดียได้ออกกฎหมาย SEZ Act ๒๐๐๕ โดยกำหนดให้เขตเศรษฐกิจพิเศษ Multi Product ที่จะต้องมีพื้นที่จัดตั้งไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ Hectares และให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเฉพาะ Sector Specific ซึ่งรวมทั้งท่าเรือและสนามบินด้วยจะต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ Hectares จากนโยบายดังกล่าวการส่งออกของ SEZ ทั้งหมดที่อัตราการเติบโตประมารร้อยละ ๑๖.๔ ในช่วงปี ๒๐๐๐ - ๒๐๐๕ โดยการส่งออกโดยรวมทั้งประเทศมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๑๒.๑

โดยภาพรวมอินเดียประสบความสำเร็จในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วยปัจจัยเรื่องที่ตั้งและโครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนในเขต กล่าวคือเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีที่ตั้งอยู่ใกล้เขตอุตสาหกรรมหรือเขตเมืองเป็นปัจจัยหลักต่อความสำเร็จเนื่องจากหาแรงงานง่าย มีสาธารณูปโภคที่ดี และเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ตั้งใกล้กับท่าเรือและสนามบินหรือใกล้กับเมืองท่าหลัก จะได้รับความสนใจจากนักลงทุนมากกว่าเขตอื่น และมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่า นอกจากนี้ อินเดียพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น สาธารณูปโภคต่าง ๆ คลังสินค้า ระบบโทรคมนาคมสื่อสาร สถานีตำรวจและธนาคาร รวมทั้งการจัดตั้งโครงสร้างพื้นฐานภายนอก เช่น ถนนที่เชื่อมต่อกับจุดเชื่อมต่อด้านโลจิสติกส์ (Logistics Node) เช่น ท่าเรือ รวมถึงการสนับสนุนโครงสร้างทางสังคม เช่น ชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล และแหล่งสันทนาการต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการลงทุน ทำให้ลดต้นทุนการดำเนินงานเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรธุรกิจ

สิทธิประโยชน์ที่สำคัญคือ การได้รับการยกเว้นภาษีทุกประเภท ในการจัดหาสินค้าเพื่อการจัดตั้งบริษัท จากทั้งในและต่างประเทศ โดยไม่มีการกำหนดรายได้ขั้นต่ำจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และสามารถใช้อัตราดอกเบี้ยปลอดภาษีได้ตลอดภายในระยะเวลา ๕ ปี แต่ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวภายในเวลา ๑ ปี อีกทั้งวิสาหกิจขนาดเล็กจะได้รับความคุ้มครองภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถนำผลกำไรจากการดำเนินงานส่งกลับประเทศของบริษัทแม่ได้โดยไม่ต้องคิดเงินปันผลและได้รับความสะดวกในการลดขั้นตอนการตรวจสอบและการบริหารงาน ดังนี้

๑. กิจกรรมของบริษัทภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ สามารถดำเนินการได้โดยอิสระ

๒. อำนาจการอนุมัติ รวมถึงการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะอยู่ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๓. คณะกรรมการ ฯ มีอำนาจในการควบคุมการบริหารของเขตเศรษฐกิจพิเศษ การนำเข้าสินค้าทั้งหมดเป็นไปโดยอัตโนมัติ จะไม่มีกระบวนการตรวจสอบคลังสินค้าเพื่อการส่งออกและนำเข้า โดยหน่วยงานศุลกากร

๓.๕ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในกลุ่มประเทศ AEC

๑. นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์

เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ (Iskandar Special Economic Zone) ประเทศมาเลเซีย : เป็นเขตเศรษฐกิจสำคัญและมีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้ง กำลังก้าวขึ้นมาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน การศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้พบว่ามี Model ในการพัฒนา มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สามารถย้อนกลับมาศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทยในการก้าวสู่ความเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชั้นนำแห่งอาเซียน

เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๘ อยู่ในรัฐยะโฮร์ ทางตอนใต้ฝั่งมาเลเซียตะวันตกติดกับประเทศสิงคโปร์ มีเนื้อที่ ๒,๒๑๗ ตารางกิโลเมตร (ใหญ่กว่าประเทศสิงคโปร์ประมาณ ๓ เท่า) มีประชากรอาศัยอยู่ ประมาณ ๒ ล้านคน โดยจัดตั้งเป็นพื้นที่แรกในระบียงเศรษฐกิจ ๕ แห่ง ของประเทศเน้นการพัฒนาการบริการที่ใช้แรงงาน วิชาชีพ ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านโลจิสติกส์ ด้านการท่องเที่ยวและสันทนาการ และด้านธุรกรรมทางการเงิน และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมีทักษะ ได้แก่ ปิโตรเคมีและไบโอดีเซล อิเล็กทรอนิกส์ และการแปรรูปอาหารและวัตถุดิบ ทางทะเล การเกษตร ความน่าสนใจ ของอิสกันดาร์คือ รัฐบาล มาเลเซียตั้งเป้าหมายให้ เขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้เป็นสะพานเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับสิงคโปร์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุนในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้โอกาสจากที่ตั้งที่อยู่ติดกับสิงคโปร์ อีกทั้งเล็งเห็น ข้อจำกัดด้านกายภาพของ สิงคโปร์ที่ไม่สามารถขยายพื้นที่อุตสาหกรรมในประเทศได้มากนัก ประกอบกับผู้ประกอบการสิงคโปร์ต้องเผชิญกับ ปัญหาค่าจ้างแรงงานสูงขึ้นจึงวางแผนย้ายฐานการผลิตไปยังอิสกันดาร์ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าสิงคโปร์กว่า เท่าตัว ดังนั้น จึงเริ่มเกิดเป็นโมเดลธุรกิจใหม่ของผู้ประกอบการสิงคโปร์ที่มีโรงงานอยู่ในอิสกันดาร์ส่วนสำนักงาน จะตั้งอยู่ในสิงคโปร์ วิสัยทัศน์เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ คือ “การเป็นมหานคร ระดับโลกอย่างยั่งยืน” (Strong Sustainable Metropolis of International Standing) และได้แปลงวิสัยทัศน์มาสู่ยุทธศาสตร์หลัก ๕ ประการ ได้แก่

๑. การเป็นพื้นที่ชายแดนระดับนานาชาติ
๒. การขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ
๓. การสร้างความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม
๔. โครงสร้างกลไกการขับเคลื่อน และ
๕. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประเภทกิจกรรมเศรษฐกิจเน้นด้านการบริการที่ต้องใช้แรงงานวิชาชีพ (ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านโลจิสติกส์ ด้านการท่องเที่ยว และสันตนาการและด้านธุรกรรมการเงิน) และอุตสาหกรรมที่อาศัยแรงงานมีทักษะ(ได้แก่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและไบโอดีเซล อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร/วัตถุดิบทางการเกษตร) เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศให้เป็น ประเทศรายได้สูง

๒. ในด้านการบริหารจัดการ อีสกันดาร์อาศัยกลไกในลักษณะคณะกรรมการร่วมระหว่างรัฐบาลกลางรัฐบาหลี รวมถึงภาคเอกชนโดยได้รับมอบอำนาจให้รับผิดชอบการบูรณาการแผนแม่บทการพัฒนาให้สอดคล้องกับ แผนนโยบายระดับชาติและได้มาตรฐานระดับโลก ภายใต้กฎหมายเฉพาะเพื่ออำนวยความสะดวกส่งเสริม การลงทุน วางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบบริการเบ็ดเสร็จ และจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเป็นตัวกลาง ประสานและอำนวยความสะดวกระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้บรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ โดยเน้นการลงทุนของภาคเอกชนเป็นหลัก เขตเศรษฐกิจพิเศษอีสกันดาร์บริหารจัดการโดย Iskandar Regional Development Authority หรือ IRDA เป็นกลไกกำกับดูแลลักษณะพิเศษ มีนายกรัฐมนตรีมาเลเซียและผู้ว่าการรัฐยะโฮร์ เป็นประธานกรรมการร่วมและมีคณะกรรมการ (Members of IRDA Authority) รวม ๑๐ คนประกอบด้วย ผู้แทนภาครัฐทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นของรัฐยะโฮร์ ตลอดจนผู้แทนภาคเอกชน ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ของ IRDA ภายใต้กฎหมายเฉพาะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ (IRDA Act 2007) คือ การอำนวยความสะดวกส่งเสริมวางแผนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษอีสกันดาร์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนา กำหนดให้เขตเศรษฐกิจพิเศษอีสกันดาร์ช่วยเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของรัฐยะโฮร์ให้สูงขึ้น ๔.๕ เท่า เมื่อ เทียบกับปี ๒๕๔๕ และตั้งเป้าการก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์และเริ่มดำเนินการเต็มรูปแบบภายในปี ๒๕๖๘ เพื่อใช้เป็น เครื่องมือทางเศรษฐกิจสำคัญที่จะสนับสนุนให้มาเลเซียยกระดับขึ้นเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง ในส่วนของสิทธิประโยชน์ในการลงทุนตามที่ได้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลกลาง (Federal State) ได้แก่

๒.๑ สิทธิประโยชน์สนับสนุนการลงทุนจำเพาะในแต่ละพื้นที่เพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาพัฒนาพื้นที่

๒.๒ มาตรการลดภาษีเงินได้สำหรับแรงงานมีภูมิความรู้ (Knowledge Workers) เพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาทำงานในพื้นที่

๒.๓ การพัฒนาโครงการนำร่อง/เรือธง (Flagship) เพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุนแบบรวมกลุ่มคลัสเตอร์ของธุรกิจและ อุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ พัฒนาเศรษฐกิจสำหรับแต่ละพื้นที่โดยธุรกิจ อุตสาหกรรมที่รัฐบาลมาเลเซียสนับสนุนให้มีการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ ได้แก่ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (การผลิตภาพยนตร์) บริการโลจิสติกส์ ธุรกิจการเงิน การท่องเที่ยว การบริการสุขภาพ (ศูนย์การแพทย์) การศึกษา (สถาบันการศึกษานานาชาติ) อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร

นอกจากนี้การให้นักลงทุนและชาวต่างชาติสามารถถือครองที่ดินได้ (Freehold) ยังเป็นสิทธิพิเศษสำคัญ อีกประการหนึ่งสำหรับผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ มาเลเซียซึ่งไม่อาจกระทำได้ในสิงคโปร์ ขณะที่ แนวทางการพิจารณามาตรการสนับสนุนการลงทุนในการพิจารณาอนุมัติธุรกิจที่มีสิทธิได้รับมาตรการสนับสนุน จากภาครัฐขึ้นอยู่กับผลการพิจารณาของ IRDA ถึงประโยชน์จากการกระตุ้นเศรษฐกิจและสังคม (Catalytic Value) ของธุรกิจนั้นต่อท้องถิ่น และความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมสะอาด ผลประโยชน์ต่อ ประชาชนในวงกว้าง (Inclusiveness) และการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนเป็นหลัก

๓. การแบ่งพื้นที่เพื่อการพัฒนา เขตเศรษฐกิจอิสกันดาร์แบ่งพื้นที่การพัฒนาออกเป็น ๕ เขต ดังนี้

๑. โซน A (Johor Bahru City Centre) มีบทบาทเป็นประตูเศรษฐกิจทางใต้ของมาเลเซีย โดยมี เป้าหมายเป็นศูนย์กลางธุรกิจและการเงิน วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวรองรับการกระจายและเชื่อมโยงเส้นทาง ธุรกิจกับสิงคโปร์ ปัจจุบันมีบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่เข้ามาตั้งสำนักงานเป็นจำนวนมาก อาทิ Citigroup, HSBC, Kuwait Finance House, YKK, Lion Group, Sumitomo นอกจากนี้ยังมีแผนก่อสร้างรถไฟฟ้าเพื่อเชื่อมโยงกับ ส่วนอื่นๆ ในอิสกันดาร์อีกด้วย โครงการ Flagship ที่สำคัญในโซนนี้ ได้แก่ (๑) Danga Bay เมืองริมน้ำและ ศูนย์กลางธุรกิจขนาด ๑.๘๒ ตร.กม. (๒) Bangunan Sultan Ibrahim CIQ Complex ศูนย์ CIQ ที่ใหญ่ที่สุดและ ทันสมัยที่สุดของมาเลเซียขนาด ๐.๒๓ ตร.กม. (๓) Johor – Singapore Causeway เส้นทางพิเศษเชื่อมสู่สิงคโปร์ ความยาว 1 กม. ซึ่งจะพัฒนาให้มีทั้งถนนรถไฟและทางเท้า รวมทั้งระบบท่อน้ำสู่สิงคโปร์

๒. โซน B (Nusajaya) มีบทบาทเป็น แหล่งรวมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ใหญ่ที่สุด แห่งหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมี เป้าหมายเป็นศูนย์ราชการ ศูนย์การแพทย์ แหล่ง ท่องเที่ยวและศูนย์กลางโลจิสติกส์ (Logistics Hub) ประกอบด้วย การพัฒนาที่อยู่อาศัย สถานที่

ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งสันตนาการ หน่วยงานราชการ แหล่งธุรกรรมการเงิน ศูนย์ เทคโนโลยีชีวภาพและอุตสาหกรรม Flagship ที่สำคัญในโซนนี้ได้แก่ (๑) ศูนย์กลางธุรกิจและที่อยู่อาศัย Medini (๒) ศูนย์รวมหน่วยราชการรัฐยะโฮร์ (Kota Iskandar) (๓) ศูนย์การศึกษา Edu City ซึ่งจะมีโรงเรียนนานาชาติมหาวิทยาลัยและศูนย์วิจัยต่าง ๆ (๔) แหล่ง ท่องเที่ยวและสวนสนุก ไม่ว่าจะเป็นสวนสนุกและสวนน้ำแห่งแรกของเอเชียคือ Legoland และ Kittyland (๕) พื้นที่สนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น โรงถ่ายภาพยนตร์ ระดับโลก Pinewood Iskandar Studio (๖) นิคม อุตสาหกรรมพื้นที่ ๕

๒ ๖

ตร.กม. ภายใต้การบริหารจัดการของกลุ่มบริษัท UEM Sunrise Berhad

๓. โซน C (Western Gate Development) มีบทบาทเป็นท่าเรือสินค้าระดับโลก มีเป้าหมายเป็น ประตูการค้ารองรับทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม รวมถึงการขนส่งน้ำมัน นอกจากนี้พื้นที่นี้ยังเป็นที่ตั้งของ โรงงานปิโตรเคมีและโรงไฟฟ้าสำคัญอีกหลายแห่ง ประกอบด้วย คลังน้ำมัน นิคมอุตสาหกรรมปลอดภาษีและ กิจกรรมโลจิสติกส์ โครงการ Flagship ที่สำคัญในโซนนี้ได้แก่ (๑) ท่าเรือ Tanjung Pelepas (PTP) ที่จะ สามารถรองรับตู้สินค้าได้ ๑๒ ล้านที.อี.ยู. (๒) โรงไฟฟ้าถ่านหิน Tanjung Bin ที่จะพัฒนาให้มีกำลังการผลิตไฟฟ้า ขนาด ๒,๑๐๐ เมกะวัตต์

๔. โซน D (Eastern Gate Development) มีบทบาทเป็นศูนย์กลางนิคมอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ ของมาเลเซียตอนใต้ โดยอุตสาหกรรมที่สนับสนุนให้พัฒนาในพื้นที่ ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ปิโตรเคมี และพลังงานไบโอดีเซล โครงการ Flagship ที่สำคัญในโซนนี้ได้แก่ (๑) Tanjung Langsat Industrial Complex ในพื้นที่ ๑๗ ตร.กม. สำหรับอุตสาหกรรมขนาดกลางและอุตสาหกรรมหนัก (๒) สวนอุตสาหกรรม Pasir Gudang ขนาด ๑๕ ตร.กม. สำหรับอุตสาหกรรมการผลิต และ (๓) Asia Pacific Trade & Expo City (APTEC) ซึ่งจะเป็น ศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า และศูนย์การค้าปลีก-ส่ง

๕. โซน E (Senai-Skudai Development) มีบทบาทเป็นเมืองผ่าน (Transit Town) ที่เชื่อมต่อ มาเลเซียกับประเทศอื่นๆ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติ Senai โดยมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ บริการโลจิสติกส์ เขตปลอดภาษี การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้สูง และอุตสาหกรรมการบิน และอวกาศ โครงการ Flagship ที่สำคัญในโซนนี้ได้แก่ (๑) Senai Aviation and Airport City และ (๒) MSC Cyberport Johor (Cybercity) สำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

๔. ผลการดำเนินงาน

การลงทุนในเขตเศรษฐกิจ พิเศษอิสกันดาร์ ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีมูลค่า รวมทั้งสิ้น ๑๒.๑๖ พันล้านบาท แต่หากพิจารณาตัวเลขการลงทุนตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ จนถึงปี ๒๕๕๘ มี

มูลค่ารวม ทั้งสิ้น ๑๕๐.๒๕ พันล้านริงกิต โดยพบว่า ภาคอุตสาหกรรมมีการลงทุนสะสมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๒๘ มีมูลค่ารวม ๕๔.๐๘ พันล้านริงกิต รองมากคือ ภาคค้าปลีก ร้อยละ ๒๔ มีมูลค่ารวม ๔๕.๒๔ พันล้านริงกิต และภาคอสังหาริมทรัพย์ร้อยละ ๒๑ มีมูลค่ารวม ๔๐.๐๖ พันล้านริงกิต ตามลำดับ สำหรับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ Iskandar ส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนในประเทศคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๖๐ ที่เหลือเป็นนักลงทุนต่างประเทศ โดยเป็นการลงทุนจากจีนสูงสุดขึ้นแท่นเป็นอันดับหนึ่งแซงสิงคโปร์ รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สเปน เยอรมัน นีออสเตรเลีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อินเดีย และเนเธอร์แลนด์ตามลำดับ

ปัจจัยความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์

๑. ท่าเลที่ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดี โดยมีพื้นที่ติดกับประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกจึงได้รับโอกาสในการพัฒนาอันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านพื้นที่และค่าครองชีพที่สูงของประเทศสิงคโปร์ ส่งผลให้อิสกันดาร์ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากสิงคโปร์สู่มาเลเซีย

๒. การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ค่อนข้างสมบูรณ์โดยการประสานความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งระบบไฟฟ้า ถนน และสาธารณูปโภคต่างๆ ให้พร้อมรองรับ การพัฒนาไว้ล่วงหน้า อีกทั้งยังมีแผนความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อ เชื่อมโยงพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์กับสิงคโปร์ให้สามารถรองรับการขนส่งมวลชนได้สูงสุดถึงวันละ ๔ แสนคน

๓. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ของ IRDA จากการดำเนินการ ตามนโยบายอย่างเคร่งครัดในการพิจารณาอนุมัติให้สิทธิประโยชน์เฉพาะแก่ธุรกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเท่านั้น ดังนั้นธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จึงไม่มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆ เป็นการป้องกันปัญหาการเก็งกำไรที่ดิน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของการพัฒนาของภาคอุตสาหกรรม (Real Industrial Sector) ในอนาคต

๔. ความสามารถในการบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ได้อย่างสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียว ของนโยบายระดับสูง (รัฐบาลกลาง) ระดับรัฐยะโฮร์และระดับพื้นที่ (รัฐบาลท้องถิ่น) ซึ่งส่งผลให้การพัฒนา พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นไปตามเป้าหมายในการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นและยกระดับการพัฒนาประเทศ มาเลเซียสู่การเป็นประเทศรายได้สูง (High-income Developed Nation) โดยดำเนินการตามแผนแม่บทการ พัฒนาพื้นที่อย่างเคร่งครัด รวมทั้งมีการจัดทำผังรัฐยะโฮร์และการวางผังเฉพาะพื้นที่เขตเศรษฐกิจอิสกันดาร์ (Special Area Plan: SAP) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเพื่อให้การกำหนดยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่ที่มีความชัดเจน และสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ระดับประเทศภายใต้กรอบระยะเวลาที่กำหนด

๕. มาตรการให้สิทธิประโยชน์ในพื้นที่โซนต่างๆ สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเพื่อกำหนดธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเป็น ประโยชน์ต่อประชาชนในวงกว้าง เช่น การศึกษาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง เป็นต้น

๒. เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศเมียนมา

๒.๑ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei Special Economic Zone : DSEZ)

เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและท่าเรือน้ำลึกทวายเป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทการเชื่อมโยงเส้นทาง คมนาคมขนส่งของอาเซียน (ASEAN Connectivity) ซึ่งได้รับการผลักดันจากกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงและญี่ปุ่นมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดเส้นทางการค้าและ ประตูลิขิตเศรษฐกิจฝั่งตะวันตกแห่งใหม่ตามแนว ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หรือ Greater Mekong Sub-region (GMS) โดย ท่าเรือน้ำลึกทวายจะเป็นประตูการค้าฝั่งตะวันตกของภูมิภาค สร้างทางลัดโลจิสติกส์เชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียนกับ โลกตะวันออกและโลกตะวันตก คู่ตลาดในเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกา และยุโรป

โครงการทวายเป็นโอกาสสำคัญของประเทศไทย ในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจแห่งใหม่ร่วมกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญ มีระยะทางชายแดนติดต่อกับประเทศไทยยาวที่สุดกว่า ๒,๒๐๐ กม. ทั้งนี้ รัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมามีความร่วมมือเพื่อสนับสนุนโครงการทวายมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีข้อตกลงระหว่างประเทศ (MOU) ว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงเจตนารมณ์ร่วมกัน ในการผลักดันโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวาย นิคมอุตสาหกรรม และเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงพื้นที่เขต เศรษฐกิจพิเศษทวายกับชายแดนไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ความคาดหวังจากการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือดังกล่าวจะนำไปสู่การเร่งกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจใน ระดับพื้นที่ให้เติบโตและเข้มแข็งขึ้นในเวทีการค้าโลก ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างงานและจ้างงานในพื้นที่และ ระดับประเทศ ยกกระดับฝีมือแรงงานสู่ระดับสากลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในขณะเดียวกันเขต เศรษฐกิจพิเศษทวายจะเป็นทางเลือกสำหรับการก่อตั้งฐานทางธุรกิจแห่งใหม่ที่จะสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการ ไทยในทุกกระดับให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจและพื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลกัน เป็น โอกาสในการขยายฐานการผลิตอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกิจกรรมตามห่วงโซ่อุปทานกับพื้นที่เศรษฐกิจอื่นๆของ ไทย อีกทั้งจะสร้างโอกาสสนับสนุนความมั่นคงด้านพลังงานให้ไทยในอนาคตอีกด้วย

๒.๒ ประโยชน์ที่ไทย เมียนมา และอาเซียนจะได้รับ

ประโยชน์ต่อประเทศไทย เขตเศรษฐกิจพิเศษและท่าเรือน้ำลึกทวาย จะ เปิดช่องทางลัดโลจิสติกส์ฝั่งตะวันตกของไทย เชื่อมโยงแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (SEC) ระหว่างเมียนมา-ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ต่ตลาด ฝั่งตะวันตกโดยไม่ต้องผ่านช่องแคบมะละกา ซึ่งจะ ช่วยลดระยะเวลาและต้นทุนในการค้า การขนส่ง ระหว่างประเทศได้อย่างมาก ทั้งยังส่งผลให้ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของความเชื่อมโยงทาง เศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ในภูมิภาค

เป็นโอกาสขยายฐานการผลิตเชื่อมโยงและเสริมกิจกรรมในห่วงโซ่ อุปทานกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของไทย (พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมขั้นต้นหรือ อุตสาหกรรมหนัก เช่น อุตสาหกรรมเหล็กครบวงจร ให้ เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสำคัญเพื่อป้อนเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานการผลิต ในอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทยได้ เป็นต้น

เป็นโอกาสย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมใช้แรงงานฝีมือจำนวนมากของผู้ประกอบการไทย เนื่องจากขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่ต้องปรับตัว จากค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาขาดแคลนแรงงาน การผลิตวัตถุดิบมี ต้นทุนสูง และการสิ้นสุดของสิทธิประโยชน์ส่งออก GSP ของประเทศไทย โดย การย้ายฐานการผลิตสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายจะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถลดต้นทุนในการผลิต และใช้ สิทธิประโยชน์จากระบบสิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) ของสหภาพยุโรป โดยการผลิตและส่งออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในเมียนมา

๒.๓ ประโยชน์ต่อสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายจะเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของเมียนมาสู่ ภาคอุตสาหกรรมและบริการ เช่นเดียวกับแผนงานพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทย โดยส่งผลกระทบกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งจากการลงทุนด้านการก่อสร้าง อุตสาหกรรม การผลิตไฟฟ้า การค้า การขนส่ง การพัฒนา อสังหาริมทรัพย์ และจากการสร้างงานภายในนิคมอุตสาหกรรมประมาณ ๕ แสนคน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ โดย คาดว่าจะมีการจ้างงานรวม ๓ ล้านคน เมื่อรวมถึงการลงทุนต่อเนื่องในพื้นที่ใกล้เคียง เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ นอกเหนือจากการจ้างงานในพื้นที่แล้ว ยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา บริการสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งจะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเมียนมา และ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง

๒.๔ ประโยชน์ต่อภูมิภาคอาเซียน

เปิดเส้นทางทางการลงทุนและประตูเศรษฐกิจฝั่งตะวันตก (Western Gateway) ของภูมิภาค ตามแผนแม่บทเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งอาเซียน ซึ่งจะ

ช่องทางลัดโลจิสติกส์ของภูมิภาค ช่วยลดระยะเวลา และต้นทุนในการค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริม การเชื่อมโยงเศรษฐกิจอาเซียนกับโลกตะวันตกมากขึ้น ซึ่งใน อนาคตคาดว่าจะมีมูลค่าการค้าสูงถึง ๔ ล้านล้านบาท หรือ ๑.๒ แสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปีโดยจะส่งผลกระทบต่อ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การค้าการลงทุนตลอดแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

๒.๕ ขอบเขตโครงการ

เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei Special Economic Zone: DSEZ) มี เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑๕๖.๕ ตร.กม. ตั้งอยู่ที่บ้านนาบูล เมืองทวาย ภาคตะนาวศรี ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมี ระยะทางห่างจากกรุงย่างกุ้ง ประมาณ ๖๐๐ กม. ห่าง ชายแดนไทย-เมียนมา ๑๓๒ กม. ห่างจากตัวเมืองจังหวัด กาญจนบุรี กรุงเทพฯ และ พื้นที่บริเวณ ชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทย (ESB) เป็นระยะทาง ๒๐๐ กม. ๓๓๐ กม. และ ๔๕๐ กม. ตามลำดับ

๒.๕.๑ การพัฒนาโครงการทวายระยะแรก (Dawei Special Economic Zone: DSEZ; Initial Phase Development)

การพัฒนาโครงการทวายระยะแรก (DSEZ Initial Phase Development) เป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาเขต เศรษฐกิจพิเศษทวาย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานที่จำเป็นในขั้นต้นพร้อมทั้งพื้นที่อุตสาหกรรม เพื่อรองรับการลงทุนอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน เข้มข้นหรือการผลิตที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดกิจกรรม ทางเศรษฐกิจสอดคล้องกับห่วงโซ่ อุปทานและศักยภาพในพื้นที่ รวมทั้งมีการสร้างงานจำนวนมาก ภายในเวลา ที่รวดเร็ว ในเดือน สิงหาคม ๒๕๕๘ มีการลงนามในสัญญาสัมปทานการพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ระยะแรก ระหว่างคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษของรัฐบาลเมียนมา (Dawei SEZ Management Committee หรือ DSEZMC) และกลุ่มเอกชนผู้ได้รับสัมปทาน (ITD consortium) เพื่อให้มีการพัฒนานิคม อุตสาหกรรมระยะแรก พร้อมทั้งโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปการเท่าที่ จำเป็นต่อการพัฒนาระยะแรก

โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระยะแรก ประกอบด้วยโครงการ ย่อย ดังนี้

- นิคมอุตสาหกรรมระยะแรก (เนื้อที่ทั้งหมดไม่เกิน ๓๕ ตร.กม.)
- ท่าเรือเล็กขนาด ๒ ท่า
- โรงไฟฟ้าระยะแรก และ โรงไฟฟ้าขนาดเล็ก
- อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และระบบประปา
- พื้นที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงาน รองรับได้ประมาณ ๑๒๖,๐๐๐ คน
- ระบบโทรคมนาคมแบบมีสาย (Landline)

- ถนนเชื่อมสู่ชายแดนไทย-เมียนมา ความยาว ๑๓๘ กม. (เฉพาะการดำเนินงาน-บำรุงรักษาถนน)
- ท่าเรือรับก๊าซเชื้อเพลิง LNG สำหรับใช้ในโรงไฟฟ้าและนิคมอุตสาหกรรม

๒.๕.๒ การพัฒนาโครงการทวายระยะสมบูรณ์ (DSEZ Full Phase Development) จะเป็นการพัฒนาภายใต้ วิสัยทัศน์ “เขตเศรษฐกิจพิเศษระดับโลกเพื่อการบูรณาการในระดับภูมิภาค โดยมุ่งเน้นเพื่อการส่งออก” มี เป้าหมายเพื่อรองรับการลงทุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เน้นการลงทุนสูง (capital-intensive) ซึ่งคาดว่าจะ เกิดขึ้นภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีแนวคิดที่จะ เปิดกว้างให้นักลงทุนนานาชาติเข้าร่วมพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษแบบครบวงจร ครอบคลุมการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานที่มีมาตรฐานระดับโลก เช่น ท่าเรือน้ำลึก นิคม อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โรงไฟฟ้า กำลังการผลิตสูง รวมทั้งการพัฒนาทางหลวงพิเศษเชื่อมโยงสู่อย่างกึ่งและ สู่ประเทศไทย พร้อมทั้งทาง รถไฟ ระบบท่อและสายส่งไฟฟ้า เป็นต้น

๒.๕.๓ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนโครงการเขตเศรษฐกิจ พิเศษทวาย

ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพ เมียนมา รัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมาได้ร่วมมือสนับสนุน โครงการทวายมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีการ ลงนามในร่างบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยและเมียนมา เรื่องการ พัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายและเส้นทาง เชื่อมโยงสู่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เพื่อยืนยัน เจตนาของรัฐบาลทั้งสองประเทศที่ สนับสนุนการสร้างท่าเรือน้ำลึกทวาย เส้นทางเชื่อมต่อทวาย สู่กรุงเทพฯ การพัฒนาจุดเชื่อมต่อทางชายแดน รวมทั้ง โครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ รัฐบาลไทยและเมียนมาได้ ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการ พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นที่มาของการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม ระหว่างไทย - เมียนมาเพื่อการพัฒนาเขต เศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. คณะกรรมการร่วมระดับสูงระหว่างไทย - เมียนมา เพื่อพัฒนา เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่ โครงการที่เกี่ยวข้อง (Joint High Level Committee for the Comprehensive Development in the Dawei SEZ and Its Related Project Areas: JHC) เป็นกลไก ระดับนโยบาย ประธานร่วมคือ รองนายกรัฐมนตรีไทย และรองประธานาธิบดีเมียนมา โดยมี

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติและปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม ฝ่ายไทย

๒. คณะกรรมการประสานงานร่วมระหว่างไทย- เมียนมา เพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่ โครงการที่เกี่ยวข้อง (Joint Coordinating Committee for the Comprehensive Development in the Dawei SEZ and Its Related Project Areas: JCC) เป็นกลไกประสานงาน มีรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานร่วมฝ่ายไทย คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม มีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กต.) ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการร่วมฯ ฝ่ายไทย

๓. คณะอนุกรรมการร่วมระหว่างไทย - เมียนมาฯ รายสาขา (Joint Sub-Committee) เป็นกลไกขับเคลื่อน นโยบายสู่การปฏิบัติในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีคณะอนุกรรมการร่วมฯ ที่ยังคงมีภารกิจอยู่ในปัจจุบัน ๒ สาขา ได้แก่

- คณะอนุกรรมการสาขาการเงิน มีสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นเลขานุการร่วมฯ ฝ่ายไทย

- คณะอนุกรรมการสาขาการพัฒนาชุมชน มีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการ ต่างประเทศ เป็นเลขานุการร่วมฯ ฝ่ายไทย

๒.๕.๔ ความร่วมมือสามฝ่ายระหว่างไทย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และญี่ปุ่น

รัฐบาลญี่ปุ่นเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายอย่างเป็นทางการ โดยการลงนามร่วมกันสามฝ่าย ไทย เมียนมา ญี่ปุ่น ในบันทึกแสดงเจตจำนงเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษทวาย พ.ศ. ๒๕๕๘ (Memorandum of Intent among Thailand, Myanmar and Japan on the Cooperation for the Development of the Dawei SEZ Project, ๒๐๑๕) เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น การร่วมลงทุนในบริษัททวาย เอสอีแซด ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด (SPV) เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ กรุงเทพมหานคร ผู้แทนไทย เมียนมา และญี่ปุ่น ได้ร่วม ลงนาม ข้อตกลงผู้ถือหุ้น (Shareholders' Agreement II) ของบริษัททวายเอสอีแซด ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด ซึ่งเป็น นิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle: SPV) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ประสานงาน และสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei SEZ Management Committee: DSEZMC) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการทวายให้สอดคล้องกับ นโยบายของคณะกรรมการร่วมระหว่างไทย - เมียนมา ฯ (JHC และ JCC โดยเป็นการลงนามระหว่างสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) ของไทย สำนักความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง

ประเทศของเมียนมา (FERD) และธนาคารเพื่อความ ร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JBIC) ซึ่งถือเป็นพันธมิตรอย่าง เป็นทางการของญี่ปุ่น ในการเข้าร่วมเป็น หุ้นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อน การพัฒนาโครงการทวายร่วมกับไทยและเมียนมา ในสัดส่วนการถือหุ้น SPV ที่เท่ากัน คือ ร้อยละ ๓๓.๓๓ โดยฝ่ายญี่ปุ่น ได้ชำระค่าหุ้นเพื่อร่วมเป็นผู้ถือหุ้นใน SPV อย่าง เป็นทางการแล้วเมื่อ เดือน มิถุนายน ๒๕๕๕

ปัจจุบัน SPV จึงเป็นกลไกความร่วมมือของสามประเทศ ไทย – เมียนมา – ญี่ปุ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ของ DSEZMC

๒.๕.๕ ความก้าวหน้าการดำเนินงาน

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมไทย-เมียนมา เพื่อพัฒนา เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่ เกี่ยวข้อง (JHC / JCC) นับตั้งแต่มีการจัดตั้ง คณะกรรมการร่วมฯ ไทย-เมียนมา ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นกลไกสนับสนุนโครงการทวาย ระดับรัฐของทั้งสองประเทศนั้น คณะกรรมการร่วมระดับสูงฯ (JHC) ซึ่งมีรอง นายกรัฐมนตรีของ ไทยและรองประธานาธิบดีเมียนมาเป็นประธานร่วม มีการประชุมไปแล้ว ๕ ครั้ง ส่วนคณะกรรมการ ประสานงานร่วมฯ (JCC) ซึ่งมีรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม มีการ ประชุมไปแล้วรวม ๗ ครั้ง ภายหลังจากการเข้ารับตำแหน่งของรัฐบาลเมียนมาชุดปัจจุบันในเดือน เมษายน ๒๕๕๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง คมนาคม (นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ) ในฐานะประธาน JCC ฝ่ายไทย พร้อมทั้ง เลขาธิการคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และ สศช. ได้มีการประชุมร่วมกับผู้แทนรัฐบาลเมียนมา ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ โดยมีการหารือร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวางแผนและการคลัง (U Kyaw Win) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (Dr. Than Myint) คณะที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล และเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทวาย ติดตามความก้าวหน้าโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระยะแรก และหารือการดำเนินงานใน ระยะต่อไปเพื่อ ขับเคลื่อนโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย

๒. ปัจจุบัน รัฐบาลเมียนมาอยู่ระหว่างพิจารณาแต่งตั้ง คณะกรรมการร่วมฯ ระหว่างไทย-เมียนมา (JHC และ JCC) โดยฝ่ายเมียนมามีความเห็นในเบื้องต้นว่า จะขอทบทวน โครงสร้างและองค์ประกอบคณะกรรมการร่วมฯ ให้ เหลือเพียงชุดเดียวเพื่อให้เกิดความ คล่องตัว ซึ่งจะมีการหารือในประเด็นดังกล่าวร่วมกันต่อไป โดยผู้ ประสานงานหลักฝ่ายเมียนมา มอบหมายอธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (U Aung Soe) และฝ่าย ไทยมอบหมาย สศช. เป็นผู้ประสานงาน

๓. การดำเนินงานของนิติบุคคลเฉพาะกิจ (SPV) หรือ บริษัท ทวาย เอสอีแซด ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ที่ผ่านมา SPV ได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจาก DSEZMC ให้สรรหาและจัดจ้างบริษัทที่ปรึกษาระหว่างประเทศ ได้แก่ (๑) บริษัท EY Corporate Services Ltd. เพื่อศึกษามูลค่าการลงทุนที่ผ่านมาของ ITD (Due Diligence) ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จ และ (๒) บริษัท Roland Berger Strategy Consultants เพื่อบริหารจัดการโครงการ ระยะแรก (Project Management Office, PMO for Initial Phase) ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินงาน

๔. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระยะแรก ภายหลังจากการลงทุนในสัญญาสัมปทาน โครงการเขต เศรษฐกิจพิเศษทวายระยะแรก ระหว่างคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษของรัฐบาลเมียนมา (Dawei SEZ Management Committee หรือ DSEZMC) และกลุ่มนักลงทุนเอกชนผู้ได้รับสัมปทาน (ITD consortium) เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม 2558 เพื่อให้มีการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมระยะแรก พร้อมทั้งโครงสร้าง พื้นฐานและสาธารณูปการเท่าที่จำเป็นต่อการพัฒนาระยะแรกนั้น คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข สัญญาสัมปทานโครงการทวายระยะแรก (Condition Precedents: CPs) ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่จะ เริ่มงานก่อสร้างอย่างเป็นทางการ โดยปัจจุบันยังคงมีเงื่อนไขที่สำคัญบางประการอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ได้แก่ (1) การอนุมัติรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA approval) และ (2) การลงนามในเอกสารข้อตกลงเช่า ไร่ ที่ดิน (Land Lease Agreement) ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการขยายกรอบระยะเวลาเพื่อดำเนินการตามเงื่อนไข ดังกล่าวโดย DSEZMC

๕. การดำเนินงานของฝ่ายเมียนมา ปัจจุบัน รัฐบาลเมียนมาได้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจ พิเศษทวาย (DSEZMC) โดยมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงไฟฟ้าและพลังงาน (Dr. Tun Naing) เป็นประธาน ซึ่งมีการกิจจำเป็นเร่งด่วน เช่น การขยายระยะเวลาดำเนินงานเงื่อนไขสัญญาสัมปทาน การเปิด ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว รวมถึงการประสานหน่วยงานต่างๆ ให้สามารถดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘ รองประธานาธิบดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (U Henry Van Thio) ในฐานะประธานคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจ พิเศษระดับชาติ พร้อมด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เมียน มา มุขมนตรีรัฐตะนาวศรี ประธาน DSEZMC และผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมสำรวจพื้นที่ เขตเศรษฐกิจพิเศษ ทวายและรับทราบข้อมูลโครงการทวายในรายละเอียด โดยฝ่ายเมียนมาได้มอบหมายให้ กระทรวงวางแผนและการคลัง ประสานกระทรวงก่อสร้าง และกระทรวงคมนาคม เพื่อร่วมพิจารณาแนวทางการ ใช้เงินทุนสาธารณะ (Public Financing) เพื่อก่อสร้างถนนเชื่อมโยงพื้นที่โครงการทวายสู่

ชายแดนไทย-เมียนมา ตามที่ฝ่ายไทยได้เสนอความช่วยเหลือทางการเงินในลักษณะเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรน (Soft Loan) ให้แก่ฝ่าย เมียนมา ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๕๘

รัฐบาลไทยกับรัฐบาลเมียนมานั้น ยังคงเดินหน้าในการพัฒนาพื้นที่ครอบคลุมในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายนี้ต่อไป ซึ่งปัจจุบันบริษัท ทวาย ดีเวลอปเมนต์ จำกัด ได้เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้พัฒนามาเป็นผู้ลงทุน โดยได้เข้าร่วมลงทุนกับบริษัท สวนอุตสาหกรรมโรจนะ จำกัด ในสัดส่วนร้อยละ ๕๐ สำหรับโครงการระยะเริ่มต้นจะใช้เวลาพัฒนา ๕ ปี ในการเริ่มลงทุนตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ มูลค่า ๑,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ บนพื้นที่ ๒๗ ตารางกิโลเมตร มีสัญญาสัมปทาน ๕๐ ปี และสามารถขยายระยะเวลาได้อีก ๒๕ ปี โดยโครงการนิคมอุตสาหกรรมเน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก อาทิ อุตสาหกรรมแปรรูป อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมเหมืองแร่ นอกจากนี้ยังมีระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น อาทิ ท่าเรือขนาดเล็ก โรงไฟฟ้า ถนนลาดยาง ๔ ช่องจราจรที่เชื่อมกับไทย ระบบโทรคมนาคม

๖. ความคืบหน้าล่าสุด พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เดินทางไปเยือนประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๘ - ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐ ได้มีการหารือทวิภาคีกับนายชินโซ อาเบะ นายกรัฐมนตรีประเทศญี่ปุ่นในเรื่องความร่วมมือด้านการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย สำหรับการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายนี้ยังคงต้องติดตามดูต่อไป หากสามารถสร้างโครงการทวายได้แล้วเสร็จตามแผนที่วางไว้จะส่งผลกระทบต่ออย่างมากในการเปิดการค้าได้อย่างครอบคลุมพื้นที่เขตเศรษฐกิจทวาย จะเป็นศูนย์กลางในการขนส่ง เป็นการขยายตลาดใหม่สำหรับการลงทุนในต่างประเทศ ช่วยลดระยะเวลาในการขนส่ง อีกทั้งในการเปิดประชาคมอาเซียนจะช่วยในการกระจายสินค้าและอำนวยความสะดวกได้อย่างมาก แต่หากกล่าวถึงอุปสรรคในการลงทุนในทวายนั้นก็มิอุปสรรคอยู่มาก เช่น การใช้เม็ดเงินลงทุนจำนวนมาก กับหากโครงการดังกล่าวจะยังคงดำเนินการด้วยความล่าช้าต่อไป ก็ส่งผลกระทบต่อในการเรียกความเชื่อมั่นจากนักลงทุนรายอื่น

๓. เขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะของ สปป.ลาว

ในปี ๒๕๕๔ รัฐบาล สปป.ลาว ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) และเขต เศรษฐกิจเฉพาะ (Special Economic Zone) ใน สปป.ลาว ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๖๓ ขึ้น เพื่อเร่งพัฒนาเศรษฐกิจตามทิศทางการพัฒนา ของรัฐบาล ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ มีกลไกที่ทำหน้าที่กำกับดูแลคือ คณะกรรมการแห่งชาติลาวเพื่อคุ้มครองเขต เศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะภายใต้แผนยุทธศาสตร์ มี ๓ แนวทางหลักในการกำหนดเขตเพื่อพัฒนา คือ (๑) กำหนดทุกขั้วภาค เขตห่างไกลเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีสิทธิประโยชน์ที่ดีกว่าสำหรับนักลงทุนเพื่อส่งเสริมการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานสร้างตัวเมืองที่ทันสมัย (๒) กำหนดพื้นที่ชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นเขตเศรษฐกิจเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการลงทุน

การค้า และการท่องเที่ยว (๓) กำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมเป็นเขตอุตสาหกรรมแปรรูป เกษตรกรรม การผลิตเพื่อส่งออก

๓.๑ เปรียบเทียบเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะ สปป.ลาว

๓.๑.๑ นิยาม

เขตเศรษฐกิจพิเศษ : เขตที่รัฐบาลกำหนดให้พัฒนาเป็นตัวเมืองใหม่รอบด้าน เพื่อดึงดูดการลงทุน มีนโยบายส่งเสริมพิเศษ และมีระบบเศรษฐกิจการเงินเป็นของตนเอง มีคณะกรรมการและสภาพิหารกำกับดูแลการดำเนินการภายใน ต้องเป็นพื้นที่ที่เนื้อที่ ๑,๐๐๐ เฮกตาร์ หรือ ๖,๒๕๐ ไร่ ขึ้นไป หากมีประโยชน์ที่อาศัยอยู่ก่อนแล้วในพื้นที่ก็ไม่จำเป็นต้องย้ายออก

เขตเศรษฐกิจเฉพาะ : เขตที่รัฐบาลกำหนดให้เพื่อส่งเสริมในสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เขตอุตสาหกรรม การผลิตเพื่อการส่งออก เขตท่องเที่ยว เขตการค้าปลอดภาษี เขตเศรษฐกิจชายแดน ฯลฯ มีสภาพิหารกำกับดูแลการดำเนินการภายใน โดยต้องเป็นเขตที่ไม่มีประชาชนอาศัยอยู่

๓.๑.๒ รูปแบบการลงทุน

เขตเศรษฐกิจพิเศษ : มี ๒ รูปแบบคือ รัฐบาลลงทุน ๑๐๐% หรือเอกชนร่วมทุนกับรัฐบาล

เขตเศรษฐกิจเฉพาะ : มี ๓ รูปแบบคือ รัฐบาลลงทุน ๑๐๐% เอกชนร่วมทุนกับรัฐบาล หรือเอกชนลงทุน ๑๐๐%

๓.๑.๓ การจัดตั้ง

ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแห่งชาติลาว ฯ และลงนามสัญญาสัมปทานกับรัฐบาล (สำหรับเขตเศรษฐกิจเฉพาะที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจัดตั้งโดยลงนามสัญญาระหว่างผู้ลงทุนกับคณะกรรมการหรือสภาพิหารเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น ๆ)

๓.๑.๔ การจัดการ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ : คณะบริหาร (ผู้แทนรัฐประชาชน) และสภาพิหารเศรษฐกิจ (ผู้พัฒนาเป็นประชาชน)

เขตเศรษฐกิจเฉพาะ : สภาพิหารเศรษฐกิจ (ผู้พัฒนาเป็นประชาชน)

๓.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะ ๑๐ เขต ที่มีการอนุมัติและดำเนินการแล้ว

๑. เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน – เซโน ตั้งอยู่ที่แขวงสะหวันนะเขต มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าและบริการอุตสาหกรรมแปรรูป ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๓

๒. เขตเศรษฐกิจพิเศษบ่อแตนแดนคำ ตั้งอยู่ที่แขวงหลวงน้ำทา มี
วัตถุประสงค์เพื่อการค้าและบริการ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๓

๓. เขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมทองคำ ตั้งอยู่ที่แขวงบ่อแก้ว มี
วัตถุประสงค์เพื่อการค้าและบริการ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๗

๔. เขตเศรษฐกิจเฉพาะเวียงจันทน์ – โนนทอง ตั้งอยู่ที่นครหลวง
เวียงจันทน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าและบริการ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๕

๕. เขตเศรษฐกิจเฉพาะเนละมิด (ใกล้กับสะพานมิตรภาพ ๑) ตั้งอยู่ที่
นครหลวงเวียงจันทน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าและบริการ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๕

๖. เขตเศรษฐกิจเฉพาะพูเจียว ตั้งอยู่ที่แขวงคำม่วน มีวัตถุประสงค์เพื่อ
การค้าและบริการ อุตสาหกรรมแปรรูป ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๑๐

๗. เขตพัฒนารวมไซเสดถา ตั้งอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ มี
วัตถุประสงค์เพื่อการอุตสาหกรรมแปรรูป ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๑๐

๘. เขตเศรษฐกิจเฉพาะบึงธาตุหลวงตั้งอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ มี
วัตถุประสงค์เพื่อเมืองท่องเที่ยว ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๑๑

๙. เขตเศรษฐกิจเฉพาะลองแตงห์ ตั้งอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ มี
วัตถุประสงค์เพื่อการค้าและบริการ (สนามกอล์ฟ โรงแรม) ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๑๒

๑๐. เขตเศรษฐกิจเฉพาะท่าแขก ตั้งอยู่ที่แขวงคำม่วน มีวัตถุประสงค์เพื่อ
การค้าและบริการ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.๒๐๑๒

ตามแผนยุทธศาสตร์ข้างต้น สปป.ลาว กำหนดจะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจ
พิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะเพิ่มอีก ๓๒ แห่ง รวม เป็น ๔๑ แห่ง ภายในปี ๒๕๖๓ แยกเป็นเขต
เศรษฐกิจพิเศษ ๗ แห่งและเขตเศรษฐกิจเฉพาะด้านการค้า การบริการ และการ ท่องเที่ยว ๒๕ แห่ง
เขตเศรษฐกิจเฉพาะด้านอุตสาหกรรมแปรรูป ๕ แห่งซึ่งในจำนวนดังกล่าวอยู่ในแขวงที่มีชายแดนติด
กับ ไทยถึง ๑๗ แห่ง ปัจจุบัน นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษในทั่วประเทศได้
เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีบริษัท ต่างชาติที่จดทะเบียนและลงทุนแล้ว ๑๕๘ บริษัท ๒๑๗ ห้างร้าน มี
มูลค่าการลงทุนตามสัญญามากกว่า ๖ พันล้านดอลลาร์ สหรัฐและการมีการลงทุนไปแล้วกว่า
๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐเงินลงทุนดังกล่าวมีส่วนช่วยพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ-สังคม โดยรวมของ
ประเทศลาวเป็นอย่างดีเขตนิคมอุตสาหกรรมยังสามารถสร้างงานและรายได้กับประชาชนลาวใน
พื้นที่ ตลอดจนช่วยพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามแม้ว่าการ
การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และเขตเศรษฐกิจเฉพาะจะมีการขยายตัว แต่ก็ยังมีสิ่งท้าทายและน่ากังวล
อยู่มากน้อย รัฐบาลลาวจึงต้องทำการแก้ไขและปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างรีบด่วน

ในเดือนมีนาคม ปี ๒๕๕๘ ได้มีการประชุมหารือเกี่ยวกับการร่างกฎหมายว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขต เศรษฐกิจเฉพาะ ที่ นครหลวงเวียงจันทน์ โดยมีการเข้าร่วมของรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ และเจ้าหน้าที่ในหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจของลาว ที่ประชุมได้มีการหารือในประเด็นต่างๆ เพื่อใช้ประกอบในการร่างกฎหมายว่า ด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะ โดยร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวประกอบไปด้วย หมวดต่างๆ ๑๖ หมวด และ เนื้อหา ๑๗๑ บทความ กำหนดหลักการ วิธีการ และกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดตั้ง และบทบาทของเขตเศรษฐกิจให้รัดกุม ชัดเจน มีความละเอียดมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สัมปทานพัฒนาเขตฯ นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุน ให้เกิดความเชื่อมั่น ตลอดจนช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำการบริหารและดูแลเขตเศรษฐกิจพิเศษทั่วประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. เขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชา

รัฐบาลกัมพูชาดำเนินนโยบายส่งเสริม การลงทุนจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) ตามพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตและสร้างรายได้จากการส่งออกให้แก่ประเทศ โดยมี Cambodian Special Economic Zone Board (CSEZB) ทำหน้าที่พัฒนาและควบคุมดูแลการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศทั้งหมด ทำให้มีโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเกิดขึ้นหลายแห่ง ในการศึกษาครั้งนี้ขอยกตัวอย่าง เขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งหนึ่งที่น่าสนใจ คือ Phnom Penh Special Economic Zone (PPSEZ) หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ

๔.๑ ภาพรวมของ Phnom Penh Special Economic Zone (PPSEZ)

PPSEZ มีพื้นที่รวมราว ๑๖๐ เฮกตาร์ ตั้งอยู่ในจังหวัดกันดาล (Kandal) ทางตอนใต้ของกัมพูชา เป็นโครงการที่พัฒนาขึ้นโดยบริษัท Japan Cambodia Development Corporation ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างบริษัท Zephyr Co., Ltd. ของญี่ปุ่น และบริษัท Attwood Investment Group ของกัมพูชา มีเป้าหมายที่จะดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตในอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า อาหารแปรรูป เฟอร์นิเจอร์ จักรยาน และสินค้าอุปโภคและบริโภคอื่น ๆ เป็นต้น

PPSEZ มีจุดเด่นคือ

ทำเลที่ตั้งเอื้อต่อการคมนาคมขนส่ง PPSEZ ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข ๔ ซึ่งห่างจากสนามบินนานาชาติพนมเปญเพียง ๘ กิโลเมตร และห่างจากท่าเรือพนมเปญเพียง ๑๘ กิโลเมตร นอกจากนี้ยังสามารถใช้เส้นทางรถไฟที่เชื่อมระหว่างกรุงพนมเปญและเมืองสีหนุวิลล์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจสำคัญทางตอนใต้ของกัมพูชา โดยมีระยะทางห่างกันราว ๒๐๗ กิโลเมตร เพื่อขนส่งสินค้าต่อไปยังท่าเรือน้ำลึกสีหนุวิลล์ได้ด้วย ทำให้สามารถขนส่งสินค้าได้สะดวก สำหรับการ

ขนส่งสินค้ามายังประเทศไทยนั้น สามารถทำได้หลายช่องทาง อาทิ การใช้ทางหลวงหมายเลข ๕ ที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานคร-ปอยเปต และเข้าประเทศไทยที่ด่าน อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว หรือใช้ท่าเรือสิหนิวิลล์เพื่อส่งสินค้ามายังท่าเรือกรุงเทพหรือท่าเรือแหลมฉบัง ฯลฯ

สิทธิประโยชน์ นักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าที่ดินได้นานถึง ๔๕ ปี และสามารถขอต่ออายุการเช่าใหม่ได้ นอกจากนี้ ยังได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุดเป็นเวลา ๕ ปี ยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าวัตถุดิบและเครื่องจักร และยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าส่งออกอีกด้วย

การอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนในด้านต่าง ๆ PPSEZ มี Administration of Special Economic Zone ซึ่งเป็นผู้ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) ในเรื่องการจดทะเบียนบริษัท การออกใบอนุญาตการลงทุน (Conditional Registration Certificate : CRC) และการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย เป็นต้น อีกทั้งยังมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ครบครัน อาทิ ไฟฟ้า ประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบโทรคมนาคม และท่าเรือ สินค้าเทกอง นอกจากนี้ PPSEZ ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อาทิ โรงแรม อพาร์ทเมนท์ ธนาคาร คลินิก ฯลฯ

การให้สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone หรือ SEZ)

คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา (CSEZB) จัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อควบคุมโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีการออก “กฎฎีกาย่อยฉบับที่ ๑๔๘ ว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งและจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กฎฎีกาย่อยเขตเศรษฐกิจพิเศษ) เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๘

ทั้งนี้ มีขั้นตอนในการพัฒนาโครงการ SEZ ผ่านทางคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภายใต้สภาเพื่อการพัฒนากัมพูชา (CDC) เป็นองค์กร “ให้บริการแบบครบวงจร” รับผิดชอบดูแลการพัฒนา การจัดการ และการควบคุมดูแลการดำเนินงานของโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ และคณะกรรมการบริหารโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นกลุ่มจัดการบริหารของรัฐที่มีวิธีการแบบการให้บริการแบบครบวงจร ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษและก่อตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชาเพื่อจะได้ประจำการอย่างถาวรในเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละเขต “คณะกรรมการแก้ปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ TSC)” ซึ่งตั้งอยู่ที่สภาเพื่อการพัฒนากัมพูชา มีหน้าที่ตัดสินใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับประเด็นทางด้านเทคนิคหรือกฎหมายหรือประเด็นที่อยู่ภายใต้กรอบอำนาจร่วมกันของกระทรวงหรือหน่วยงานและเรื่องที่อยู่นอกเหนืออำนาจของคณะกรรมการบริหารโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชา

และยังมีหน้าที่ในการเป็นกลไกคอยรับคำร้องทุกข์และแก้ปัญหาให้กับคำร้องทุกข์เหล่านั้นที่ขึ้นโดยนักพัฒนาและผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๔.๒ คณะกรรมการแก้ปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

๑. ประธานสภาเพื่อการพัฒนาแก้มปูชา : ประธาน
๒. รัฐมนตรีประจำคณะรัฐมนตรี : กรรมการ
๓. รัฐมนตรีเศรษฐกิจและการคลัง : กรรมการ
๔. รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ : กรรมการ
๕. กระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง : กรรมการ
๖. รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม : กรรมการ
๗. รัฐมนตรีว่าการอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน : กรรมการ
๘. รัฐมนตรีโยธาธิการและการคมนาคม : กรรมการ
๙. รัฐมนตรีแรงงานและการฝึกวิชาชีพ : กรรมการ
๑๐. เลขาธิการสภาเพื่อการพัฒนาแก้มปูชา : กรรมการ
๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษแก้มปูชา : เลขานุการ

๔.๓ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศแก้มปูชาที่ได้รับอนุมัติ

๔.๓.๑ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง ตั้งอยู่ใกล้ชายแดนตามเส้นทางหมายเลข ๔ และ ๔๘ จากกรุงพนมเปญ (เส้นทาง ๔๘ คาดหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงอาเซียนหมายเลข ๑๐) ติดต่อกับไทยบริเวณบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ปัจจุบันเป็นเมืองที่มีนักลงทุนจากต่างชาติสนใจเข้าไปลงทุนจำนวนมาก เช่น นักธุรกิจเกาหลีได้ลงทุนสร้างเขื่อนและผลิตไฟฟ้า ขณะที่การลงทุนด้านก่อสร้างก็เพิ่มขึ้นเท่าตัว

๔.๓.๒ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ Stung Hao และ S.M.C ตั้งอยู่รอบๆ จังหวัดสีหนุวิลล์ และสามารถเดินทางโดยใช้เส้นทางหมายเลข ๔ ซึ่งเป็นเมืองท่าชายทะเลที่มีการลงทุนทางด้านโรงแรม รีสอร์ทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

๔.๓.๓ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ N.L.C และ Manhattan อยู่ใกล้กับชายแดนแก้มปูชา-เวียดนามบนเส้นทางหมายเลข ๑

๔.๓.๔ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ Chay Chay, ปอยเปต ตั้งอยู่ใกล้กับชายแดนไทยบนเส้นทางหมายเลข ๕ รอยต่อระหว่าง บ้านป่าไร่ อำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดสระแก้วกับ จังหวัดบันเตียเมียนเจย สิทธิพิเศษสำหรับนักลงทุนต่างประเทศ เช่น ให้สิทธิเช่าที่ดินได้นาน ๙๙ ปี ให้ระยะเวลาเวนคืนภาษีรายได้ ๙ ปี การยกเว้นภาษีขาเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่ม ปัจจุบันยังมีการลงทุนน้อยราย มีนักลงทุนไทยไปตั้งโรงงานผลิตกระดาษรีไซเคิล 1 ราย

๔.๓.๕ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ ตั้งอยู่บนเส้นทางหมายเลข ๔ และอยู่ห่างจากท่าอากาศยานนานาชาติกรุงพนมเปญ ๘ กิโลเมตร เน้นอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า อาหารสัตว์

๔.๓.๖ เขตเศรษฐกิจพิเศษบาวเวต (Bavet SEZ) ตั้งอยู่บริเวณชายแดน กัมพูชาและนครโฮจิมินห์ เวียดนามผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเริ่มดำเนินการผลิตหรือให้บริการต่างๆ ในพื้นที่ๆ ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฤษฎีกาย่อยในเขตเศรษฐกิจพิเศษใดๆ จะต้องดำเนินการตามระเบียบวิธี ขั้นตอนให้แล้วเสร็จโดยเตรียมเอกสารที่จำเป็นทั้งหมดนำไปยื่นต่อสำนักงานบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อจดทะเบียนข้อเสนอการลงทุน ในระหว่างเวลาทำการและยื่นต่อหัวหน้าคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษ คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษมีหน้าที่ตัดสินใจเรื่องการจดทะเบียนข้อเสนอการลงทุนซึ่งขึ้นอยู่กับประเด็นในด้านกฎหมาย การบริหารและทางด้านเทคนิคและการออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนในขั้นสุดท้าย กระบวนการดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนการจดทะเบียนการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และกฤษฎีกาย่อยว่าด้วยเรื่องการบังคับใช้กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการลงทุน สิทธิประโยชน์ใดๆ ที่ให้แก่ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องได้รับการตัดสินใจจากคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยผ่านทางกลไกการให้บริการแบบครบวงจร ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษและต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในเรื่องของคำร้องขออื่นๆ ทั้งหมดในขั้นตอนการลงทุนของผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีบทบาทในการเป็นผู้ให้บริการเพื่อจัดการปัญหาของผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษพร้อมกับหน่วยงานราชการของกระทรวงต่าง ๆ

๕. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย

๕.๑ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และนายกรัฐมนตรี ต้องการให้มีการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้ง สนับสนุนให้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม หรือการค้าการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้นจะช่วยลดการอพยพย้ายถิ่นของคนในพื้นที่เข้ามาในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ช่วยแก้ปัญหาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะเข้ามาหางานทำในประเทศไทยจึงทำให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และมีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๒/๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นประธานที่ประชุม ได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้ง

เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย โดยคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ๔ เรื่อง ได้แก่

๑. สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน

๒. การให้บริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ

๓. มาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว

๔. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านศุลกากรในพื้นที่ เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและเชื่อมโยงในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พร้อมกันนี้ได้กำหนดแผนการดำเนินงานและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ประกอบกับให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.) ทำการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในเรื่องความก้าวหน้าการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง ความพึงพอใจของภาคส่วนต่างๆ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อการปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำมาใช้ประกอบในการพัฒนาและจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพ

๕.๒ วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน

๕.๒.๑ ความต้องการเชื่อมโยงกับอาเซียนและสมาชิกประชาคม AEC

๕.๒.๒ ต่อยอดการพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจ AEC

๕.๒.๓ เพิ่มปริมาณการค้าชายแดนทั้ง ๔ ด้าน

๕.๒.๔ พัฒนาเมืองชุมชนชายแดนที่มีศักยภาพด้านต่างๆ

๕.๒.๕ แก้ไขปัญหาแรงงานลักลอบเข้าเมืองทุกด้าน

๕.๓ สถานการณ์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย

ภาพรวม ๓๑ จังหวัดชายแดนของไทย มีมูลค่า GPP รวมในปี ๒๕๕๕ เท่ากับ ๑.๘ ล้านล้านบาทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๕ ของ GDP รวมของประเทศ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (๒๕๕๐-๒๕๕๕) เท่ากับ ร้อยละ ๒.๕

การค้าชายแดน มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง ๖ ปี (๒๕๕๑-๒๕๕๖) โดยในปี ๒๕๕๖ มีมูลค่าสูงถึง ๘.๒๔ แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๑ ร้อยละ ๒๘.๕ คิดเป็นอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๕.๐๘ ต่อปี รวมถึงมีสัดส่วนสำคัญในการค้าระหว่างประเทศของ ไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด

บทบาทของเมืองชายแดน ส่วนใหญ่เป็นด้านโลจิสติกส์และการค้าข้ามพรมแดนที่เชื่อมโยงกับฐานผลิตในภาคกลางของประเทศ แต่ยังไม่มีการผลิตหลักในพื้นที่

๕.๔ เป้าหมายและ Concept การพัฒนาพื้นที่ชายแดน

“เมืองชายแดนมีจุดที่ตั้งที่ได้เปรียบในการเชื่อมโยงกับภูมิภาค จึงควรส่งเสริมการพัฒนาในลักษณะ คลัสเตอร์เชื่อมโยงกับพื้นที่ตอนใน/จังหวัดอื่นๆ เพื่อสร้างกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่ม และเพื่อให้พื้นที่ที่สามารถสร้างประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ โดยไม่เป็นเพียงทางผ่าน รวมถึงกระจายประโยชน์ในการพัฒนา และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่”

“แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงภูมิภาค สร้างเครือข่ายระบบการผลิตร่วมที่สร้างสรรค์ เพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง รวมถึงตั้งเป้าหมายการขยายตัวมูลค่าการค้าชายแดนของไทยให้เท่ากับร้อยละ 15 ต่อปี”

๕.๕ “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชายแดน

๕.๕.๑ เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ เพื่อสร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศ/ภาค/และประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม

๕.๕.๒ มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ

๕.๕.๓ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มีการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน รวมถึงมีกฎระเบียบและแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง

๕.๕.๔ แก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่างๆ เช่นปัญหาขาดแคลนแรงงานไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือความแออัดของด่านพรมแดน

๕.๕.๕ เป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐ

๕.๕.๖ สามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

๕.๖ สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนเชื่อมโยงภูมิภาค

๕.๖.๑ กระตุ้นเศรษฐกิจ

- การพัฒนาความพร้อมของเมืองชายแดน

- การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน และเศรษฐกิจพิเศษ
- การส่งเสริมการค้า การลงทุน และท่องเที่ยวข้ามพรมแดน

๕.๖.๒ พัฒนาศักยภาพ

- การพัฒนาศักยภาพบุคลากร
- การเสริมสร้างศักยภาพของ SMEs ให้ได้ประโยชน์จากการ

พัฒนา

- การพัฒนาระบบการเงินธนาคารในบริเวณพื้นที่ชายแดน

๕.๖.๓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตของเมือง
- พัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง เชื่อมโยงพื้นที่

ใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ถนน รถไฟ ท่าเรือ สะพาน

๕.๖.๔ การอำนวยความสะดวก

- การดำเนินงานตามความตกลงการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิ

กลุ่มแม่น้ำโขง

- การตรวจลงตราเดี่ยว หรือ Single VISA
- การนำเข้าผลผลิตทางการเกษตรจากโครงการ Contract Farming
- การดำเนินงาน National Single Window และ Single Stop

Inspection

๕.๖.๕ การบริหารจัดการเชิงพื้นที่

- การกำหนดแผนการพัฒนา และแนวทางใช้ประโยชน์ที่ดินที่

เหมาะสม

- การวางผังเมืองและผังเฉพาะ จัดทำ Zoning การพัฒนา
- บูรณาการเตรียมการรองรับผลกระทบเชิงสังคมและสิ่งแวดล้อม

จัดระเบียบแรงงานข้ามพรมแดน

- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดระบบการตรวจปล่อย

คนและสินค้า ณ ด่านพรมแดนอาทิ ที่ทำการของศุลกากร และหน่วยงาน ICQ ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมถึงพื้นที่ CCA

๕.๗ การดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ-ความเป็นมา : ๒๕๑๕-๒๕๖๐

๕.๗.๑ “๓ ธ.ค. ๒๕๑๕” ก่อตั้งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เพื่อการพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบนิคมอุตสาหกรรม

๕.๗.๒ “๓๑ มี.ค. ๒๕๕๖” ๖ มติคณะรัฐมนตรี มอบหมาย ศสช.ศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๕.๗.๓ “๒๔ ก.ค. ๒๕๕๖” ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีประเด็นสำคัญ ๓ เรื่อง

- ให้มี คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) เป็นกลไกหลัก

- ให้มีสำนักงานพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (สนพ.) ตั้งอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

- ให้หน่วยงานที่ประสงค์จะจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจัดทำร่างแผนแม่บทเสนอ กนพ. และ ครม.

๕.๗.๔ “๖ ส.ค.๒๕๕๖” มติ ครม. รับทราบผลการประชุม คณะกรรมการร่วมไทย-กัมพูชา ด้านการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและเส้นทางคมนาคม

๕.๗.๕ “๑๕ มิ.ย. ๒๕๕๗” หัวหน้า ศสช. แต่งตั้งคณะกรรมการ กนพ.

๕.๗.๖ “๑๕ ก.ค. ๒๕๕๗” มติ กนพ. ๑/๒๕๕๗ ประกาศพื้นที่เป้าหมายระยะแรก ๕ พื้นที่

๕.๘ แนวทางการพัฒนา-นิยาม วัตถุประสงค์ กลยุทธ์

๕.๘.๑ นิยาม

บริเวณพื้นที่ที่ กนพ. กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐจะสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สิทธิประโยชน์การลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ และการอื่นที่จำเป็น

๕.๘.๒ วัตถุประสงค์

ดึงดูด FDI เพิ่มขีดความสามารถของประเทศ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาคลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคง

๕.๘.๓ กลยุทธ์

- สร้างพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เน้นบริเวณชายแดนสำหรับระยะแรก โดยใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

- สนับสนุน SMEs ไทยและการลงทุนต่อเนื่องของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน

- จัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและสินค้าเกษตรลักลอบจากประเทศเพื่อนบ้าน

๕.๕ แนวทางการพัฒนา-หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนฯ ตามที่ กนพ. เห็นชอบ ๔ ด้าน

๑. สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน
๒. การให้บริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ
๓. มาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว
๔. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด่านศุลกากรในพื้นที่

๕.๑๐ บทสรุป : เขตเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ จังหวัดในประเทศไทย

ตามที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาบริหารประเทศ และกำหนดแนวทางในการดำเนินนโยบาย ด้านเศรษฐกิจโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการค้าชายแดน ผ่านการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยมีคำสั่งที่ ๗๒/๒๕๕๗ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนด จัดการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันอังคารที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยที่ประชุมมีมติ เห็นชอบให้พื้นที่ที่มีศักยภาพ เหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะแรกของไทยใน ๕ พื้นที่ ชายแดน

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) คือ บริเวณพื้นที่ที่คณะกรรมการ นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) กำหนดให้เป็นเขตการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน ให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ในปี ๒๕๕๘ ทางประเทศไทยได้ประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๑ กำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษไว้ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสระแก้ว จังหวัดตราด และจังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ

ต่อมารัฐบาลยังคงเดินหน้านโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพ และพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อ พัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังได้ประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษที่กำหนดรูปแบบการส่งเสริมเป็นรายอุตสาหกรรมไว้อย่างชัดเจน โดยประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒ มี ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม จังหวัดกาฬจนบุรี และจังหวัดนราธิวาส พร้อมเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๘ เป็นต้นไป ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ ๑ และ ระยะที่ ๒ รวม ๑๐ จังหวัด ล้วนเป็นพื้นที่ชายแดนที่ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง หรือที่เรียกว่า GMS

Economic Corridors (GMS หมายถึง กลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง มาจากคำว่า Greater Mekong Subregion ประกอบด้วย ๖ ประเทศ ได้แก่ ไทย จีน (มณฑลยูนนาน) เวียดนาม กัมพูชา ลาว และพม่า)

๕.๑๑ ประโยชน์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การที่ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ และประเทศไทยมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อประเทศไทย เพราะเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของ สินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีประโยชน์ที่จะ ได้รับ ดังนี้

- เป็นการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ เพราะ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน
- เป็นการส่งเสริมการส่งออก เพราะช่วยลดต้นทุน ในการประกอบการต่างๆ เช่น ค่าแรงงานราคาถูกจาก ประเทศเพื่อนบ้าน
- เป็นการส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ใน การผลิตสินค้าจากต่างประเทศเข้าดำเนินการใน ประเทศไทย
- เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าจากประเทศไทย และประเทศต่างๆ ไปสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศอื่นๆ
- ก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของ ประเทศไทยที่มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

มาตรการจูงใจลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๑. สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุน (BOI) สูงสุด ๑๓ ประเภทกิจการ
๒. ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลจาก ๒๐% เหลือ ๑๐% ของกำไรสุทธิ ๑๐ รอบบัญชี
๓. เพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ ป่าไม้ถาวร ที่สาธารณสมบัติ ให้เป็นที่ราชพัสดุปล่อยเช่าราคาถูก
๔. ไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมือง
๕. ได้รับยกเว้นค่าจดทะเบียนนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
๖. ตั้งคณะกรรมการพิจารณา ELA โดยเฉพาะ

๕.๑๒ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๑

๕.๑๒.๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ประกอบด้วย ๑๔ ตำบล ใน ๓ อำเภอ รวมพื้นที่ ๘๘๖,๘๗๕ ไร่ (๑,๔๑๕ ตร.กม.) ได้แก่

ตำบลสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบล แม่กาษา ตำบลแม่ภู ตำบล
แม่ดาว ตำบลแม่ปะ ตำบล แม่สอด และตำบลมहांวัน อยู่ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ตำบลช่องแคบ ตำบลพบพระ และตำบลวาลี้อยู่ในเขตอำเภอพบพระ
จังหวัดตาก

ตำบลชะเนือ ตำบลแม่จะเร และตำบล แม่ระมาด อยู่ในเขตอำเภอ
แม่ระมาด จังหวัดตาก

จังหวัดตากสามารถเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียน ได้ ถือเป็นประตู
ฝั่งตะวันตกของไทยบนเส้นทางระเบียง เศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (EWEC : East-West
Economic Corridor) เชื่อมตรงกับเขตเศรษฐกิจชายแดน เมียวดี สามารถเชื่อมต่อสู่ท่าเรือมะละแหม่ง
และกรุง ย่างกุ้งของเมียนมา สำหรับแนวทางการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจของจังหวัดตากนั้น มีฐานการ
ลงทุนเดิมในพื้นที่ อยู่หลายแห่ง มีแรงงานพร้อมสำหรับอุตสาหกรรมใช้ แรงงานเข้มข้น เช่น
อุตสาหกรรมสิ่งทอ สินค้าเกษตร แปรรูป เฟอร์นิเจอร์ การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อจัดตั้ง คลังสินค้า
พัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่อุตสาหกรรม ศูนย์โลจิสติกส์ ส่วนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจะขยาย
ถนน ๔ เลน (เส้นทางตาก-แม่สอด) สะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่ง ที่ ๒ และการพัฒนาสนามบินแม่สอด
เป็นต้น

โอกาสและศักยภาพ

- มีโอกาสสูงในการขยายการค้าชายแดนไทย-พม่า
- มีการเชื่อมต่อเส้นทางไปสู่เวียดนามและจีน
- มีศักยภาพด้านแรงงานเพราะเป็นแหล่งแรงงาน จำนวนมากที่มาจาก
เพื่อนบ้าน

๕.๑๒.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร มีพื้นที่ ๑๑ ตำบลที่ติด
ชายแดนใน ๓ อำเภอ รวมพื้นที่ ทั้งหมด ๓๖๑,๕๔๒ ไร่ (๕๗๘.๕ ตร.กม.) ได้แก่

ตำบลคำอาฮวน ตำบลนาสีนวล ตำบลบางทรายใหญ่ ตำบลมุกดาหาร และ
ตำบลศรีบุญเรือง อยู่ในเขตอำเภอเมือง มุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

ตำบลชะโนด ตำบลบางทรายน้อย ตำบลปงขาม และ ตำบลห้วยใหญ่ อยู่
ในเขตอำเภอห้วยใหญ่ จังหวัด มุกดาหาร

ตำบลคอนตาล และตำบลโพธิ์ไทร อยู่ในเขตอำเภอ คอนตาล จังหวัด
มุกดาหาร

จังหวัดมุกดาหารเป็นจุดเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียน ถือเป็นประตูฝั่ง
ตะวันออกของไทยบนแนวระเบียงเศรษฐกิจ ตะวันออก - ตะวันตก (EWEC : East-West Economic

Corridor) มีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว เชื่อมสู่ สปป.ลาว ผ่านเขต เศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน สามารถเชื่อมต่อสู่ท่าเรือคานัง ของเวียดนามหรือขึ้นไปสู่ประเทศจีนตอนใต้ (ที่เมืองหนานหนิง) แนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร เพื่อให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ (เขตอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์) ศูนย์กระจายสินค้า ศูนย์การขนส่งต่อเนื่องหลาย รูปแบบ การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรม การใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อจัดตั้งคลังสินค้า และตั้งเป็นศูนย์ โลจิสติกส์ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวข้ามแดน การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานของจังหวัดมุกดาหารมี การขยายทางหลวงหมายเลข ๑๒ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒ เป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญที่เชื่อมระหว่างภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อีกทั้งรัฐบาลยัง วางแผนให้เป็นหนึ่งในเส้นทางยุทธศาสตร์สายเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ที่ เชื่อมระหว่างเมืองมาเลงของ ประเทศพม่า และเมืองคานังของประเทศเวียดนาม) นอกจากนี้ ยังมี การพัฒนาระบบรถไฟรางคู่สายบ้านไผ่-มหาสารคาม- ร้อยเอ็ด-มุกดาหาร-นครพนม ระยะทางยาว ๓๓๖ กม.

โอกาสและศักยภาพ

มุกดาหาร เป็นจังหวัดชายแดนริมฝั่งโขงเป็นเมือง คู่แฝดสะพานเขตของ สปป.ลาว จึงมีโอกาสสูงในการขยาย การค้า-การลงทุนระหว่างไทย-ลาว

มีศักยภาพในการลงทุนเนื่องจากมีเส้นทางเชื่อมต่อ ไป สู่ประเทศเวียดนาม โดยเฉพาะระยะทางที่ใกล้ที่สุดอยู่ตรงกับ ท่าเรือคานัง

มีศักยภาพในการลงทุนด้าน โรงแรม การค้า การบริการ สำหรับ นักท่องเที่ยว ศูนย์บริการทางการแพทย์ ร้านค้าปลอด ภาษี และศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงาน

๕.๑๒.๓ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยมีพื้นที่ ๔ ตำบล ใน ๒ อำเภอ รวมพื้นที่ ทั้งหมด ๒๐๗,๕๐๐ ไร่ (๓๓๒ ตร.กม.) ได้แก่

ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านด่าน และตำบลป่าไร่ อยู่ในเขตอำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ตำบลผักชะ อยู่ในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัด สระแก้ว

เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเป็นจุดเชื่อมโยง ระดับภูมิภาคอาเซียน เพราะเป็นประตูฝั่งตะวันออกของ ไทยบนแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (SEC : Southern Economic Corridor) เชื่อมต่อสู่กัมพูชาซึ่งมีเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต -โอเนียง Sanco-Poipet เสียมเรียบและ เมืองศรีโสภณ โดยสามารถเชื่อมต่อออกสู่ทะเลผ่านท่าเรือ ของเวียดนาม แนวทางการพัฒนาพื้นที่ค้า ส่ง -ค้าปลีก ฐาน การผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร การขนส่ง ต่อเนื่อง คลังสินค้าระหว่าง ประเทศ มีคณะทำงานร่วม ไทย-กัมพูชาเพื่อจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่วนการพัฒนา โครงสร้าง

พื้นฐานของจังหวัดสระแก้ว มีการขยาย ทางหลวง 4 เลน ได้แก่ ทางหลวงสาย ๓๐๔ อ.สารคาม บรรจบกับสาย ๓๓ จ.สระแก้ว รวม ๒๗.๗ กม. และทางหลวง สาย ๓๓ จากท่าข้ามไปบรรจบกับทางหลวงสาย ๓๕๑๑ หนองเอี่ยน รวม ๑๒ กม. นอกจากนี้ยังมีการขยายเส้นทาง อรัญประเทศ - ชายแดน เป็นถนน ๔ เลน ระยะทางยาว ๒๒ กม.

โอกาสและศักยภาพ

มีโอกาสสูงในการขยายการค้า-การลงทุนระหว่าง ไทย-กัมพูชา เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุนเนื่องจากอยู่ใกล้ ท่าเรือแหลมฉบัง

๕.๑๒.๔ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ประกอบด้วยพื้นที่ชายแดน ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบล คลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก ตำบลไม้รุ่ด อยู่ในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด รวมพื้นที่ทั้งหมด ๓๑,๓๗๕ ไร่ (๕๐.๒ ตร.กม.)

จังหวัดตราดเป็นจุดเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียนอีกแห่ง เพราะถือว่าเป็น ประตูฝั่งตะวันออกของไทยบนแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Coastal Road Corridor / SubCorridor) เชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกงของกัมพูชา สามารถเชื่อมเข้าถึงท่าเรือสีหนุวิลล์ (ระยะทาง ๒๓๓ กม. และท่าเรือแหลมฉบัง (ระยะทาง ๒๓๐ กม.) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ คลังสินค้า ศูนย์โลจิสติกส์ การค้าชายแดน พื้นที่การค้าชายแดนปลอดภาษี มีคณะทำงานร่วมไทย-กัมพูชา เพื่อจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่วนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดตราด มีการขยายทางหลวง ๔ เลน (สาย ๓ ตราด-หาดเล็ก ระยะทาง ๓๕ กม.) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนารถไฟสายแหลมฉบัง-มาบตาพุด และท่าเทียบเรือ คลองใหญ่

โอกาสและศักยภาพ

เป็นเมืองประตูการค้าชายแดน มีด่านการค้า บ้านหาดเล็กรองรับการพัฒนา มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางสินค้าโลจิสติกส์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (เกษตรอินทรีย์)

เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชายฝั่งทะเลตอนใต้ เชื่อมโยงกับ เขตเศรษฐกิจพิเศษ เกาะกง ท่าเรือสีหนุวิลล์ของกัมพูชา และเมืองท่าของเวียดนาม

มีความพร้อมในด้านการขนส่ง โดยมีการพัฒนา ท่าเรือรองรับ ๒ แห่ง มี ศูนย์กระจายสินค้าและพื้นที่พัฒนา สำหรับธุรกิจการค้า

๕.๑๒.๕ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา ประกอบด้วยพื้นที่ ๔ ตำบล ในเขตอำเภอสะเดา จังหวัด สงขลา ได้แก่ ตำบลสะเดา ตำบลสำนักแคว ตำบลป่าดงเบขาร์ รวมพื้นที่ทั้งหมด ๓๔๕,๑๘๗.๕ ไร่ (๕๒๒.๓ ตร.กม.) จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียน อีกแห่งหนึ่งของไทยเป็นประตูทางใต้ของไทยบนแนวระเบียง เศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้

(North-South Economic Corridor : NSEC) เป็นช่องทางการขนส่งหลักผ่านทางถนนและผ่านทางราง เชื่อมต่อกับมาเลเซียไปสู่สิงคโปร์ เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่อยู่ใกล้ท่าเรือปีนัง และท่าเรือกลางของมาเลเซีย ที่สำคัญคือ อยู่ใกล้พื้นที่อุตสาหกรรมหนักของมาเลเซีย สำหรับแนวทาง การพัฒนาพื้นที่ในเขตจังหวัดสงขลา มีการขยายนิคม อุตสาหกรรม มีการเชื่อมโยงเพื่อการส่งออก มีถนนและระบบ รางเชื่อมโยงชายแดน มีคณะทำงานร่วมกันระหว่างไทย- มาเลเซีย ในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดสงขลา มีถนนมอเตอร์เวย์สายหาดใหญ่-ชายแดน มีการพัฒนารถไฟรางคู่เส้นทาง หาดใหญ่ - ปาดังเบซาร์ นอกจากนี้ ยังมีการก่อสร้างท่าเรือสงขลา จังหวัดสงขลา มีด่านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์เป็นจุดผ่านแดนถาวรสู่ประเทศมาเลเซีย มูลค่าการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา มีมูลค่าสูงสุดติดอันดับหนึ่ง บางช่วงติดอันดับสองของไทย ส่วนการคมนาคมของจังหวัดสงขลาจะมีท่าน้ำลึกสงขลา มีสนามบินพาณิชย์ที่อำเภอหาดใหญ่ มีทางหลวงแผ่นดิน และทางรถไฟเชื่อมต่อกับมาเลเซีย มีท่าเรือปีนังและท่าเรือ กลางของประเทศมาเลเซีย นับเป็นพื้นที่การขนส่งที่ดีที่สุด อุตสาหกรรมของจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม จาก การเกษตร สิ่งทอ และเครื่องเรือน เป็นต้น

โอกาสและศักยภาพ

เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เช่น ยางพารา และผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป และอุตสาหกรรมฮาลาล สามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรม สนับสนุน เพื่อการการผลิตหลักทั้งในประเทศ และมาเลเซีย

สามารถเชื่อมโยงพื้นที่อุตสาหกรรมนิคมอุตสาหกรรมฉลุกับพื้นที่เขต เศรษฐกิจพิเศษเพื่อเป็นฐานการส่งออก

มีความพร้อมในการพัฒนาระบบขนส่งและโลจิสติกส์ เชื่อมโยงกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งทางระบบราง ถนน ท่าเรือ และสนามบินนานาชาติ

เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภาค มีสถาบัน อุดมศึกษา และอาชีวศึกษาที่มี ศักยภาพสูง และมีความ พร้อมสามารถรองรับการวิจัยและพัฒนา R&D และผลิต แรงงานทักษะ รองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เมืองสงขลา-หาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว หลักของภาคใต้ ตอนล่าง

๕.๑๓ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒

๕.๑๓.๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ๒๑ ตำบล ๓ อำเภอ ได้แก่

ตำบลศรี้ง ตำบลบุญเรือง ตำบลริมโขง ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนชัย ตำบล
สถาน ตำบลห้วยซ้อ อยู่ในเขตอำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย

ตำบลบ้านแซว ตำบลป่าสัก ตำบลแม่เงิน ตำบลโยนก ตำบลเวียง ตำบลศรี
ดอนมูล อยู่ในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ตำบลเกาะช้าง ตำบลบ้านด้าย ตำบลโป่งงาม ตำบล โป่งผา ตำบลแม่สาย
ตำบลเวียงพางคำ ตำบลศรีเมืองชุม และตำบลห้วยไคร้ อยู่ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South
Economic Corridor) โดยทางเหนือเชื่อมโยงกับ จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ
สำหรับ ทางบกอาศัยเส้นทางสำคัญ ๒ เส้นทาง ได้แก่ ถนน R๓A ผ่านด่านเชียงของ-สปป.ลาว และ
ถนน R3B ผ่านด่านแม่สาย- เมียนมา สำหรับทางน้ำสามารถขนส่งโดยอาศัยแม่น้ำโขงผ่านท่าเรือ
เชียงแสน

โอกาสและศักยภาพ

จังหวัดเชียงรายสามารถเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือ แหลมฉะบั้ง เพื่อ
ส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นของโลก ดังนั้นเชียงรายจึงมีศักยภาพในการให้บริการด้าน โลจิสติกส์
แก่จีนตอนใต้ พื้นที่ตอนบนของเมียนมา และสปป.ลาว เพื่อ ขนส่งสินค้าออกทางทะเลที่แหลมฉะบั้ง มี
ศักยภาพด้าน การท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเชียงรายกับ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตอนบน
ของเมียนมา สปป.ลาว และ จีนตอนใต้

๕.๑๓.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย ๑๓ ตำบล
๒ อำเภอ รวมพื้นที่ทั้งหมด ๕๓๕.๓๐ ตร.กม.

๑๒ ตำบลในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัด หนองคาย ได้แก่ เวียงคุก
โพธิ์ชัย ค่ายบกหวาน หินโงม บ้านเดื่อ หนองกอมเกาะ หาดคำ โพนสว่าง ในเมือง พระธาตุบังพวน
มีชัย สีกาย

๑ ตำบลในเขตอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ได้แก่ ตำบลสระใคร

จังหวัดหนองคายตั้งอยู่บนระเบียงเศรษฐกิจ ตอนกลาง (Central Economic
Corridor) มีสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว และโครงการรถไฟทางคู่สายหนองคาย- ขอนแก่น-
นครราชสีมา-แก่งคอย-กรุงเทพฯ และสาย แก่งคอย-มาบตาพุด นอกจากนี้หนองคายอยู่ใกล้ นคร
หลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครอง การค้าการลงทุนของ สปป.ลาว ที่สามารถเชื่อมโยง
ต่อ ไปยังประเทศจีนตอนใต้ที่เมืองคุนหมิง หนองคายจัดเป็น Hub เชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งด้วย
ระบบราง (Pan Asia Railway Route) และเป็นประตูเศรษฐกิจการค้าสู่อาเซียน

โอกาสและศักยภาพ

หนองคายมีศักยภาพเป็นศูนย์กลางการค้าส่ง - ค้าปลีก การค้าระหว่างประเทศ ศูนย์โลจิสติกส์ และคลังสินค้า อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร และการท่องเที่ยว

เป็นช่องทางการค้าชายแดนของไทยกับ สปป.ลาว ที่มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับการค้าชายแดนผ่านด่านอื่นๆ ระหว่างไทย-สปป.ลาว อยู่ใกล้ กับ สนามบินอุดรธานี (ประมาณ ๖๐ กิโลเมตร)

สามารถเชื่อมโยงกับเวียงจันทน์ (ลาว) (ประมาณ ๒๖ กิโลเมตร) ได้ทั้งทางถนน และทางรถไฟซึ่งเชื่อมโยง ต่อเนื่องลงมาถึงกรุงเทพฯ ดังนั้นหนองคายจึงมีโครงข่าย การขนส่งทั้งทางถนน รถไฟ และทางอากาศ ซึ่งจะช่วย สนับสนุนการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจใน

การพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงระหว่าง หนองคายกับ สปป.ลาว (เวียงจันทน์และ หลวงพระบาง) และกรุงเทพฯ นอกจากนี้ความเป็นเมืองนำอยู่ของหนองคายจะสามารถพัฒนาเป็น ที่พักอาศัยของนักลงทุนทั้งไทยและต่างชาติ

๕.๑๓.๓ เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ๑๓ ตำบล ๒ อำเภอ ได้แก่

ตำบลกรูคู ตำบลท่าคือ ตำบลนาทราย ตำบล นาราชความ ตำบลในเมือง ตำบลบ้านผึ้ง ตำบลโพธิ์ ตาก ตำบลหนองญาติ ตำบลหนองแสง ตำบล อาจสามารถ อยู่ในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดนครพนม

ตำบลโนนตาล ตำบลรามราช ตำบลเวินพระบาท อยู่ในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

โอกาสและศักยภาพ

เป็นช่องทางการค้าผ่านแดนไปยังเวียดนามและจีน ตอนใต้ (มณฑล กว่างสี) ที่มีมูลค่าสูงสุดของประเทศ และมี ศักยภาพที่จะเป็นช่องทางการขนส่งไปยังประเทศแถบ ตะวันออกไกล (ญี่ปุ่น เกาหลี ใต้หวัน) โดยผ่านท่าเรือหู่จ่าง ในเวียดนาม

สนามบินนครพนมและเส้นทางรถไฟสายบ้านไผ่ (ขอนแก่น)- มหาสารคาม-มุกดาหาร-นครพนม ซึ่งมีแผนใน การพัฒนาจะทำให้นครพนมมีเส้นทางรถไฟเชื่อมโย กับ เส้นทางรถไฟสายหลักของประเทศ โดยจะเป็นโอกาสในการ ขยายกิจกรรมด้าน โลจิสติกส์ทั้ง ในประเทศและระหว่างประเทศ

เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ซึ่ง สามารถสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรแปรรูป นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่มีทิวทัศน์บริเวณ

ริมแม่น้ำโขงที่สวยงาม เหมาะแก่การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และที่อยู่อาศัยของนักลงทุนไทยและต่างประเทศ

๕.๑๓.๔ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย ๒ ตำบล ๑ อำเภอ ได้แก่ ตำบลแก่งเสี้ยน และตำบลบ้านเก่า อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี กาญจนบุรี สามารถพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจโดยอาศัยทำเลที่ตั้งอยู่บนแนวเชื่อมโยงระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (เมียนมา)-พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard) ดังนั้นจึงสามารถขนส่งสินค้าออกทางทะเลได้ทั้ง ทางท่าเรือทวายไปสู่ประเทศแถบมหาสมุทรอินเดีย ตะวันออกกลาง และยุโรป นอกจากนี้ยังมีท่าเรือแหลมฉบัง ที่สามารถขนสินค้าไปสู่ประเทศในแถบมหาสมุทรแปซิฟิก ได้ อีกทางหนึ่ง การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึกทวายจะ เปิดประเทศสู่เส้นทางเดินเรือใหม่ ของโลก สามารถเชื่อมโยง เศรษฐกิจทวายกับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี ซึ่งหมายถึง เศรษฐกิจของจังหวัดในภาคตะวันตกทั้งหมด

โอกาสและศักยภาพ

มีแผนการก่อสร้างทางหลวงพิเศษเชื่อมโยงระหว่าง บางใหญ่ (นนทบุรี) - พื้นที่ชายแดนกาญจนบุรี เพื่อรองรับการ เชื่อมโยงระหว่างเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีกับ กรุงเทพฯและปริมณฑล

อุตสาหกรรมหลักที่มีศักยภาพในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและ เครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และยานยนต์ เป็นต้น อาศัยความได้เปรียบของประตูทางออกทางทะเลทั้งสองฝั่ง มหาสมุทร และแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ยังมีนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเชื่อมโยงกับทวายรองรับ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ได้แก่ อุตสาหกรรมสนับสนุน ประเภทอุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร และอุตสาหกรรมพลาสติก เป็นต้น

๕.๑๓.๕ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย ๕ ตำบล ใน ๕ อำเภอ ของจังหวัดนราธิวาส ได้แก่

ตำบลโคกเคียน อยู่ในเขตอำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ ตำบลละหาร อยู่ในเขต อำเภอช้างเผือก จังหวัดนราธิวาส

ตำบลโล๊ะจูด อยู่ในเขตอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

ตำบลสุไหงโก-ลก อยู่ในเขตอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

แม้จังหวัดนราธิวาสจะเป็นหนึ่งในพื้นที่ก่อให้เกิด เหตุการณ์ความไม่สงบ แต่เมื่อถูกกำหนดให้เป็นเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษแล้ว น่าจะเปลี่ยนภาพจากความหวาดกลัวเป็นเมือง การค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะสร้างมูลค่าทางการค้าให้คนในพื้นที่ได้

จังหวัดนราธิวาสมีจุดผ่านแดนเชื่อมโยงไทยกับ มาเลเซีย ๓ แห่ง ได้แก่ สุโหลงโก-ลก ตากใบ และบูเก๊ะตา ซึ่งรองรับการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวระหว่างไทย- มาเลเซีย และมีสนามบินนราธิวาส ซึ่งสามารถให้บริการ ด้านการขนส่งและการเดินทางแก่นักท่องเที่ยวและ นักลงทุนทั้งไทยและมาเลเซียในบริเวณชายแดน เชื่อมโยงเข้าสู่เมืองหลักต่างๆ ของประเทศไทย

กรมโยธาธิการและผังเมืองได้วางกรอบผังพื้นที่ เฉพาะเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส โดยกำหนด บทบาทหลักให้เป็นเกตเวย์เมืองการค้าและการท่องเที่ยว ชายแดนที่มีกิจกรรมเป็นศูนย์กลางทางด้านอุตสาหกรรม แปรรูปทางการเกษตร อุตสาหกรรมฮาลาล แ ละ ะ สู่ น ย โลจิสติกส์ รองรับการขนส่งสินค้า สงขลา-นราธิวาส -มาเลเซีย (รัฐกลันตัน) เพื่อเป็นประตูสู่อาเซียน

โอกาสและศักยภาพ

นราธิวาสมีวัตถุดิบที่จะสามารถสนับสนุน อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร เช่น ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และจุดเด่นด้านวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนา สู่อุตสาหกรรมฮาลาล

สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับ อุตสาหกรรม ศูนย์โลจิสติกส์ พาณิชยกรรม และศูนย์ ศึกษาวิจัย เป็นต้น

สุโหลงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นจุดปลายทาง สุดท้ายของเส้นทางรถไฟ สายใต้ กรุงเทพฯ-สุโหลงโก-ลก ซึ่งมีทางรถไฟเชื่อมต่อกับทางรถไฟของมาเลเซีย (รัฐกลันตัน) เข้าสู่ ประเทศมาเลเซีย ดังนั้นในอนาคต หากมีการเปิดให้บริการเดินรถไฟระหว่างสุโหลงโก-ลก กับ รัฐกลันตัน จะช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจของนราธิวาสอีกช่องทางหนึ่ง

๕.๑๔ ลำดับชั้นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย

๕.๑๔.๑ กระบวนการดำเนินงานเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

กำหนดจาก Demand Side

นโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กำหนดนโยบายเขต เศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน เพื่อเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงประเทศ เพื่อนบ้าน โดยใช้โอกาสจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและความเชื่อมโยงด้านคมนาคม ขนส่งรวมทั้งข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน วัตถุประสงค์ของนโยบายคือการส่งเสริมการค้า และการลงทุนของประเทศ ควบคู่กับการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและการยกระดับคุณภาพชีวิต ประชาชน รวมทั้งการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน

นโยบายรัฐบาล “ข้อ ๗.๖ พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยเริ่มจากการพัฒนา
ด้านการค้าชายแดนและโครงข่ายการคมนาคมขนส่งบริเวณประตูการค้าชายแดนและโครงข่ายการ
คมนาคมขนส่งบริเวณประตูการค้าของประเทศเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกระบวนการผลิตและการ
ลงทุนข้ามแดน โดยปรับปรุงโครงข่ายระบบถนน พัฒนาระบบ Nation Single Window (NSW) และ
สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่งข้ามแดนอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะแรก
ให้ความสำคัญกับด่านชายแดนที่สำคัญ ๖ ด่าน ได้แก่ ปาดังเบซาร์ สะเดา อรัญประเทศ แม่สอด บ้าน
คลองลึก และบ้านคลองใหญ่ ซึ่งจะทำให้ระบบขนส่งและโลจิสติกส์ สามารถเชื่อมโยงกับประเทศ
เพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและรองรับปริมาณการเดินทาง และการขนส่งที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจะ
เพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”

แผนพัฒนาประเทศ โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘)
กำหนดให้เขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนที่มีบทบาทเป็นประตูเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับ
ประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการพัฒนาระบบขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ ระบบการผ่านแดนเพื่อ
สนับสนุนการลงทุน การค้า การท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และร่าง
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งได้ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ลงสู่การปฏิบัติ
ในช่วงเวลา ๕ ปี ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่ม เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ โดยเฉพาะพื้นที่
เศรษฐกิจครอบคลุมทั้งพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักและพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน โดยเน้นพัฒนาเขต
เศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ พื้นที่ เพื่อเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

ความต้องการของภาคเอกชน ซึ่งได้เสนอผ่านเวที กรอ. จังหวัด และการ
ประชุม ครม.สัญจร ในแต่ละพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เป็นต้นมา

**ความจำเป็นที่ไทยต้องเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคม
อาเซียน** โดยต้องพัฒนาพื้นที่ชายแดน และสิ่งอำนวยความสะดวกการผ่านแดน ตลอดจนโครงข่าย
คมนาคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับการเตรียมการ
ดังกล่าวเป็นอันดับแรก

หลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ ใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อคัดเลือก
และจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพเหมาะสม โดยสรุปที่สำคัญ ดังนี้

การเป็นจุดผ่านแดนถาวร เนื่องจากมีความพร้อมและมีปัจจัยสนับสนุน
การพัฒนาในระดับดี เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ เครือข่ายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การ
อำนวยความสะดวกด้านการเงินและการลงทุน ความสามารถในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต (ที่ดิน
วัตถุดิบ แรงงาน) และตลาดที่มีศักยภาพ

การมีมูลค่าการค้าชายแดนสูงสุดของประเทศ เป็นพื้นที่บริเวณชายแดนที่มีศักยภาพ โดยมีมูลค่าการค้าชายแดนของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง ๑๐ พื้นที่ในปี ๒๕๕๗ สูงถึง ๕.๖ แสนล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ ๘๘ ของการค้าชายแดนรวมทั้งประเทศ

การเป็นพื้นที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนา ได้แก่ ๑) ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ และมีการผลิตและฐานการลงทุนที่โดดเด่น หรือมีโอกาสนในการขยายตัวเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาค ๒) พื้นที่ที่ไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยใช้ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ๓) ไม่มีปัญหาภัยพิบัติรุนแรง และ ๔) ไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

๕.๑๔.๒ การสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

พิจารณาโดยการถอดบทเรียนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ ควบคู่กับการพิจารณาในต่างประเทศ ควบคู่กับการพิจารณาบริบทของประเทศไทย รวมทั้งการพิจารณาปัจจัยด้านความเสี่ยง ดังนี้

การถอดบทเรียนจากการศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ พบว่า วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละประเทศมีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องรับกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่แตกต่างกัน ในส่วนรูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีทั้งการกำหนดพื้นที่ที่มีขอบเขตชัดเจน เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษใน สปป.ลาว ซึ่งมีรูปแบบเทียบได้กับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมหรือเขตนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย และไม่ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ชัดเจน เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษจีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย เป็นต้น โดยองค์ประกอบที่สำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศที่ส่งผลให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมายประกอบด้วย ๑) การกำหนดขอบเขตพื้นที่ ๒) การส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นการเฉพาะ ๓) การกำหนดมาตรการและสิทธิประโยชน์ ทั้งสิทธิประโยชน์ทางภาษีและสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี เพื่อจูงใจนักลงทุน และ ๔) การกำหนดรูปแบบกลไกการบริหารจัดการเพื่อกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนให้เหมาะสมในแต่ละประเทศ

การใช้บริบทของไทยในการกำหนดแนวทางพัฒนา อาทิ การตอบสนองความต้องการของนักลงทุนในพื้นที่และนักลงทุนในพื้นที่และนักลงทุนรายใหญ่ การใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน การจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ เช่น ปัญหาสาธารณสุขชายแดน ปัญหาความมั่นคง ปัญหาการค้ามนุษย์ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น บริษัทของ

ป ร ะ ก อ บ ดี ว ย

๑) สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน ๒) ระบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ๓) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร ๔) มาตรการสนับสนุนการจ้างแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ ที่ถูกกฎหมาย ๕) การจัดมาตรฐานการดูแลสิ่งแวดล้อม และ ๖) การจัดระบบดูแลความมั่นคง

๕.๑๕ การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย

การกำหนดพื้นที่พัฒนาตามเขตการปกครอง คือระดับตำบลและอำเภอ เพื่อความสะดวกในการกำหนดตำแหน่ง และจำกัดพื้นที่เป้าหมายให้มีขนาดเล็ก เพื่อลดงบประมาณในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และลดผลกระทบเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งด้านการจัดระบบด้านแรงงาน ระบบความมั่นคง การสาธารณสุขชายแดน และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง การให้สิทธิประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมายที่จำกัด จะช่วยควบคุมให้สิทธิประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมายที่จำกัด จะช่วยควบคุมการให้สิทธิประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนจ่ายกระตุ้นให้กิจกรรมเศรษฐกิจในพื้นที่เป้าหมายให้เติบโตได้อย่างรวดเร็ว

เปิดโอกาสให้นักลงทุนและประชาชนในพื้นที่มีสิทธิลงทุนทั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม โดยรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน มาตรการสนับสนุนด้านแรงงาน การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ และการจัดหาพื้นที่พัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาให้ครบสมบูรณ์และได้มาตรฐาน เพื่อรองรับกิจกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

จัดระเบียบพื้นที่ชายแดน เพื่อให้การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและการบริหารจัดการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรองรับปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ

๕.๑๖ กลไกการขับเคลื่อน

คสช. มีคำสั่งที่ ๗๒/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการ นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) มีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (หน.คสช.) เป็นประธาน เป็นกลไกหลักในการดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยได้ตั้งคณะอนุกรรมการ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ ได้แก่

๑. คณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ ขอบเขตพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน
๒. คณะอนุกรรมการศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง
๓. คณะอนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร

๔. คณะอนุกรรมการด้านการจัดหาที่ดินและบริหารจัดการ

๕. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจระดับพื้นที่

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในแต่ละด้าน และหารือแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ดังนั้น ประเด็นต่าง ๆ ที่ได้รับการพิจารณาโดยคณะอนุกรรมการแล้ว จะเสนอต่อ กนพ. และคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามลำดับ

โครงสร้างคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.)

หัวหน้า คสช.
ประธานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงเกษตร ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการ สมช. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ประธานกรรมการหอการค้าไทย เลขาธิการ สศช. (กรรมการและเลขานุการ)	ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการ กกก. กฤษฎีกา ผู้บัญชาการ สตช. ประธานสมาคมธนาคารไทย รองเลขาธิการ สศช. กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงแรงงาน เลขาธิการ กกก. ส่งเสริมการลงทุน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
--	---	---

อำนาจหน้าที่

๑. ให้ความเห็นชอบและเสนอร่างหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๒. กำหนดแนวทางให้หน่วยงานถือปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๓. กำกับดูแล ติดตาม และประเมินการดำเนินงาน

๔. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความเหมาะสม

๕. เชิญเจ้าหน้าที่ บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง

๖. ออกระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งนี้

๗. เสนอแนะต่อ คสช. เพื่อให้ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ

๘. ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อเป็นไปตามคำสั่งนี้ หรือตามที่ คสช. หรือหัวหน้าคสช. มอบหมาย

๕.๑๗ ปัจจัยความสำเร็จของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

Dhingra et al (2007) ระบุถึงปัจจัยความสำเร็จขั้นพื้นฐานของเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็น 4 กลุ่ม ปัจจัย ได้แก่

๑. **ทำเลที่ตั้ง** โดยตำแหน่งทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญเบื้องหลังความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษต้องเชื่อมโยงกับจุดเชื่อมต่อด้านโลจิสติกส์ เช่น ท่าเรือ ที่สนับสนุนการส่งออกและกระจายสินค้าไปสู่ตลาดที่สำคัญ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการค้าเงินกิจกรรมทางเขตเศรษฐกิจพิเศษและเชื่อมต่อกับภายนอก

๒. **การเป็นส่วนหนึ่งที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายในประเทศ หรือการมีส่วนร่วมกับการเป็นหนึ่งในโซ่คุณค่า (Value Chain) ของการผลิตภายในประเทศ**

- การสนับสนุนจากรัฐบาลและกฎระเบียบเชิงสถาบัน ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลกลางที่จะสนับสนุน โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มีการปฏิรูปกฎหมาย/กฎระเบียบที่ไม่สอดคล้อง การลงทุนจากต่างประเทศ และสิทธิประโยชน์ด้านภาษี การผ่อนปรนการเคลื่อนย้ายเงินตราต่างประเทศรวมถึงลดขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- ความพร้อมของปัจจัยการผลิต แรงงาน เครื่องจักร การเงินและวัตถุดิบที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมการผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- นอกจากนี้ตัวอย่างของเขตเศรษฐกิจพิเศษข้างต้นมีปัจจัยร่วมบางประการที่เป็นปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับบทสรุปของ FIAS (๒๐๐๘) ซึ่งระบุว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่จะหนุนช่วยให้ผลที่ออกมาของโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้ผล คือ

๓. **ความอิสระและควมมีประสิทธิภาพของหน่วยงานที่มีอำนาจ** ดำเนินการเขตพิเศษให้เป็นไปตามกฎระเบียบ พร้อมทั้งการพัฒนาให้กรอบการทำงานหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ (๑) ให้อิสระในการมีอำนาจบริหารในเขตพิเศษ โดยเฉพาะด้านบุคลากรงบประมาณ การจัดทำนโยบาย (๒) มีอำนาจที่เพียงพอโดยจัดตั้งคณะกรรมการอิสระจากภาครัฐและภาคเอกชนและขึ้นตรงต่อหัวหน้ารัฐบาล (๓) จัดตั้งสำนักงานที่บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One-stop Service) โดยออกเป็นกฎหมายเพื่อจัดให้มีหน่วยงานภาครัฐรวมอยู่ ณ จุดเดียว ในพื้นที่อันเป็นศูนย์กลาง และ (๔) หน่วยงานที่ไม่ได้ทำหน้าที่สำคัญ (Non - Core Function) ภายในเขตพิเศษจะต้องจ้างงานจากภายนอก (Outsourcing) โดยให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ

กล่าวโดยสรุปภาพรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จ ก็คือ การกำหนดพื้นที่ที่มีความได้เปรียบต่อในเชิงปัจจัยการผลิตโลจิสติกส์ที่สามารถเชื่อมโยงกับโซ่คุณค่าในระดับประเทศและเชื่อมโยงโซ่คุณค่าในระดับโลก (Global Value Chain) โดยมีนโยบายที่สนับสนุนจากรัฐบาลกลาง ทว่าสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระปราศจากการควบคุมที่ไม่มีประสิทธิภาพของกลไกของรัฐ สร้างความมั่นใจในการลงทุนให้กับนักลงทุน มีการผ่อนปรนการเคลื่อนย้ายเงินตราจากต่างประเทศ รวมทั้งขั้นตอนการดำเนินธุรกิจที่สะดวก มีขั้นตอนเรียบง่ายและไม่ยุ่งยาก

๔. ปัจจัยประกอบอื่น ๆ นอกจากปัจจัยความสำเร็จในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ทั่วไปแล้ว ในกรณีของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ยังคงมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายประการที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิตซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินการของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เนื่องด้วยพรมแดนระหว่างประเทศได้แบ่งประเทศออกจากกันและสร้างความแตกต่างในการใช้ทรัพยากร รวมถึงโครงสร้างการผลิตซึ่งทรัพยากรเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ

๕. พลวัตการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาของ Kudo (๒๐๐๓) ได้แสดงพลวัตของปัจจัยการผลิตและการเติบโตของอุตสาหกรรมบริเวณชายแดน โดยแสดงตัวอย่างของการจัดตั้งอุตสาหกรรมบริเวณชายแดนของสหภาพพม่า ออกเป็น ๓ ระยะ

ระยะที่ ๑ นโยบายปิดประตู (Close-door Policy) ที่มีการปิดพรมแดนไม่อนุญาตให้มีกิจกรรม เช่น อุตสาหกรรมบริเวณชายแดนอย่างเป็นทางการ

ระยะที่ ๒ นโยบายเปิดประตู (Open-Closed Policy) และความสงบในเขตพื้นที่ชายแดน ซึ่งเกิดขึ้นจากข้อตกลงหยุดยิงระหว่างรัฐบาลพม่าและชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาความก้าวหน้าของการรวมตัวทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค กระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนย้ายของผู้คน สินค้าและบริการ เงินทุน และข้อมูลสารสนเทศข้ามพรมแดน

ระยะที่ ๓ การเคลื่อนย้ายทรัพยากรอย่างเสรีในท้ายสุดเมื่อสินค้าและบริการ ปัจจัยการผลิตและองค์ประกอบทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ข้อมูลทางการตลาดและเทคโนโลยีระหว่างประเทศเคลื่อนย้ายอย่างสมบูรณ์ก็เหมือนไม่มีเขตอุตสาหกรรม เพราะเกิดความเท่าเทียมกันในการจัดหาปัจจัยการผลิตระหว่างพื้นที่ทั้งสองฝั่งของพรมแดน

ดังนั้น นอกจากปัจจัยความสำเร็จของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวมาในข้างต้น การทำความเข้าใจพลวัตของการเติบโตอุตสาหกรรมบริเวณชายแดนของสหภาพพม่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม้สุด

สรุป

จากผลการรวบรวมแนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งในระดับโลก ในระดับเอเชีย และในระดับเพื่อนบ้านสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV (Cambodia , Laos, Malaysia, Vietnam) ที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศไทย โดยที่ประเทศไทยได้กำหนดเป็นด่านการค้าชายแดนสำคัญที่จะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น ๒ ระยะดังกล่าวนี้เอง จึงนับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำกรอบแนวคิด ปัญหาในแนวทางปฏิบัติ และผลที่ได้รับตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ มาเป็นกรอบเทียบเคียงแนวคิดการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทยทั้ง ๑๐ แห่ง ในระยะเวลาที่อยู่ในห้วงการดำเนินการได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถนำมาเทียบเคียงศึกษา โดยวิธีการเทียบเคียงเป้าหมาย ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ในเชิงเปรียบเทียบในการดำเนินการของประเทศไทยของเรา ในทั้ง ๑๐ เขตเศรษฐกิจพิเศษได้

บทที่ ๓

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

ลักษณะเด่นและโครงสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้วแบ่งเขตการปกครองเป็น ๕ อำเภอ มีพื้นที่รวมประมาณ ๔.๔๕ ล้านไร่ มีประชากร ๕.๕ แสนคนเศษ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมูลค่า ๓๕,๕๕๗ ล้านบาท รายได้ต่อหัว ๖๐,๕๐๒ บาทต่อคนต่อปี (ลำดับที่ ๖๕ ของประเทศ) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวนาปี พื้นที่ตามแนวเขตชายแดนไทยกัมพูชา ยาว ๑๖๕ กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนเป็นเส้นทางส่งผ่านสินค้าเข้า-ออก ที่สำคัญ ๔ จุด คือ ๑) จุดผ่านแดนถาวร ๑ แห่งที่บ้านคลองลึก และ ๒) จุดผ่อนปรน ๓ แห่ง ได้แก่ (๑) บ้านหนองปรือ-มาลัย (๒) บ้านเขาดิน-พนมไค และ (๓) บ้านตาพระยา-บ้านบึงตะกวน โดยมีตลาดโรงเกลือหรือตลาดชายแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้ามือสองและสินค้าเสื้อผ้า ready-to-wear ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคตะวันออก มีมูลค่าการค้าชายแดน ๗๗,๐๐๐ ล้านบาท เศษ/ปี

รัฐบาลได้มีนโยบายมุ่งมั่นพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ในภูมิภาคอาเซียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการค้าและการลงทุน จึงได้กำหนดให้ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยได้มีการประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.๒๕๕๖ ขึ้น จนมาถึงรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เห็นว่าควรจะขับเคลื่อนและดำเนินการเร่งด่วน จึงเร่งรัดให้ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้น และคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๑ ใน ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดตาก จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสงขลา จังหวัดตราด และจังหวัดสระแก้ว โดยในส่วนของจังหวัดสระแก้วได้ดำเนินการในพื้นที่ ๔ ตำบลของ ๒ อำเภอ ได้แก่ ตำบลผักชะ อำเภอวัฒนานคร ตำบลบ้านด่าน, ตำบลป่าไร่ และตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ รวมพื้นที่ ๒๐๗,๕๐๐ ไร่ หรือคิดเป็น ๓๓๒ ตร.กม. โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม บริการนักลงทุนในที่ดินราชพัสดุที่มอบให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานดำเนินการ

ศักยภาพและโอกาสของนักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

๑. ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และภูมิรัฐศาสตร์มีความได้เปรียบ เพราะตั้งอยู่ใกล้เขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (East Economic Corridor) สามารถขนส่งสินค้าจากเขตเศรษฐกิจฯ ไปยังท่าเรือแหลมฉบัง (Eastern Sea Board) และท่าเรือ หรือท่าอากาศยานลัดหีบและกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก มีจุดผ่านแดนถาวร ๑ แห่งที่ด่านบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ซึ่งถือเป็นประตูการค้าที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ซึ่งปี พ.ศ.๒๕๕๕ จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ มีมูลค่าการค้าชายแดนถึง ๗๗,๑๗๓.๓๑ ล้านบาท สูงที่สุดของการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา คิดเป็นร้อยละ ๖๔ ของมูลค่าการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ทั้งหมด นอกจากนี้จังหวัดสระแก้วยังตั้งอยู่ในระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ที่เชื่อมโยงกรุงเทพฯ - สระแก้ว - พนมเปญ - โฮจิมินห์ซิตี้ - ว่างเตา สามารถขนส่งสินค้าไปยังท่าเรือหรือขนส่งสินค้าเข้าไปยังกรุงพนมเปญและเวียงจันทน์ตอนใต้ได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการพัฒนาเส้นทางขนส่งระบบรางได้สมบูรณ์ในทุกประเทศ

๒. เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เป็นเส้นทางสู่ประเทศกัมพูชา ลาว และเวียดนาม มีจุดเด่นคือที่ตั้งของจังหวัดสระแก้วมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมบนเส้นทางโครงข่ายถนน Asian Highway (AH) และมีช่องทางการค้าในลักษณะการเป็นประตูภูมิภาคเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการเป็นประตูสู่ภาคตะวันออก และประตูสู่อินโดจีน โดยมีจุดผ่านแดนเป็นเส้นทางส่งผ่านสินค้าเข้า-ออกที่สำคัญ ๔ จุด คือ จุดผ่านแดนถาวร ๑ แห่ง และจุดผ่อนปรนการค้า ๓ แห่ง รวมทั้งต่อมาได้พัฒนาจุดผ่านแดนเพิ่มขึ้นในจุดผ่านแดนบ้านหนองเอี่ยน อำเภออรัญประเทศ และสตึงบท ด้านใต้ของกรุงปอยเปต (เมืองพัฒนาพิเศษ) เพื่อเพิ่มจุดขนส่งสินค้าผ่านด่านชายแดนทั้ง ๒ ประเทศ ได้สะดวกขึ้น โดยเพิ่มการจัดตั้งจุดบริการตรวจผ่านแดน การเข้าเมืองและศุลกากร หรือ CIQ (Customs & Immigration Quarantine) จุดรวมรถบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ (Logistics) ที่มีระบบ GPS ติดตาม ตรวจสอบย้อนกลับได้ รวมทั้งจัดสร้างสะพานลอยข้ามแดนสู่เขตนิคมสตึงบทของฝ่ายกัมพูชาได้เร็วขึ้น ตามการลงนาม MOU ของนายกรัฐมนตรีไทยและกัมพูชา ครั้งที่นายกรัฐมนตรีฮุนเซนเดินทางมาเยือนไทยระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๕ และนำเรื่องการเร่งรัดจุดผ่านแดนสินค้ามาลงนาม MOU กันในวันดังกล่าว

๓. การขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ภายหลังจากเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจังหวัดสระแก้วได้เตรียมการรองรับการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ดังนี้

- การเตรียมการจัดเก็บอัตราภาษีเป็น ๐

- มีการอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยลดขั้นตอนพิธีการศุลกากร
- รับรองให้ผู้ส่งออกรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง (Original Goods) โดยได้ดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ แล้ว
- สร้างแหล่งเก็บข้อมูล ASEAN Trade Repository (แหล่งเก็บรักษาข้อมูลการค้าอาเซียน)

- ส่งเสริมนักลงทุนอาเซียนให้สามารถถือหุ้นในธุรกิจบริการสาขาต่าง ๆ ได้ร้อยละ ๗๐ ลดข้อจำกัด/อุปสรรคในการให้บริการทุกรูปแบบ ตามกรอบข้อตกลงการค้าของอาเซียน AFAS

๔. สร้างบรรยากาศการค้าและการลงทุนเสรีมากขึ้น ดังนี้

- เปิดเสรีการลงทุน กลุ่มโครงการลงทุน ส่งเสริมอำนวยความสะดวกการลงทุนครอบคลุมธุรกิจ ๕ ภาค ประกอบด้วย ภาคการเกษตร ภาคประมง ภาคป่าไม้ ภาคเหมืองแร่ และภาคการผลิต

- ปรับประสานนโยบายการแข่งขัน และทรัพย์สินทางปัญญาให้เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน

- มีเส้นทางการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกันในภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้นทั้งสาย AHM, AH๑๓

- มีการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกจะมีความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น

- มีการเชื่อมโยงกับประเทศภายนอกในกลุ่มสมาชิก AEC อีก ๖ ประเทศ (ASEAN+๖) ซึ่งประกอบด้วย ประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จะทำให้กลุ่มเศรษฐกิจอาเซียนเป็นภูมิภาคที่เปิดโอกาสการค้าการลงทุนมากยิ่งขึ้น

๕. มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด และมีผลต่ออนาคตของเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา คือ การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนจากเดิมคือทำให้การค้าการลงทุนทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-กัมพูชา มีการเจริญเติบโตมากขึ้น ทั้งนี้รัฐบาลได้กำหนดให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เป็นโครงการ Quick win เป็นจังหวัดนำร่องลำดับแรกของประเทศ ซึ่งขณะนี้ภาคเอกชนได้ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมลงทุนในพื้นที่มากขึ้น อาทิ MM Mega Market (เอ็มเอ็ม เมก้า มาร์เก็ต) กลุ่มอรัญ (PARK ARAN) บริษัท เออีซี สยาม โลจิสติกส์ จำกัด บริษัท อีสเทิร์นไรซ์ จำกัด บริษัทไทฟิค่อนและอุตสาหกรรม จำกัด บริษัทรอยัลยูเนี่ยน คอร์ปอเรชั่น จำกัด และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น ส่วนราชการได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว รวมทั้งภาครัฐ ทั้งกรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท และ

กรมการทหารช่าง ต่างได้รับมอบหมายภารกิจจากรัฐบาลให้ดำเนินการปรับปรุงขยายเส้นทาง การจราจร เพื่อเชื่อมโยงการคมนาคมระหว่างไทย-กัมพูชา ให้ได้มาตรฐานมากขึ้น

๖. จังหวัดสระแก้วได้มีนโยบายในการเตรียมพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเป็น การรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต มีแผนพัฒนาในพื้นที่ ดังนี้

๖.๑ โครงการก่อสร้างด้านศุลกากรอรัญประเทศแห่งใหม่ (บ้านป่าไร่) โดยมี แผนดำเนินการในพื้นที่ ม.๒ บ้านป่าไร่ ต.ป่าไร่ อ.อรัญประเทศ ขนาดพื้นที่ประมาณ ๕๒๕ ไร่ งบประมาณในการก่อสร้าง ๘๐๐ ล้านบาท เพื่อใช้เป็นพื้นที่รองรับ Custom Immigration Quarantine : CIQ รองรับนิคมอุตสาหกรรมป่าไร่ของการนิคม ฯ

๖.๒ โครงการก่อสร้างด้านศุลกากรอรัญประเทศแห่งใหม่ (บริเวณชายแดนบ้าน หนองเอี่ยน) พื้นที่ดำเนินการ ม.๗ บ้านหนองเอี่ยน ต.ท่าข้าม อ.อรัญประเทศ ขนาดพื้นที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ งบประมาณ ประมาณ ๑,๓๐๐ ล้านบาทขงผูกพัน ๓ ปี (งบลงทุน) ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ งบประมาณ ๒๕๐/๒๕๐/๑๖๐ = ๖๖๐ ล้านบาท ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ งบประมาณ ๓๒๐ ล้านบาท ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ งบประมาณ ๓๒๐ ล้านบาท

๖.๓ โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วโดย กำหนดพื้นที่บริเวณ ม.๒ บ้านป่าไร่ ต.ป่าไร่ อ.อรัญประเทศ ขนาดพื้นที่ ๖๖๐ ไร่ ซึ่งการนิคม อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Office of the Special Economic Zone) ได้ออกแบบการใช้พื้นที่ ดังนี้

๖.๓.๑ สถานีขนส่งและกระจายสินค้า จะใช้พื้นที่ประมาณ ๖๓ ไร่

๖.๓.๒ พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและพื้นที่พาณิชย์กรรม-พักอาศัย ไม่เกิน กว่าร้อยละ ๓๕ ของพื้นที่ทั้งหมด

๖.๓.๓ พื้นที่สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ทั้งหมด

๖.๓.๔ พื้นที่สีเขียวและแนวกันชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ ทั้งหมด โดยแนวกันชนมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑๐ ม. การจัดรูปแบบแปลงที่ดินในเบื้องต้นจะ กำหนดให้แปลงที่ดินมีขนาดประมาณ ๑๐ ไร่

๖.๓.๕ จัดให้มีพื้นที่สำหรับกลุ่มโรงงานสำเร็จรูป ประมาณ ๑๐ ไร่

๖.๓.๖ จังหวัดได้ร้องขอให้ การนิคมอุตสาหกรรม หรือ กนอ. พิจารณา จัดสรรงบประมาณสนับสนุนร้านค้าและบริการรายย่อย (SMEs) แก่ประชาชนในบริเวณนี้ได้รับ จัดสรรด้วย ขณะนี้ กนอ. สามารถปรับปรุงพื้นที่บางส่วนได้ตามเป้าหมาย (๒๕๖๐)

๗. ปรับปรุงเส้นทางและระบบการคมนาคมระหว่างจังหวัดสระแก้วไปยังกัมพูชา
รัฐบาลได้มีโครงการพัฒนาเส้นทางเพื่อเชื่อมโยงระหว่างไทย-กัมพูชา ทั้งเส้นทางรถไฟ และการ
พัฒนาจุดผ่านแดนถาวรแห่งใหม่ ที่เพิ่มขึ้นมา ทั้ง ๒ แห่ง บริเวณบ้านป่าไร่-ปอยเปต โอนียง และ
บ้านหนองเอี่ยน สดิงบท เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการติดต่อค้าขายบริเวณชายแดน โครงการ
พัฒนาด้านคมนาคมที่สำคัญ ได้แก่

๗.๑ โครงการปรับปรุงพัฒนาเครือข่ายโลจิสติกส์ ถนนลาดยาง แยกทางหลวง
หมายเลข ๓๔๘-บ้านนางาม ผิวจราจรแอสฟัลติกคอนกรีต กว้าง ๖.๐๐ เมตร ผิวหนา ๐.๐๕ เมตร
ไหล่ทางแอสฟัลติกคอนกรีต กว้างข้างละ ๑.๐๐ เมตร หนา ๐.๐๕ เมตร ระยะทาง ๔.๐๐ กิโลเมตร
อำเภออรัญประเทศ (แขวงทางหลวงชนบทสระแก้ว) งบประมาณ ๒๕,๒๖๕,๐๐๐ บาท ซึ่งขณะนี้
อยู่ระหว่างการดำเนินการโดยใช้งบประมาณจากแผนพัฒนาจังหวัดปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕

๗.๒ โครงการก่อสร้างถนนอ้อมเมืองอรัญประเทศ ด้านทิศใต้ สายแยก ทล.๓๑
- ผ่านผ่านแดนบ้านคลองลึก อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว ระยะทาง ๑๕.๔๒๕ กม. งบประมาณ
๕๓๕ ล้านบาท

๗.๓ โครงการก่อสร้างทางต่างระดับบนถนนสายแยก ทล.๓๑ – อรัญประเทศ
งบประมาณ ๓๔๐ ล้านบาท

๗.๔ โครงการก่อสร้างถนนสายแยก ทล.๓๔๘ – บ.ป่าไร่ อ.อรัญประเทศ จ.
สระแก้ว ระยะทาง ๑๒.๕๐๐ กม. งบประมาณ ๗๐๐ ล้านบาท

๗.๕ โครงการปรับปรุงถนนลาดยางสายแยกทางหลวงชนบท สก.๓๐๘๕ – บ.
ป่าไร่ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว ระยะทาง ๖.๐๐๐๐ กม. งบประมาณ ๑,๕๕๐ ล้านบาท

๗.๖ โครงการข่าทางหลวงเชื่อมโยงจุดผ่านแดนบ้านหนองเอี่ยน – สดิงบท กรม
ทางหลวง ระยะทาง ๓๐.๒๐ กม. งบประมาณ ๑,๕๕๐ ล้านบาท

โดยโครงการลำดับที่ ๗๑-๗.๕ มีแขวงทางหลวงชนบทสระแก้ว กรมทางหลวง
ชนบท เป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนโครงการลำดับที่ ๖ มีแขวงทางหลวง กรมทางหลวง เป็นผู้รับผิดชอบ
โดยในส่วนของสะพาน รัฐบาลได้มอบให้กรมการทหารช่าง จ.ราชบุรี (ทบ.) ไปดำเนินการ เพราะ
ในบางช่วงยังคงปรากฏกับระเบิด (land Mines) ยังคงเหลืออยู่จำนวนหนึ่ง

๘. ผลักดันให้เกิดการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ สระแก้ว – กัมพูชา มีความคืบหน้า
โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษ ได้กำหนดนโยบายการลงทุนไว้ ดังนี้

๘.๑ ภาษีเงินได้นิติบุคคล

๘.๑.๑ ยกเว้น ๘ ปี (โดยจำกัดวงเงินไม่เกินร้อยละ ๑๐๐ ของเงินลงทุนไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน)

๘.๑.๒ ลดหย่อนสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ ๕๐ ของอัตราปกติ เป็นระยะเวลา ๕ ปี นับจากวันสิ้นสุดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

๘.๒ สิทธิประโยชน์อื่น ๆ

๘.๒.๑ หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปา ๒ เท่าของค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นเวลา ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันเริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการ

๘.๒.๒ หักเงินลงทุนในการติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกร้อยละ ๒๕ ของเงินลงทุน นอกเหนือไปจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ

๘.๓ อาคารเช่า

๘.๓.๑ ยกเว้นอาคารเช่าสำหรับเครื่องจักร

๘.๓.๒ ยกเว้นอาคารเช่าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลา ๕ ปี

๘.๔ การใช้แรงงานต่างด้าว

อนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือใน โครงการที่ได้รับการส่งเสริมโดยให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด

๕. การสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอุบลราชธานี จากการศึกษาที่จังหวัดสระแก้วมีชายแดนติดกับจังหวัดบันเตียเมียนเจย ของประเทศกัมพูชา ซึ่งรัฐบาลกัมพูชาได้มีการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้นมา ๒ แห่งคือ

๕.๑ เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง อยู่ห่างจากชายแดน ๔๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๒,๔๒๔ ไร่ โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ การแปรรูปสินค้าเกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของนักลงทุนไทย เช่น โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า และกล่องใส่เครื่องประดับ

๕.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษ Sanco-Poipet อยู่ระหว่างการก่อสร้าง โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างกัมพูชากับญี่ปุ่น ในระยะแรกจะมีพื้นที่ ๕๑๕ ไร่

๑๐. พื้นที่จังหวัดสระแก้วและจังหวัดใกล้เคียง เป็นแหล่งปลูกพืชพลังงาน ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง และพืชผลทางเกษตรจำนวนมาก เหมาะสำหรับการแปรรูป หรือส่งออก รวมถึงอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

๑๑. จังหวัดสระแก้วเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยจะเห็นได้จากกลุ่มปราสาทโบราณที่มีมากมายอยู่ทั่วจังหวัด เช่น ปราสาทสັดักก้อกชม ปราสาทเขาน้อย ปราสาทเขารัง

และช่องกระแจง บอกเล่าเรื่องราวอารยธรรมขอมทวาราวดี ประวัติศาสตร์ความรุ่งเรืองของแผ่นดินในอดีตให้แก่คนรุ่นหลัง เชื่อมโยงประวัติศาสตร์เพื่อนบ้าน และยังมีทรัพยากรเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติระดับมรดกโลกอันอุดมสมบูรณ์เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติปางสีดา และอุทยานแห่งชาติตาพระยา

ตารางที่ ๓ - ๑ ความก้าวหน้าด้านการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

ที่	ชื่อบริษัท	อำเภอ	ตำบล	สัญชาติ	ยื่นคำขอ	อนุมัติ	ผลิตภัณฑ์	กำลังผลิตหน่วย	การจ้าง		เงินลงทุน (ล้านบาท)	
									ไทย	ต่างชาติ		
๑	บจก.ซีอคโกแลค	วัฒนานคร	คึกชะ	ไทย	๑๒ พ.ค. ๕๕	๒๕ ก.ค. ๕๕	ผลิตอาหารสัตว์	๒๐,๐๐๐ ตัน	๑๒	-	๓๕	
๒	บจก.พลาสติกและทึบ่อไทย (มหาชน)	อรัญประเทศ	บ้านค่าน	ไทย	๒๕ มี.ย. ๕๕	๑ ต.ค. ๕๕		๑๓,๓๕๒ ตัน	๑๓,๓๕๒ ตัน	๒๐๐	๑	๑๒๘.๗๕๒
๓	บจก.ชูบุชี (ประเทศไทย)	อรัญประเทศ	บ้านค่าน	ญี่ปุ่น ๑๐๐%	๕ ต.ค.๕๕	๒๓ ต.ค. ๕๕	ผลิตและจำหน่ายชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า และชิ้นส่วนยานยนต์ประเภทจนวนกันความร้อน เก็บเสียง	๒๖๗.๔๐๐,๐๐๐ ชิ้น	๒๐๕	๘	๕๑๕	
รวมงบประมาณ (ล้านบาท)												๑,๒๗๘.๗๕๒

การขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

๑. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร

๑.๑ ด้านบุคลากร มีโครงการปรับปรุงด้านเพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ดังนี้

๑.๑.๑ โครงการแก้ไขปัญหาจราจรของด่านพรมแดนบ้านคลองลึก วงเงินงบประมาณ ๑๑๕ ล้านบาท ในการก่อสร้างลานตรวจสินค้าด้วยระบบเครื่องเอ็กซเรย์ และลานจอดรถบรรทุกสินค้าเพื่อเป็นการบรรเทาและแก้ไขปัญหาจราจรแออัด บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก ซึ่งเป็นปัญหาสะสมมานานตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึกมีความคับแคบ ไม่สามารถขยายพื้นที่เพิ่มเติม อีกทั้ง เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และนโยบายการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

๑.๑.๒ โครงการปรับปรุงอาคารด่านพรมแดนบ้านคลองลึก วงเงินงบประมาณ ๕๐ ล้านบาทและได้รับอนุมัติเงินสนับสนุนภารกิจกรมศุลกากร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาและออกแบบโครงการปรับปรุงอาคารด่านพรมแดนบ้านคลองลึก (CIQ) จำนวน

๕๐๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากสภาพอาคารด้านพรมแดนมีความทรุดโทรม ซึ่งยังไม่เป็นมาตรฐานที่จะรองรับการขยายตัวทางการค้า และการท่องเที่ยว รวมทั้ง มิติด้านการอำนวยความสะดวก จึงจำเป็นต้องทำการปรับปรุงพื้นที่สำหรับรองรับการให้บริการเพื่อให้มีความเหมาะสมมากขึ้นต่อการให้บริการแก่ผู้เดินทางเข้าออกและการขนส่งผ่านพรมแดนตลอดจนต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน CIQ ณ ด้านพรมแดนบ้านคลองลึก

๑.๑.๓ โครงการก่อสร้างด้านศุลกากรพร้อมสิ่งปลูกสร้างประกอบ (บ้านป่าไร่)

วงเงินงบประมาณ ๘๐๐ ล้านบาท (ผูกพัน ๓ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐-๒๕๖๒) เพื่อเป็นการรองรับการขนส่งสินค้าข้ามชายแดนภายใต้โครงการ Greater Mekong Sub-region (GMS) ในเส้นทาง R.๑ หรือ Southern Economic Corridor (SEC) โดยจะต้องมีการกำหนดพื้นที่ตรวจสินค้าร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งสองประเทศ (Common Control Area : CCA) และเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจำเป็นต้องใช้พื้นที่มากพอสมควรซึ่งจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึกมีความคับแคบ และไม่สามารถขยายพื้นที่เพื่อรองรับได้

กรมธนารักษ์ได้ส่งมอบที่ดินราชพัสดุ แปลงเลขที่ สก.๔๕๐ จำนวน ๕๒๕-๓-๐๐ ไร่ ให้กรมศุลกากรเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๘ คู่สัญญาคือ หจก.สินเจริญสนม ลงนามสัญญาเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๐ สิ้นสุดสัญญาวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ (ระยะเวลา ๘๒๐ วัน)

๑.๑.๔ โครงการก่อสร้างด้านพรมแดนบ้านหนองเอี่ยน เพื่อเป็นการรองรับการขนส่งสินค้าข้ามแดนภายใต้โครงการ Greater Mekong Sub-region (GMS) ในเส้นทาง R.๑ หรือ Southern Economic Corridor (SEC) โดยจะต้องมีการกำหนดพื้นที่ตรวจสินค้าร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งสองประเทศ (Common Control Area : CCA) และเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจำเป็นต้องใช้พื้นที่มากพอสมควร ซึ่งจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึกมีความคับแคบ และไม่สามารถขยายพื้นที่เพื่อรองรับได้ ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการขอรับงบประมาณในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๕๐ ล้านบาท พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ บริเวณบ้านหนองเอี่ยน ตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พื้นที่ประมาณ ๑๓๒.๕ ไร่ โดยกรมทางหลวงเป็นผู้จัดหาพื้นที่ให้กรมศุลกากรอยู่ระหว่างการออกพระกฤษฎีกาเวนคืนที่ดิน คาดว่าจะส่งมอบที่ดินภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ และได้จ้างที่ปรึกษาโดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งอยู่ระหว่างการปรับปรุงแบบรายการด้านพรมแดนบ้านหนองเอี่ยน

๑.๒ ด้านถนน เพื่อรองรับระบบคมนาคม และ Logistics ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วจึงมีแผนดำเนินการก่อสร้างถนนสายต่างๆ ดังนี้

๑.๒.๑ โครงการก่อสร้างถนนอ้อมเมืองอรัญประเทศ ด้านทิศใต้ สายแยก ทล.๓๓ - ด้านผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานแขวงทางหลวงชนบทสระแก้ว ระยะทาง ๑๕.๔๒๕ กิโลเมตร งบประมาณ ๕๓๕ ล้านบาท (ผลการดำเนินงาน ๖๕.๘๔%)

๑.๒.๒) โครงการก่อสร้างทางต่างระดับบนถนนสายแยก ทางหลวงหมายเลข ๓๓-อรัญประเทศอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานแขวงทางหลวงชนบทจังหวัดสระแก้ว งบประมาณ ๓๒๕.๘๔๕ ล้านบาท (ผลการดำเนินงาน ๓๐.๘๑%)

๑.๒.๓) โครงการก่อสร้างถนนแยกทางหลวงหมายเลข ๓๓-บ้านภูน้ำเกลือถึง ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานแขวงทางหลวงชนบทจังหวัดสระแก้ว งบประมาณ ๕๓.๒๓.๘ ล้านบาท (ผลการดำเนินงาน ๕๘.๑๐%)

๑.๒.๔) โครงการก่อสร้างถนนสายแยก ทางหลวงหมายเลข ๓๔๘-บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานแขวงทางหลวงชนบทจังหวัดสระแก้ว ระยะทาง ๑๒.๕๐๐ กิโลเมตร (ผลการดำเนินงาน ได้ดำเนินการสำรวจอสังหาริมทรัพย์ แล้ว งบประมาณ ๕,๑๒๘,๐๐๐ บาท และปรับปรุงแบบก่อสร้างถนนสายแยก ทล.๓๔๘-บ้านป่าไร่ งบประมาณ ๑๕,๕๖๕,๐๐๐ บาท และเตรียมการเสนอขอรับสนับสนุนงบประมาณปี พ.ศ.๒๕๖๒)

๑.๒.๕) โครงการปรับปรุงถนนลาดยางสายแยกทางหลวงชนบท สก.๓๐๘๕-บ้านป่าไร่ ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานแขวงทางหลวงชนบทจังหวัดสระแก้ว ระยะทาง ๖.๐๐๐ กิโลเมตร

๑.๒.๖) แผนงาน โครงข่ายทางหลวงเชื่อม โยงจุดผ่านแดนบ้านหนองเอี่ยน-สตึบงบตโดยกรมทางหลวงได้ลงนามบันทึกข้อตกลงกับกรมการทหารช่าง กองทัพบก ในการก่อสร้างทางหลวงสายอรัญประเทศ-ชายแดนไทย/กัมพูชา (หนองเอี่ยน-สตึบงบต) ระยะทาง ๔.๗๑๔ กม.และสะพานยาว ๖๒๐ งบประมาณ ๖๓๐ ล้านบาท (ในส่วนของงานถนนรวมพื้นที่ด้านๆ และสะพาน)

๑.๒.๗) แผนโครงการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงเพื่อสนับสนุน โลจิสติกส์จุดผ่อนปรนบ้านป่าไร่โดยสำนักงานแขวงทางหลวงสระแก้ว (วัฒนานคร) ซึ่งดำเนินการในปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔ ประกอบด้วย

๑.๒.๘) ขยาย ๔ ช่องจราจรทางหลวงหมายเลข ๓๔๘ ตอน อรัญประเทศ-แก้วเพชรพลอย ระยะทาง ๖.๒๑ กม. งบประมาณ ๒๘๐ ล้านบาท

๑.๒.๙) ขยาย ๔ ช่องจราจรทางหลวงหมายเลข ๓๗๒ ตอน ทางเลี้ยงเมืองอรัญประเทศระยะทาง ๔.๕๘๑ กม. งบประมาณ ๑๔๐ ล้านบาท

๑.๒.๑๐) ขยาย ๔ ช่องจราจรทางหลวงหมายเลข ๓๔๔๖ ตอน ตลาดโรงเกลือ-ป่าไร่ ระยะทาง ๑๐.๘๗๕ กม. งบประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท

๑.๓ การคมนาคมระบบราง การรถไฟแห่งประเทศไทย อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟ แก่งคอย-คลองสิบเก้า-สุดสะพานคลองลึกเพื่อเชื่อมต่อเส้นทางรถไฟกัมพูชา

๑.๔. ด้านระบบไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีแผนพัฒนาระบบไฟฟ้า โดยจะสร้างสถานีไฟฟ้าเพิ่มอีก 1 สถานี เงินลงทุน ๖๑๗ ล้านบาท จะดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว (จำนวน ๓ แปลง) ได้แก่ พื้นที่ตั้งด่านศุลกากร,พื้นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม และพื้นที่รองรับการขยายตัวอุตสาหกรรมในอนาคตและมีแผนงานพัฒนาระบบจำหน่าย ๒๒ kV. เพื่อรองรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๑.๕ ด้านระบบประปา การประปาส่วนภูมิภาคมีแผนพัฒนาระบบประปา ปัจจุบันกำลังการผลิตอยู่ที่ ๑๕,๒๐๐ ลบ.ม./วัน ซึ่งจะสามารถใช้ได้ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยได้วางแผนให้มีกำลังการผลิตอยู่ที่ ๔๓,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน รวมทั้งมีโครงการปรับปรุงขยายในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อที่จะสามารถใช้น้ำได้ถึงปี พ.ศ.๒๕๖๕ โดยมีโครงการรองรับการประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่

๑.๕.๑ สร้าง mobile plant ขนาด ๒๐๐ ลบ.ม./ชม. งบประมาณ ๖๖.๒ ล้านบาท สัญญาเริ่ม ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕-๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ขณะนี้มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๖๑.๒๓

๑.๕.๒ สร้างสถานีผลิตน้ำที่อ่างเก็บน้ำพระปรอง เพื่อส่งไปที่อำเภออรัญประเทศ และอำเภอวัฒนานคร งบประมาณ ๘๗๑ ล้านบาท สัญญาเริ่ม ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕-๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ขณะนี้มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๖๓.๔๓

๑.๖ ด้านการโทรศัพท์ องค์การโทรศัพท์ (TOT) ได้มีการขยายโครงข่ายตามแนวชายแดน แล้ว ซึ่งทำให้มีความพร้อมในการให้บริการสัญญาณโทรศัพท์ และสามารถรองรับทุกความเร็ว (Speed) ที่ผู้รับบริการร้องขอ

๒. ด้านแรงงาน และสาธารณสุข

๒.๑ สำนักงานจัดหางานจังหวัดสระแก้วได้จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงานสาธารณสุข และความมั่นคง ที่อาคารพาณิชย์ ๓ ชั้น (บริเวณตลาดอินโดจีน) เลขที่ ๕๕๕/๒๘๓ ต.ป่าไร่ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยมีภารกิจเพื่อพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานให้แก่คนต่างด้าวที่เข้ามา

ทำงานตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง คนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับหรือตามฤดูกาล และคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามกฎหมายพิเศษ

๒.๒ ด้านการสาธารณสุข มีหน่วยบริการประเภทโรงพยาบาล จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ รพ.อรัญประเทศ,รพ. วัฒนานคร และ รพ.สระแก้ว มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบล จำนวน ๖ แห่งซึ่งมงบประมาณปีประมาณ ๒๕๖๐ รพ.สต.ป่าไร่,รพ.สต.บ้านโรงเรียน และ รพ.สต.อรัญประเทศ ๆ ได้รับอนุมัติอาคาร ๓ ชั้น/รรับส่ง PT ส่วน รพ.สต.ที่เหลือ อยู่ในขั้นตอนการเสนอขอและเตรียมจัดบริการด้านอาชีวอนามัยสำหรับการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพ ได้มีการฝึกอบรมให้กับ อสม. ผู้นำเขต SEZ จำนวน ๒๕ คน และในเครือข่าย ๒๐ คน พร้อมทั้งได้เตรียมพัฒนาระบบการจัดการบริการ ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ด้านสารเคมีภัยจากโรงงาน การพัฒนาด้านควบคุมโรคติดต่อ ภายในประเทศให้ผ่านกฏอนามัยระหว่างประเทศต่อไป

๓. ด้านสิทธิประโยชน์ การบริหารจัดการพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน

๓.๑ การให้สิทธิประโยชน์ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษี

ปัจจุบันเอกชนขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้แล้ว โดย BOI มีประกาศนโยบายส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งให้เป็นสิทธิประโยชน์ระดับสูงสุด ผ่อนปรนเงื่อนไขสำหรับ SMEs ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และกำหนดกิจการเป้าหมายสำหรับการลงทุนในโครงการที่ไม่ได้รับการส่งเสริมจาก BOI มีการลดอัตราภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งมีการผ่อนปรนเงื่อนไขการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน และการจัดสินเชื่อเพื่อการลงทุน

สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามมาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (BOI)

- ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่เกิน ๘ ปี
- ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ ๕๐ เพิ่มอีก ๕ ปี
- หักค่าขนส่งไฟฟ้า และประปา ๒ เท่า ๑๐ ปี
- หักค่าติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกได้ร้อยละ ๒๕
- ยกเว้น-ลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักร
- ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบผลิตเพื่อส่งออก

สิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากรตามมาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (BOI)

- นำคนต่างด้าวที่เป็นช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการเข้ามาทำงานได้

- นำคู่สมรสและบุคคลซึ่งอยู่ในอุปการะเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร
- ส่งออกเงินตราต่างประเทศได้
- ผ่อนผันแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ

สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรในพื้นที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

- ยกเว้นอากรขาเข้า
- ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ยกเว้นภาษีสรรพสามิต
- ยกเว้นอากรขาออก

สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากรในพื้นที่การนิคม

อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

- อนุญาตให้คนต่างด้าวที่เป็นช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ เข้ามาทำงานในนิคมฯ และอนุญาตให้ครอบครัว และบุคคลซึ่งอยู่ในการอุปการะอยู่ราชอาณาจักร
- ส่งออกเงินตราต่างประเทศได้

๓.๒ ความคืบหน้าการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เมื่อวัน ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐ กรมฯ ได้มีมติเห็นชอบการลงทุนเพื่อจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมของการนิคมสระแก้ว ภายใต้วงเงินงบประมาณ ๙๐๐ ล้านบาท แบ่งเป็นงบประมาณประจำปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๔๐ ล้านบาท และปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕๖๐ ล้านบาท ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษก่อสร้างโครงการนิคมอุตสาหกรรมสระแก้ว ระยะที่ ๑ โดยงบประมาณของ กนอ. จำนวน ๑๐๐.๖๔ ล้านบาท อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) บนพื้นที่ประมาณ ๖๖๐ ไร่ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๓.๓ การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (OSS)

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนในลักษณะเชิงรุก จังหวัดสระแก้วจึงจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service) ซึ่งเน้นการให้บริการด้านข้อมูลเกี่ยวกับการค้าการลงทุน รวมถึงด้านแรงงาน ด้านสาธารณสุขและความมั่นคง ที่รวดเร็วและครบวงจร นักลงทุนสามารถติดต่อหลายหน่วยงานได้ในที่เดียวกัน เป็นศูนย์ให้บริการเบ็ดเสร็จในการให้ข้อมูลและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยื่นขอใบอนุญาตต่างๆ โดยศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนจังหวัดสระแก้ว (OSS) ตั้งอยู่ที่ชั้น ๒ ศาลากลางจังหวัดสระแก้ว ตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

๔ ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์

การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

๔.๑ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ กรมการค้าต่างประเทศ ได้จัดสัมมนาเรื่อง “เดินหน้า...เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย” ภายใต้โครงการ Open House เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทย ณ ศูนย์การค้าสยามพารากอน ซึ่งผู้เข้าร่วมงานประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ สื่อมวลชน ผู้ประกอบการ และผู้สนใจทั่วไป เข้าร่วมงานจำนวนมาก โดยมีผู้ประกอบการที่มีความสนใจจะลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว จำนวนหลายราย

๔.๒ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ จังหวัดสระแก้วได้จัดโครงการ “ส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ณ ห้องประชุมบอลรูม โรงแรมอนันตรา สยาม กรุงเทพฯ เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนที่มีความสนใจลงทุนในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว โดยมีคุณอรุณรดา สีนุญเรื่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธานกล่าวเปิดงาน และปาฐกถาพิเศษ “ทิศทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ” โดยมีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการฯ ประมาณ ๓๐๐ คน ซึ่งภายในงานได้มีการเสวนาพิเศษ “กลยุทธ์การนำธุรกิจสู่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ” อีกด้วย ทำให้มีผู้ประกอบการที่มีความสนใจจะลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วเป็นจำนวนมาก

๔.๓ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๐ จังหวัดสระแก้วร่วมกับจังหวัดตราดจัดสัมมนาเรื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของไทย ร่วมกับส่วนราชการกัมพูชาและเวียดนาม ที่โรงแรมบ้านปูร์สอร์ท จังหวัดตราด

๕ ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

๕.๑ การขาดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับทุกภาคส่วน เนื่องจากการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเป็นโครงการขนาดใหญ่ และมีความสำคัญต่อประเทศ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อประชาชนและวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนเป็นวงกว้าง

๕.๒ การขาดการจัดระเบียบพื้นที่และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เนื่องจากปัจจุบันในพื้นที่ยังมีการลงทุนไม่มากเท่าที่ควร

๕.๓ การบริหารจัดการและการมอบอำนาจให้หน่วยงานในพื้นที่ อนุมัติ อนุญาต ในการดำเนินการต่างๆ ในพื้นที่ เนื่องจากปัจจุบันการดำเนินการดังกล่าวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วยังต้องผ่านความเห็นจากหน่วยงานในส่วนกลางทั้งสิ้น

๖ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๖.๑ ควรมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน และประสานงานกับทุกภาคส่วน หรือมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความสามารถตรงตามลักษณะงานให้ประจำอยู่ในพื้นที่

๖.๒ หน่วยงานส่วนกลางควรพิจารณาเรื่องการมอบอำนาจให้สามารถ อนุมัติ อนุญาต ในการดำเนินการต่างๆ ในพื้นที่ตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ผู้บริหารในพื้นที่ และรายงานส่วนกลางทราบในลำดับต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

ดังจะเห็นได้จากสมเด็จพระอัครมหาเสนาบดีเดโช สุน เชน นายกรัฐมนตรีกัมพูชา ได้เดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาลไทย ตามคำเชิญของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ และเข้าร่วมการประชุมร่วมกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไทย-กัมพูชาอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ การเยือนครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองการครบรอบ ๖๕ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-กัมพูชา และเพื่อกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ๒ ประเทศ โดยนายกรัฐมนตรีของทั้งสองฝ่ายหรือทวิภาคีที่ศึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมฉลอง ๖๕ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-กัมพูชา ความร่วมมือในการพัฒนาบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ความร่วมมือด้านแรงงาน การส่งเสริมการค้าและการลงทุน ความร่วมมือด้านสินค้าเกษตร การเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางคมนาคม จากนั้น นายกรัฐมนตรีกัมพูชาได้กล่าวปาฐกถากับภาคเอกชนไทยเกี่ยวกับการลงทุนในกัมพูชา ซึ่งจัดโดยสมาคมมิตรภาพไทย-กัมพูชา ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ และสภาธุรกิจไทย-กัมพูชา โดยมีคณะผู้แทนภาคเอกชนกัมพูชาที่ร่วมเดินทางมากับนายกรัฐมนตรีกัมพูชาเข้าร่วมพบปะและสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชนไทย

ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีไทยและกัมพูชายังได้เป็นประธานร่วมในการประชุมคณะรัฐมนตรีไทย-กัมพูชาอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ ๒ ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งการหารือจะครอบคลุมคู่ทางในการขยายความร่วมมือ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีของทั้งสองฝ่ายได้ร่วมเป็นสักขีพยานในการลงนามเอกสาร ๔ ฉบับ ได้แก่ ๑) แถลงการณ์ร่วมสำหรับการประชุมร่วมกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอย่างไม่เป็นทางการไทย-กัมพูชา ครั้งที่ ๒ ซึ่งเป็นการแสดงเจตนารมณ์ทางการเมืองที่จะขยายความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้นในด้านสำคัญต่าง ๆ ๒) บันทึกความเข้าใจเพื่อการพัฒนาจุดผ่านแดนแห่งใหม่ที่บ้าน

หนองเอี่ยน จ.สระแก้ว และที่สตึงบท จ.บันเตียเมียนเจยในฝั่งกัมพูชา ๓) บันทึกรความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือทางวิชาการ ความร่วมมือด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน และความร่วมมือด้านการจ้างงาน และ ๔) ข้อตกลงว่าด้วยการจ้างงาน ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้การจ้างงานมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ขจัดปัญหาการจ้างงานผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ และนายกรัฐมนตรียไทยและกัมพูชายังได้แถลงข่าวร่วมกัน จากนั้น จึงมีข้อเสนอการปรับเขตลงทุนและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดสระแก้ว ในเส้นทางขนส่งสินค้าที่มีการตรวจลงตราและตรวจผ่านสินค้าศุลกากร (Customs and Immigration Quarantine : IQ) ไปยังด่านบ้านหนองเอี่ยน-สตึงบท เป็นต้น

สรุป

๑. คาดการณ์ว่านโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจสระแก้ว (SEZ) ใน ๑๐ ปีจากนี้ เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว-กัมพูชา จะเกิดการลงทุนในพื้นที่มากขึ้น มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น เกิดการจ้างแรงงาน รวมทั้งเศรษฐกิจมีการกระตุ้นให้มีการจ่ายเงิน ทำให้จังหวัดสระแก้วมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ไม่เพียงเฉพาะแต่พื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ แต่จะเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปยังจังหวัดข้างเคียง และประเทศกัมพูชา ซึ่งจะทำให้มูลค่าการลงทุน เศรษฐกิจการค้าชายแดนมีความเจริญเติบโตมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ GDP ของประเทศเพิ่มสูงมากขึ้น

๒. ในเรื่องการเตรียมการด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์การเพิ่มการค้าชายแดน การผลักดันเรื่องภาษา ควรมอบให้จังหวัดสระแก้วดำเนินการให้หน่วยงานในจังหวัดได้มีส่วนในการจัดอบรมภาษาอังกฤษและภาษาเขมรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมให้ความรู้ทางภาษาแก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งมอบนโยบายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ วิทยาเขตสระแก้ว หรือมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วเป็นหน่วยสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ด้วย

ข้อเสนอเพิ่มเติมของผู้ศึกษาวิจัยในการศึกษาการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

๑. ปัจจัยความสำเร็จและระดับความต้องการของจังหวัดสระแก้วเป็นปัจจัยสำคัญหลักในการผลักดันให้เกิดความพร้อมในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

แม้ว่าจังหวัดสระแก้วจะมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ แต่ประเด็นข้อห่วงใยคือการบูรณาการการปฏิบัติงานต้องมีเอกภาพ เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องเดินไปในทิศทางเดียวกัน สิ่งที่ต้องการคือความชัดเจนในกลไกการบริหารจัดการในระดับจังหวัด ซึ่งมี

ความเห็นว่าการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีระบบการสั่งการที่ชัดเจนและรวมศูนย์หลัก (Single Command : CS โดยมีกฎหมายรองรับซึ่งจะมีผลต่อความรวดเร็วในการตอบสนองการลงทุนที่ต้องคำนึงถึงการสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันเพื่อแย่งส่วนแบ่งการตลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากขั้นตอนตามปกติในประเด็นของการอนุมัติ/อนุญาต เช่น การอนุญาตให้ตั้งโรงงานต่าง ๆ เป็นต้น

๒. การปรับการบริหารจัดการให้เกิดเอกภาพ

การจัดตั้งเป็นจังหวัดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจำเป็นต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน และต้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ซึ่งการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องและรองรับการบริหารงาน อีกทั้งการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Area Based) จำเป็นต้องแบ่งขอบเขตอำนาจหน้าที่และการรับผิดชอบอย่างชัดเจน เพราะการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหลายด้าน ต้องมีการกำหนดที่แน่นอนและรัดกุม การให้อำนาจแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด (Empowerment) ในเรื่องที่เหมาะสม ก็เป็นสิ่งที่ควรกำหนดให้ชัดเจนเพื่อการพัฒนาที่รวดเร็ว เพราะการลงทุนทำธุรกิจไม่สามารถรอได้ ด้วยขั้นตอนซับซ้อนและใช้เวลานานของทางภาครัฐ อาจทำให้เศรษฐกิจเสียหาย การประกอบธุรกิจในประเทศไทยค่อนข้างล่าช้าและติดขัดด้วยขั้นตอน การให้บริการมีผลให้นักธุรกิจส่วนใหญ่เปลี่ยนไปลงทุนในประเทศข้างเคียง

๓. ในอีกฐานะหนึ่ง ผู้นำในการพัฒนา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด มีบทบาทเป็นผู้บริหารเชิงนโยบายในระดับพื้นที่ (Agenda Based) มีภารกิจในการสร้างสัมพันธไมตรีต่อประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น บางครั้งผู้ว่าราชการจังหวัดอาจต้องทำหน้าที่ถึงทูตเพื่อสานสัมพันธ์อันดี และดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น การเชิญชวนให้ผู้ประกอบการมาลงทุน เป็นต้น ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมองในมุมมองของนักบริหาร กล่าวคือ เป็นการมองในระดับนโยบาย มองทุกสิ่งอย่างเป็นภาพรวมใหญ่และไร้พรมแดน ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเชื่อมโยงเป็นสิ่งเดียวกันและพัฒนาไปในแนวทางเดียวกันได้อย่างต่อเนื่อง จากนั้นจึงนำภาพรวมใหญ่มาแยกส่วน คล้ายกับการต่อจิ๊กซอว์ แล้วจึงบริหารจัดการให้สอดคล้องกับนโยบาย อีกทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดต้องทำงานเชิงพื้นที่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เป็นการ Collaboration เพื่อสร้างหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) คือ การทำงานในแนวราบที่ต้องอาศัยการบูรณาการของทุกภาคส่วน การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๔. อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงหลักการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติอีกด้วย โดยการพัฒนาจะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชนในพื้นที่ชนบทธรรมเนียมประเพณี ทิศทางการเจริญเติบโตของเมือง รวมทั้งปัญหาการเกิดผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลด้านลบ ต่อสภาพภูมิประเทศที่จังหวัดสระแก้วอยู่ในเขตมรดกโลก (World Heritage ทางธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติตาพระยา ที่ต่อเนื่องจากเขตอุทยานแห่งชาติที่ได้รับการประกาศเป็นเขตมรดกโลก World Heritage แล้วอีกด้วย

บทที่ ๔

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

ลักษณะเด่นและโครงสร้างการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ระยะทาง ๘๒ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๖๒๔ กิโลเมตร พื้นที่ทั้งหมด ๒,๗๑๒,๓๕๔ ไร่ (๔,๓๓๕.๘๓ ตร.กม.) ประกอบด้วย ๗ อำเภอ ประชากรรวม ๓๓๕,๐๐๐ คน มีทำเลที่ตั้งอยู่ปลายทางด้านตะวันออกเฉียงสุดของประเทศไทย ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) ก่อนข้ามสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ ๒ สู่แขวงสะหวันนะเขตของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเป็นแขวงใหญ่อันดับสองรองจากนครหลวงเวียงจันทน์มีประชากรมากกว่า ๑ ล้านคนและมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโนรองรับนักลงทุนต่างชาติ

ศักยภาพและโอกาสของนักลงทุน

๑. ศักยภาพด้านการคมนาคมสะดวก ทำเลที่ตั้ง และโอกาสในการพัฒนาที่ดี

๑.๑ จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และตั้งอยู่บนจุดกึ่งกลางตามแนวเส้นทางเชื่อมโยงตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวระเบียงตะวันออก – ตะวันตก โดยมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๒ มุกดาหาร-สะหวันนะเขตเป็นจุดเชื่อมต่อ ทำให้เป็นจุดเชื่อมโยงการค้าและวัฒนธรรมกับประเทศในอนุภูมิภาคที่มีอุปสงค์ทางการค้าสูงหลายประเทศ เช่น สปป.ลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน

๑.๒ เส้นทาง EWEC เริ่มจากเมืองมะละแหม่งของสหภาพเมียนมา ผ่านเข้าประเทศไทยที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผ่านจังหวัดขอนแก่นมายังจังหวัดมุกดาหาร ข้ามสะพานมิตรภาพ ๒ ไปยังแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ตามเส้นทางหมายเลข ๕ เป็นที่ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน ดังกล่าว ทำให้เป็นเส้นทางผ่านของเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหารที่จะเชื่อมโยงไปเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวาว ของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าสู่เส้นทางหมายเลข ๑ ออกสู่ท่าเรือดานัง และสามารถขึ้นไปยังเวียดนามตอนเหนือ เข้าสู่ตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน

สู่เขตเศรษฐกิจพิเศษจ้าว มณฑลกว่างซี เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง มีนครหนานหนิงเป็นเมืองหลัก ประชากรมากกว่า ๑๐๐ ล้านคน ซึ่งจะเป็นแหล่งรองรับสินค้าขนาดใหญ่ของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่จะจัดตั้งถึงมุกดาหาร

๑.๓ ระยะทางที่ไม่ไกลมากนัก เส้นทาง EWEC จากจังหวัดมุกดาหาร ถึงนครดานัง และท่าเรือน้ำลึกดานัง เวียดนาม ประมาณ ๕๒๗ กิโลเมตร โดยผ่านเส้นทางในส่วนของ สปป.ลาว เริ่มจากสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๒ จากเมืองไกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต ไปตามเส้นทางหมายเลข ๕ ผ่านเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโนที่เมืองอุทุมพอน เมืองพะลานไซ เมืองพิน สิ้นสุดที่บ้านแดนสะหวัน เมืองเซโปน ชายแดนลาว-เวียดนาม ที่ด่านลาวบาว และเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาวของเวียดนาม ระยะทางประมาณ ๒๔๗ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจรตลอดสาย เชื่อมต่อสู่เส้นทางในส่วนของเวียดนาม เริ่มจากด่านลาวบาว ที่ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาว จังหวัดกว๋างตรี และไปเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข ๑ ของเวียดนามที่เมืองดองฮา จังหวัดกว๋างตรี ระยะทาง ๘๐ กิโลเมตร สามารถเดินทางลงไปทางใต้เพื่อต่อไปยังเมืองเว้ และท่าเรือดานัง เมืองดานัง ระยะทาง ๒๐๐ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจรตลอดสาย ทำให้เส้นทาง EWEC จากมุกดาหาร สามารถเชื่อมต่อเชื่อมโยงเมืองจ้าว นครหนานหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ระยะทาง ๑,๒๔๐ กิโลเมตร โดยนับระยะทางจากจังหวัดมุกดาหารถึงเมืองดองฮา จั ก ัง ห วั กว๋างตรี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระยะทาง ๗๒๗ กิโลเมตร

๑.๔ การคมนาคมที่เชื่อมประเทศ AEC สู่สาธารณรัฐประชาชนจีน (ผู้นำประเทศเขตเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก) โดยจะเห็นได้ว่า การคมนาคมจากจังหวัดมุกดาหารผ่าน สปป.ลาว มายังเมืองดองฮา ในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จะสามารถเดินทางขึ้นเหนือผ่านเมืองดงเหย๋ จังหวัดกว๋างบินห์ จังหวัดฮาติงห์ เมืองวินห์ จังหวัดงฮาน จังหวัดทันหัว จังหวัดนินดินห์ เข้าสู่กรุงฮานอย สาธารณรัฐประชาชนเวียดนาม เพียงใช้ระยะทาง ๖๒๐ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจรตลอดสาย การเดินทางจากจังหวัดมุกดาหารอาจจะต้องแวะค้างคืนที่เมืองวินห์ จังหวัดงฮาน ทั้งนี้เส้นทางดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ประเทศจีนตอนใต้ โดยใช้เส้นทางจากฮานอย ผ่านเมืองลิ่งเซิน เมืองชายแดนของเวียดนาม ระยะทาง ๑๖๕ กิโลเมตร เข้าสู่สาธารณรัฐประชาชนจีนที่ด่านโหยว อวี๋ กวาน เข้าสู่เมืองฝิงเสียง ผ่านเมืองจ้าว ไปถึงนครหนานหนิง มณฑลกว่างสี ระยะทาง ๒๓๐ กิโลเมตร สามารถขนถ่ายสินค้าทั้งวัตถุดิบ อาหาร สินค้า การเกษตรและอุตสาหกรรม ได้สะดวก

การค้าชายแดน : แรงผลักดันการเติบโตเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

ในด้านการค้าชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งถือเป็นประตูการค้าสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ โดยในปี ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา มูลค่าการค้าชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร ทั้งการส่งออก นำเข้า และสินค้าผ่านแดน มีมูลค่ารวมมากกว่าหนึ่งแสนล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ ครึ่งปีมีมูลค่าการค้าชายแดนรวม ๖๗,๗๕๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา มูลค่าการค้าชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร มีมูลค่ารวม ๗๖,๓๕๔ ล้านบาท แยกเป็นมูลค่าส่งออก ๓๔,๗๒๖ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทหน่วยประมวลผลอิเล็กทรอนิกส์ข้อมูลในฮาร์ดดิสก์คอมพิวเตอร์ มอเตอร์ส่วนประกอบยานยนต์ และน้ำมันเชื้อเพลิง และมูลค่านำเข้า ๓๑,๗๖๔ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภททองแดงบริสุทธิ์ แผ่นทองแดงบริสุทธิ์ยังไม่ได้ขึ้นรูป และเสื้อผ้าสำเร็จรูป และมูลค่าสินค้าผ่านแดน ๕,๘๖๑ ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในปี ๒๕๕๕ มูลค่าการค้าชายแดนของจังหวัดมุกดาหารมีมูลค่ารวม ๕๗,๕๒๐ ล้านบาท แยกเป็นมูลค่าส่งออก ๓๔,๕๑๖ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทหน่วยประมวลผลข้อมูลในฮาร์ดดิสก์ แผ่นวงจรพิมพ์ แท็งก์ คาสก์ ครัม (ที่มีความจุไม่เกิน ๓๐๐ ลิตร) ส่วนประกอบและอุปกรณ์กล้องและน้ำมันเชื้อเพลิง แยกเป็นมูลค่านำเข้า ๔๕,๘๒๕ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภททองแดงบริสุทธิ์ที่ยังไม่ได้จัดทำสำเร็จรูป พลังงานไฟฟ้า เครื่องประมวลผลข้อมูล มอเตอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และถังพลาสติกเปล่า และมูลค่าสินค้าผ่านแดน ๑๗,๑๗๙ ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ความสัมพันธ์ทางการเมือง : เขตเศรษฐกิจพิเศษสะพานเซโนและเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร

๑. จังหวัดมุกดาหารมีความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากมีความสัมพันธ์กันมายาวนาน และการมีความใกล้ชิดทางเครือญาติ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่ใกล้เคียงกัน โดยมีกรอบความร่วมมือที่สำคัญ คือ คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนไทย-ลาว จังหวัดมุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งได้มีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สำหรับในปี ๒๕๖๐ จังหวัดมุกดาหารเป็นเจ้าภาพการประชุม

๒. มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นเมืองคู่แฝดกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๑ ความร่วมมือเมืองคู่แฝดระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ได้จัดทำ MOU ระหว่างกัน เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗

๒.๒ ความร่วมมือเมืองคู่แฝดระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับจังหวัดกว๋างตรี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้จัดทำ MOU ระหว่างกัน เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๘

๒.๓ ความร่วมมือเมืองคู่แฝดระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับเมืองฉงจั่ว นครหนานหนิง มณฑลกว๋างสี สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้จัดทำ MOU ระหว่างกัน เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔

การเตรียมการของรัฐทั้งด้านการจัดหาที่ดินของรัฐที่เหมาะสมให้เอกชนเช่า สำหรับลงทุนจัดสรรเขตเศรษฐกิจพิเศษ

จังหวัดมุกดาหารได้เสนอพื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมุกดาหารแห่งที่ ๒ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหารแห่งที่ ๒ เนื้อที่ประมาณ ๑,๐๘๐ ไร่ สำหรับเป็นพื้นที่ให้เอกชนเช่าลงทุนหรือจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรม และมติที่ประชุม กนพ. ครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ ทำเนียบรัฐบาล เห็นชอบให้ใช้ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมุกดาหารแห่งที่ ๒ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหาร แห่งที่ ๒ เนื้อที่ประมาณ ๑,๐๘๐ ไร่ เป็นพื้นที่สำหรับให้เอกชนเช่าลงทุนเพื่อก่อตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรม ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร และต่อมา หัวหน้า คสช. ได้มีคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เรื่อง การจัดสรรที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศให้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นตกเป็นที่ราชพัสดุ ปัจจุบันสำนักงานที่ดินจังหวัดมุกดาหารได้ดำเนินการรังวัด ออกโฉนดให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานธนารักษ์พื้นที่มุกดาหารแล้วเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ เนื้อที่ ๑๐๘๐-๓-๑๘.๗ ไร่

ประเภทกิจการที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ส่งเสริมให้ได้รับสิทธิพิเศษในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร

๑. กิจการ ๕ ประเภทกิจการ คือ

๑.๑ อุตสาหกรรมการเกษตร ประมง และกิจการที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

๑.๓ กิจการ โลจิสติกส์

๑.๔ นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม

๑.๕ กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

๒. นอกจาก ๕ ประเภทกิจการข้างต้นแล้ว เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ ๔/๒๕๕๘ ได้เห็นชอบกิจการเป้าหมายเพิ่มเติม สำหรับลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคอาหาร ๑๐ ประเภทกิจการ ดังนี้

๒.๑ กิจการอบฟီးและไซโล

๒.๒ กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุทางการเกษตร

๒.๓ กิจการผลิตโครงสร้างโลหะสำหรับงานก่อสร้างหรืองานอุตสาหกรรม

๒.๔ กิจการผลิตสิ่งพิมพ์ทั่วไป

๒.๕ กิจการผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์

๒.๖ กิจการผลิตวัสดุก่อสร้างและกิจการผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีตอัดแรง สำหรับงานสาธารณูปโภค (ยกเว้นการผลิตกระเบื้องมุงหลังคาเซรามิกส์และการผลิตกระเบื้องปูพื้นหรือผนัง)

๒.๗ กิจการผลิตสิ่งปรุงแต่งสำหรับประติณร่างกาย เช่น สบู่ ยาสระผม ยาสีฟัน

๒.๘ กิจการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับสินค้าอุปโภค เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติก

๒.๙ กิจการผลิตสิ่งของจากเยื่อกระดาษ เช่น กล่องกระดาษ

๒.๑๐ กิจการพัฒนาอาคารสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมและ/หรือคลังสินค้า

สิทธิพิเศษในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

นับตั้งแต่มีนโยบายขับเคลื่อนและดำเนินการในเรื่องการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับประเทศไทยจึงทำให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็ตื่นตัวในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอย่างเต็มรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคอาหาร พัฒนาพื้นที่เป็นย่านการค้าและขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ด้วยความได้เปรียบด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยพัฒนาให้เป็นเขตประกอบการเสรีบริเวณพื้นที่ตำบลบางทรายใหญ่ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์ การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน สถานีขนส่งผู้โดยสารที่เชื่อมโยงการเดินทางทั้งในระดับเมืองและระดับภูมิภาค เขตพาณิชย์กรรม ตลาดกลางสินค้าเกษตร ปรับปรุงกิจกรรมบริเวณเขตพื้นที่เขตการค้าดั้งเดิมให้เป็นเขตการค้าปลอดภาษี ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นตลาดการค้าชายแดนที่มีความทันสมัยและมีระบบการจัดการที่มีมาตรฐาน

ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ ๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง นโยบายส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้กำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับกิจการที่ลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจเป็น ๒ กรณี

๑. กรณีกิจการตามบัญชีแนบท้ายประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ ๒/๒๕๕๗ เรื่อง นโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุน ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

๒. กรณีกิจการเป้าหมายตามคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตารางที่ ๔-๑ กิจการเป้าหมายตามคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

กรณีกิจการทั่วไปตามบัญชีประเภทของบีโอไอ	กรณีกิจการเป้าหมาย
(สำหรับพื้นที่นอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มุกดาหาร)	(เฉพาะ ๕ กลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ)
ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์ปกติ 3 ปี แต่รวมแล้วไม่เกิน ๘ ปี	ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด ๘ ปี (จำกัดวงเงินไม่เกิน ร้อยละ ๑๐๐)
หากเป็นกิจการในกลุ่ม A๑ หรือ A๒ ซึ่งได้ยกเว้นภาษี เงินได้นิติบุคคล ๘ ปีอยู่แล้ว ให้ได้รับการลดหย่อน ภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ ๕๐ เพิ่มอีก ๕ ปี	ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ ๕๐ เพิ่มอีก ๕ ปี
(สำหรับพื้นที่นอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มุกดาหาร)	(เฉพาะ ๕ กลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ)
- หักค่าขนส่ง ไฟฟ้า ประปา ๒ เท่า เป็นระยะเวลา ๑๐ ปี - หักค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกได้ ร้อยละ ๒๕ ของเงินลงทุนนอกเหนือจากการหักค่า เสื่อมราคาตามปกติ - ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร - ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบที่ใช้ผลิตเพื่อส่งออก - อนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ - สิทธิประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษีอากร เช่น การถือ ครองที่ดิน การนำช่างฝีมือ ต่างด้าวมาทำงาน เป็นต้น	เหมือนกัน

ผลการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

๑. คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ มีมติเห็นชอบให้จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดชายแดนที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของประเทศไทย ต่อมา ได้มีมติเห็นชอบเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ๓ อำเภอ ๑๑ ตำบล เนื้อที่ ๓๖๑,๕๒๔ ไร่ หรือ ๕๗๘.๕ ตารางกิโลเมตร ในเขตพื้นที่ อ.เมืองมุกดาหาร อ.หว้านใหญ่ และ อ.ดอนตาล และได้มีมติที่ประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ เห็นชอบพื้นที่ดินท้องที่ ต.คำอาฮวน อ.เมืองมุกดาหาร เนื้อที่ ๑,๐๘๐ ไร่ เพื่อนำมาจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรมหรือให้เอกชนเช่า

๒. การกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร

การประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ ได้มีมติเห็นชอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ๑๑ ตำบล ใน ๓ อำเภอ ดังนี้

อ.เมืองมุกดาหาร ๕ ตำบล ได้แก่ ต.ศรีบุญเรือง ต.มุกดาหาร ต.บางทรายใหญ่ ต.คำอาฮวน ต.นาสีนวน

อ.ดอนตาล ๒ ตำบล ได้แก่ ต.ดอนตาล ต.โพธิ์ไทร

อ.หว้านใหญ่ ๔ ตำบล ได้แก่ ต.หว้านใหญ่ ต.ปึงขาม ต.บางทรายน้อย ต.ชะโนด

๓. การจัด Road Show เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ จังหวัดมุกดาหารร่วมกับสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานส่งเสริมการลงทุน ได้จัดแนะนำและชักชวนนักลงทุนจากต่างประเทศ และนักลงทุนชาวไทยให้รู้จักและทำความเข้าใจในบทบาท พื้นที่ สิทธิประโยชน์ในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร ที่กรุงเทพมหานคร

นับตั้งแต่ กนพ. ได้ประกาศให้จังหวัดมุกดาหาร เป็นจังหวัดชายแดนที่มีความเหมาะสมเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ส่วนราชการและภาคเอกชนในจังหวัดได้ดำเนินการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาล ดังนี้

๑. มีคำสั่งที่ ๑๓๐๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ให้สอดคล้องกับศักยภาพการพัฒนาและสภาพพื้นที่ของจังหวัด รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และคณะรักษาความสงบแห่งชาติประกอบด้วย ๕ คณะทำงาน ได้แก่ ๑.คณะอำนวยการ, ๒.คณะทำงานด้านสิทธิประโยชน์ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน, ๓.คณะทำงานศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง ๔.คณะทำงานด้านโครงสร้าง

พื้นฐานและด้านศุลกากร และ ๕. คณะทำงานด้านการกำหนดขอบเขตพื้นที่การลงทุน ผังเมือง และการใช้ประโยชน์ที่ดิน

๒. จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มุกดาหาร ให้กับส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘ ณ ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร

๓. จัดทำแผนแม่บทเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัด มุกดาหาร (ด้านเศรษฐกิจและสังคม) เป็นประธาน

๔. จัดสัมมนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ ในวันศุกร์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุมแกรนด์คอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ โรงแรมมุกดาหาร แกรนด์ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ) จะให้เกียรติปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “นโยบายและทิศทางการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร”

๕. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ ติดประชาสัมพันธ์ ๔ มุมเมือง ในพื้นที่ จังหวัดมุกดาหาร

๖. จัดทำหนังสือผลการดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร และคู่มือ การลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร (ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

๗. การประมูลที่ดิน ๑,๐๘๐ ไร่ ความคืบหน้าการบริหารจัดการในที่ดินราชพัสดุ ที่ได้มาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๗/๒๕๕๘ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มุกดาหาร ท้องที่ตำบล คำอาฮวน อำเภอเมืองมุกดาหาร เนื้อที่ ๑,๐๘๐ ไร่ ดังนี้

๗.๑ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕ กรมธนารักษ์ได้มีประกาศสรรหาผู้ลงทุน พัฒนาที่ดินราชพัสดุในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ท้องที่ตำบลคำอาฮวน อำเภอเมือง มุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยกำหนดจำหน่ายเอกสารการลงทุน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน – ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ กรมธนารักษ์ และกำหนดรับฟังคำชี้แจงและดูพื้นที่การลงทุน วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร และวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ กำหนดยื่นซองเสนอการลงทุน ณ กรมธนารักษ์

มีนักลงทุนให้ความสนใจซื้อเอกสารการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มุกดาหารจำนวน ๑๒ ราย ได้แก่

๑. บริษัท ซีพีแอนด์ จำกัด (มหาชน)
๒. บริษัท เงินทุนแอ็ดวานซ์ จำกัด (มหาชน)
๓. บริษัท ไทยบอนเนต เทนคิงโซน จำกัด

๔. บริษัท ไทยเวลด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด
๕. บริษัท ริเวอร์เอ็นจิเนียริง จำกัด
๖. บริษัท ไอเดีย วิท ไอคู จำกัด
๗. บริษัท ยูนิคเอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)
๘. บริษัท คลิสตัน โฟเซนฟูคส์ จำกัด
๙. บริษัท ทีซีซีแอล ๑ จำกัด
๑๐. บริษัท กู๊ดวิลล์ อิน โนเวชั่น แอนด์ เอ็นจิเนียริง จำกัด
๑๑. บริษัท เอเชีย ครีน อินดัสเตรียล ปาร์ค จำกัด
๑๒. บริษัท พันปี กรุ๊ป (ไทย ลาว กัมพูชา) จำกัด

๗.๒ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๖.๐๐ น. สำนักงานธนารักษ์พื้นที่
มุกดาหารได้รับแจ้งจากกรมธนารักษ์ว่า จังหวัดหนองคาย และมุกดาหาร ไม่มีผู้ยื่นขอเสนอการ
ลงทุน สำหรับจังหวัดคราดมีผู้ยื่นขอเสนอการลงทุน ๑ ราย คือ บริษัท พร็อพเพอร์ตี้ เพอร์เฟค
จำกัด (มหาชน) ดังนั้น ผู้แทนจังหวัดมุกดาหารและหนองคาย จึงไม่ต้องร่วมประชุมพิจารณา
คัดเลือกผู้ลงทุนฯ ในฐานะคณะทำงานย่อยพิจารณาหัวข้อที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๕ กรกฎาคม - ๑๔
สิงหาคม ๒๕๕๙

๘. จังหวัดมุกดาหารขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๑,๐๓๔,๗๕๓ บาท (หนึ่ง
ล้านสามหมื่นสี่พันเจ็ดร้อยเก้าสิบบาทถ้วน) สำหรับเป็นค่าเรือถนนระบบไฟฟ้าและเขี้ยวยา
เกษตรกรในพื้นที่ ๑,๐๘๐ ไร่ ดังนี้

๘.๑ ค่าเขี้ยวยาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกับสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด
มุกดาหาร จำนวน ๕ ราย โดยแยกเป็นเกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิทธิ์ในการเข้าใช้ประโยชน์ จำนวน
๔ รายๆ ละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) และเกษตรกรที่เขาใช้ประโยชน์ในปี ๒๕๕๗ ซึ่ง
ยังไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๑ ราย วงเงิน ๘๐,๐๐๐ บาท (แปดหมื่นบาทถ้วน) รวมงบประมาณ
ทั้งสิ้น ๘๘๐,๐๐๐ บาท (แปดแสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

๘.๒ ค่าเรือถนนระบบไฟฟ้าศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมุกดาหาร และ
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหาร วงเงิน ๑๕๔,๗๕๓ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นสี่พันเจ็ดร้อยเก้าสิบบ
สามบาทถ้วน)

๙. เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ จังหวัดได้จัด Road Show ให้ข้อมูลและข้อดี
ข้อมีประโยชน์ ในการชักชวนนักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหารที่โรงแรมรามารการ์
เด็น กรุงเทพมหานคร

๑๐. ความคืบหน้าโครงการก่อสร้างด้านโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนเขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร

ตารางที่ ๔-๒ โครงการก่อสร้างสนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร

ที่	โครงการ	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน
๑.	โครงการปรับปรุงทางหลวงหมายเลข ๒๑๒ จากจังหวัดมุกดาหาร - อำเภอธาตุพนม ระยะทาง ๒๓.๘๓๑ กม.	๑,๐๕๐ ลบ.	ได้รับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐
๒.	โครงการปรับปรุงทางหลวงหมายเลข ๑๒ อำเภอกุฉินารายณ์ - อำเภอกำชะอี ระยะทาง ๓๖.๓๐๘ กม.	๒,๔๐๐ ลบ.	ดำเนินการสำรวจและออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง (ปัจจุบัน - ปี ๒๕๖๒)
๓.	โครงการก่อสร้างทางรถไฟ		
	๑) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ จากจังหวัดขอนแก่น - จังหวัดมุกดาหาร - จังหวัดนครพนม ระยะทาง ๓๕๖.๖ กม.	-	การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการสำรวจและออกแบบรายละเอียดเสร็จแล้วเมื่อกันยายน ๒๕๕๗ และอยู่ระหว่างเร่งสรุปผลการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ล่าสุดคณะกรรมการ(บอร์ด) ร.ฟ.ท. มีมติอนุมัติให้ดำเนินการแล้วเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๘ ขณะนี้อยู่ระหว่างยื่นขอพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) เวเนคืน จำนวน ๘๒๕ หลังคาเรือน ค่าเวเนคืน ๔,๕๒๕ ล้านบาท
	๒) โครงการก่อสร้างทางรถไฟขนาดมาตรฐาน ๑.๔๓๕ เมตร สายตาก - พิษณุโลก - เพชรบูรณ์ - มุกดาหาร		ได้รับการจัดสรรงบประมาณเบื้องต้นประจำปี ๒๕๖๐ ปัจจุบันอยู่ระหว่างเตรียมการจัดจ้างที่ปรึกษา เพื่อศึกษาความเหมาะสมของโครงการ
๔.	โครงการก่อสร้างระบบประปา		
	๑) โครงการก่อสร้าง Mobile Plant ขนาด ๓๐๐ ลบ.ม./ชม. และวางท่อขยายเขตรองรับพื้นที่ ๑,๐๘๐ ไร่	๑๑๒ ลบ.	อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างโดย บริษัท นิธิฉัตรกร เอ็นจิเนียริง จำกัด เริ่มสัญญาจ้างเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๘ และสิ้นสุดสัญญาวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ รวมระยะเวลา ๒๑๐ วัน
	๒) โครงการก่อสร้างปรับปรุงขยาย กปภ. สาขา มุกดาหาร ขนาด ๕๐๐ ลบ.ม./ชม.	๓๐๘ ลบ.	อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างโดย บริษัท ไว-วา จำกัด เริ่มสัญญาจ้างเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๘ และสิ้นสุดสัญญาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๐ รวมระยะเวลา ๔๒๐ วัน

ตารางที่ ๔-๒ โครงการก่อสร้างด้านโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
มุกดาหาร (ต่อ)

ที่	โครงการ	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน
๕.	โครงการก่อสร้างระบบไฟฟ้า		
	๑) ระยะที่ ๑ (ระยะเร่งด่วน)	๑๘๕ ลบ.	อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างระบบจำหน่าย ไลน์เมนในเขตชุมชนเมือง และงานติดตั้งหม้อ แปลงจำหน่ายแรงต่ำ
	๒) ระยะที่ ๒	๓๗๑ ลบ.	ก่อสร้างสถานีไฟฟ้ามุกดาหาร แห่งที่ ๓ ในพื้นที่ ๑,๐๘๐ ไร่ (คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างภายในปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)
๖.	โครงการพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (Common Control Area: CCA)	-	เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘รัฐมนตรี กระทรวงคมนาคม โดยความเห็นชอบของ กรม. ได้ประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมร่วมกันใน ราชอาณาจักร บริเวณด่านสะพานมิตรภาพ ๒ (มุกดาหาร – สะหวันนะเขต) จำนวน ๖๑ ไร่ คาดว่าจะเปิดการใช้งาน CCA เร็วๆ นี้
๗.	โครงการก่อสร้างสถานีขนส่งสินค้าชายแดน มุกดาหาร เนื้อที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่	๕๘๒.๕ ลบ.	ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕ ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณในการออกแบบ รายละเอียดเสร็จสิ้นแล้ว ขณะนี้กรมการขนส่ง ทางบกและคณะที่ปรึกษาอยู่ระหว่างการ ออกแบบสถานีขนส่งสินค้า
๘.	โครงการก่อสร้างสนามบินพาณิชย์จังหวัด มุกดาหาร	-	ในเบื้องต้นจังหวัดได้เตรียมการสำรวจพื้น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) ในเขตพื้นที่ ต.คำป่าหลาย อ.เมืองมุกดาหาร

๑๑. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

๑๑.๑ เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (OSS) ไม่สามารถอนุมัติ
อนุญาต และดำเนินการให้สิทธิพิเศษตามที่บีโอไอกำหนดได้ เนื่องจากนักลงทุนต้องเสนอขอรับ
สิทธิพิเศษด้วยตนเองที่สำนักงานงานบีโอไอกรุงเทพฯ หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ จังหวัด
ขอนแก่น

๑๑.๒ กลุ่มจังหวัดฯ และจังหวัดมุกดาหาร ได้ร่วมกันผลักดันผ่าน กรอ.กลุ่ม
จังหวัด/กรอ.จังหวัด เพื่อขอรับการสนับสนุนถนนสี่ช่องจราจร จากจังหวัดมุกดาหาร ไป อำเภอธาตุ
พนม จังหวัดนครพนม

๑๑.๓ โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ผ่านจังหวัดมุกดาหาร และสิ้นสุดที่จังหวัดนครพนม การดำเนินโครงการมีความล่าช้า

๑๑.๔ จังหวัดมุกดาหารยังคงไม่ได้รับการตอบสนองในการขอรับการสนับสนุนการก่อสร้างสนามบินพาณิชย์ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารหรือใกล้เคียง ซึ่งปัจจุบันทางจังหวัดได้เตรียมพื้นที่ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เนื้อที่ประมาณ ๔,๓๐๐ ไร่

๑๑.๕ ปัญหาการผลักดันโครงการก่อสร้างสนามบินพาณิชย์จังหวัดมุกดาหาร ในการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ในการรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร มีความจำเป็นที่ควรจะมีการจัดการสนับสนุนผู้ลงทุน

๑๒. ข้อเสนอแนะ

๑. รัฐควรจัดเจ้าหน้าที่จากสำนักงานบีโอไอ มาประจำที่ศูนย์ OSS ของจังหวัดที่เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนในการยื่นขอรับสิทธิพิเศษฯ

๒. รัฐบาลควรผลักดันเร่งรัดการก่อสร้างถนนสี่ช่องจราจร จากจังหวัดมุกดาหาร ไปอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม, โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายบ้านไผ่ - นครพนม และการก่อสร้างสนามบินพาณิชย์ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารหรือใกล้เคียง

๓. รัฐบาลควรสนับสนุนให้จังหวัดมุกดาหารจัดสรรงบประมาณให้แก่ศูนย์ OSS และจัดสร้างศูนย์ OSS แยกออกจากโครงการสร้างบริหารงานของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเป็นเอกเทศ

สรุป

จะเห็นได้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ทั้งในเรื่องนโยบายในการกำหนดพื้นที่ การประกาศเขตพื้นที่ในลักษณะค่อนข้างกว้าง และการมุ่งหวังให้ภาคเอกชนเข้าไปดำเนินการ โดยภาครัฐเพียงแต่สนับสนุนด้านกฎหมาย การสร้างโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ที่จำเป็น (Public Key Infrastructure) ทำให้ผลการดำเนินการอยู่ในภาวะชะงัก ประกอบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของ สปป.ลาว ก็เป็นคู่แข่งอย่างชัดเจน และได้เปรียบค่อนข้างมาก หากเทียบกับการดำเนินการของประเทศไทยด้านจังหวัดมุกดาหาร ประกอบกับการอำนวยความสะดวกของรัฐบาล สปป.ลาว ต่อการลงทุนก็ดึงดูดใจผู้ลงทุน ทั้งภาคเอกชนไทยและต่างประเทศ ให้ไปลงทุนใน สปป.ลาว มากกว่าการเริ่มใหม่ในประเทศไทย

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

๑. เปรียบเทียบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษนานาชาติกับประเทศไทย

๑.๑ หากย้อนมองกลับมาดูการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย ที่รัฐบาลมีนโยบายในการ พัฒนาทั้งในรูปแบบของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ในปัจจุบัน (Eastern Economic Corridor : EEC) จะพบว่า มีปัจจัยความสำเร็จไม่ได้น้อยไปกว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะทำเลที่ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดี ยกตัวอย่างเช่น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก ที่เป็นประตูฝั่งตะวันตกของไทยบนแนวระเบียงเศรษฐกิจ EWEC เชื่อมตรงกับเขตเศรษฐกิจชายแดน เมียวดี สามารถเชื่อมต่อสู่ท่าเรือมะละแหม่ง และ กรุงย่างกุ้งของเมียนมาร์ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วเป็นประตูฝั่งตะวันออกของไทยบนแนว SEZ เชื่อมต่อสู่กัมพูชา ซึ่งมีเขตเศรษฐกิจ พิเศษปอยเปต - โอนิยง Sanco-Poipet เสียมเรียบ และเมืองศรีโสภณ โดย สามารถเชื่อมต่อออกสู่ทะเลผ่านท่าเรือ ของเวียดนาม เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา เป็นประตูทางใต้ของไทยบนแนว NSEZ เป็นช่องทาง ขนส่งหลักทางถนนและรางเชื่อมต่อกับมาเลเซียสู่ สิงคโปร์ใกล้ท่าเรือปีนังและท่าเรือกลางของมาเลเซีย อยู่ใกล้ พื้นที่อุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรม ยางพารา และอุตสาหกรรมฮาลาลของมาเลเซีย นอกจากนี้ ยังมีเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบ Super Cluster ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออก โดยเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในจุด ยุทธศาสตร์ สำคัญและมีศักยภาพมาก และล่าสุดในการประชุมคณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่ใน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (คบพ.) ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ ได้มีมติเห็นชอบใน ข้อเสนอ แนวทางการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจการลงทุนพิเศษพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกที่จะมุ่งเป้าไปที่ ๓ จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ให้เป็น “ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)” ซึ่งในระยะต่อไปจะได้นำเสนอคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (คนพ.) และคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๑.๒ ในด้านของการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับปัจจุบันเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ ในปี ๒๕๕๕ มีการจัดสรรงบประมาณบูรณาการด้านเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

(โครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร) ประมาณ ๓,๑๓๑ ล้านบาท ประกอบด้วยโครงการสำคัญ เช่น การก่อสร้างการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงและทางหลวงชนบท ทางเลี้ยวเมือง ปรับปรุงท่าอากาศยาน ก่อสร้างด้านบุคลากร พัฒนาระบบสาธารณสุขและสาธารณสุขปโภค เป็นต้น ซึ่งในปี ๒๕๖๐ ยังมีการจัดค่าของงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ รวม ๑๓,๒๓๘ ล้านบาท

๑.๓ สำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษมาเลเซียมี IRDA เป็นกลไกกำกับดูแลใน ขณะที่ไทยมีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หรือ คนพ. ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานการพัฒนาพื้นที่ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสำหรับขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นไปตามนโยบาย ของรัฐบาล โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และคณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หรือ คบพ. ซึ่งทำหน้าที่กำหนดแนวทางการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษของ คนพ. ให้เกิดผลทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเสนอแผนการดำเนินงานต่อ คนพ. เพื่อพิจารณา อนุมัติหรือให้ความเห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐนำไปปฏิบัติซึ่งคณะกรรมการทั้ง ๒ คณะ ตั้งขึ้นตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเป็นระเบียบที่ใช้บังคับตามพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งปัจจุบันกระทรวงอุตสาหกรรม โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ เขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.๒๕๕๐ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากสภาแล้ว ทำให้มีองค์กรทั้งที่ เป็นองค์กรกลาง และองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละเขตขึ้น นอกจากนี้ตาม พระราชบัญญัตินี้ยังมีคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่ง เพื่อให้การดำเนินงานประสานสอดคล้องกันระหว่าง นโยบายส่วนกลางและระดับพื้นที่ ซึ่งจะดำเนินงานในลักษณะการบูรณาการอันจะส่งผลให้มีระบบการบริหาร จัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีประสิทธิภาพ

๑.๔ ในส่วนของมาตรการด้านสิทธิประโยชน์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทยก็มีสิทธิประโยชน์ ดึงดูดใจนักลงทุนไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกัณดาร์ของมาเลเซีย ซึ่งเป็นความตั้งใจของรัฐบาลที่ มุ่งมั่นส่งเสริมให้เกิดการลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น สิทธิประโยชน์ที่ให้สำหรับคลัสเตอร์ที่อยู่ใน

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสำหรับ Super Cluster และอุตสาหกรรม แห่งอนาคต จะยกเว้นภาษีเงินได้ นิติบุคคล ๘ ปี และลดหย่อนร้อยละ ๕๐ เพิ่มเติมอีก ๕ ปี ยกเว้นอากรขาเข้า เครื่องจักรสำหรับ กิจการเพื่ออนาคตที่มีความสำคัญสูง กระทรวงการคลังจะพิจารณายกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สูงสุด ๑๐ - ๑๕ ปีนอกจากนี้ จะมีการพิจารณาให้ถิ่นที่อยู่ถาวร (Permanent Residence) สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญชั้นนำระดับนานาชาติ อนุญาตให้ต่างชาติถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อประกอบกิจการที่ได้รับ การส่งเสริมได้ ภายใต้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หรือศูนย์ความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาม รูปแบบความร่วมมือที่กำหนด ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งของห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) และฐานอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เสริมสร้างศักยภาพด้านการลงทุน ของประเทศ ตลอดจน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และจะส่งผลให้ ประเทศไทย ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ในระยะยาว

๒. เป้าหมายคือการพัฒนาสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษชั้นนำในกลุ่มประเทศอาเซียน

อย่างไรก็ตาม ในการก้าวไปสู่ความเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชั้นนำแห่งอาเซียนหาก เทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ของมาเลเซีย ไทยยังคงต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุงบางเรื่อง ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการ พัฒนาและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม เช่น การแก้ไขปรับปรุง กฎระเบียบที่จะเป็นอุปสรรคต่อการลงทุน อาทิ ด้านผังเมือง ซึ่งปัจจุบันกระทรวงอุตสาหกรรมได้มี การดำเนินงานร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวอยู่แล้ว แต่สำหรับปัจจัย หนึ่งที่สำคัญที่สุดและไม่กล่าวถึงไม่ได้ในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษ ประเทศไทยในมุมมองของ ผู้เขียนคือ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” เพราะเป้าหมายของการพัฒนาทั้งหมด ทั้งมวลใน ท้ายที่สุดคือ ต้องการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยมุ่งหวังให้ประชาชนในพื้นที่มีความ เป็นอยู่ที่ดี ขึ้น เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันจะส่งผลดีต่อ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้น ความสุข ของประชาชนในพื้นที่จึงเป็นสิ่งที่ละเลยไม่ได้ การ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างการ ยอมรับจากคนในพื้นที่ การมีเวทีที่เปิดโอกาสให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การพัฒนาและความต้องการของ ประชาชนเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน ซึ่งประชาชนใน พื้นที่เองก็ต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐและตระหนัก ถึง ผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน หากต้องมีการ เสียสละบางอย่างเพื่อผลประโยชน์โดยรวม ของประเทศชาติก็เป็นสิ่งที่พึงกระทำ ในขณะเดียวกันเมื่อประชาชนให้ ความร่วมมือแล้วภาครัฐ ต้องเข้ามาดูแลอย่างเต็มที่ จัดสรรผลประโยชน์ให้เหมาะสมและเป็นธรรม เพราะใน ท้ายที่สุด การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมจะเป็นกุญแจสำคัญสู่ ความสำเร็จในการพัฒนา อย่างนี้แล้วประเทศชาติจึงจะเดินหน้าต่อไปได้ซึ่งเราคงต้องศึกษา Best

practice จากประเทศต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอีกมากใน
ประเด็นการดูแลและประสาน ผลประโยชน์กับชุมชนในพื้นที่

๓. ปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษาและติดตามการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเปรียบเทียบกับ
ระดับประเทศดังกล่าวพบว่า จังหวัดสระแก้วมีความคืบหน้าในการดำเนินงานมากกว่าจังหวัด
มุกดาหารมาก โดยเฉพาะในการเป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าสู่อินโดจีน จากการศึกษา
พบว่าสภาพปัญหาและปัจจัยสำคัญ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ทำความเข้าใจในทุก
ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมทั้งเสนอแนวทางการ
พิจารณาศึกษาที่เป็นรูปธรรม สามารถบรรลุผลสำเร็จ และสนองตอบต่อบริบทของประเทศและ
ภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยได้มีการจัดกลุ่มปัญหาและอุปสรรคและการจัดลำดับ
ความเร่งด่วนของปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑ ปัญหาและอุปสรรคในภาพรวม

๓.๑.๑ ด้านนโยบาย การกำหนดนโยบายจากรัฐบาลมีความชัดเจน แต่มีปัญหา
อุปสรรคในทางปฏิบัติในพื้นที่ ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานในระยะแรก เช่น ปัญหาการ
จัดหาที่ดิน ปัญหาด้านผังเมืองรวม กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และทิศทางของการพัฒนาพื้นที่
พัฒนาเขตเศรษฐกิจจังหวัดสระแก้วไม่ชัดเจน เช่น ที่ตั้งของด่านศุลกากร ทำให้ส่งผลต่อแผนการ
ดำเนินงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (สาธารณูปโภค สาธารณูปการ)

๓.๑.๒ ด้านกฎหมาย ในการดำเนินการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด
สระแก้วและจังหวัดมุกดาหารในระยะแรก มีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ
ประเด็นด้านกฎหมาย เช่น การจัดหาที่ดิน ปัญหาด้านผังเมืองรวม การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ตาม
พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๒๒ พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒
 เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการดำเนินการเบ็ดเสร็จภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
จังหวัดสระแก้วไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะติดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอันเป็นหน้าที่ความ
รับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และมีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดบริเวณ
ห้ามก่อสร้าง คัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในท้องที่ตำบลป่าไร่
 ตำบลบ้านด่าน ตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ และตำบลผักชะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัด
สระแก้ว ทำให้ไม่สามารถขยายนิคม ฯ ในอนาคตได้ อย่างไรก็ตามจังหวัดสระแก้วเป็นการ
ดำเนินการของการนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการของภาครัฐ แต่การจัดตั้งนิคม

อุตสาหกรรมของจังหวัดมุกดาหารเน้นการมีนโยบายที่จะให้ภาคเอกชนเข้าดำเนินการ ซึ่งเกิดปัญหาความล่าช้าและการขาดความสนใจในการดำเนินการ

สำหรับความคืบหน้าของพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่...) พ.ศ. ได้มีการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นใหม่ ให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยฉบับใหม่ โดยร่างกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว

๓.๑.๓ ด้านที่ดินและโครงสร้างพื้นฐาน

๓.๑.๓.๑ ในการจัดหาที่ดินเพื่อจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม โดยทั่วไปขนาดพื้นที่โครงการควรมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ ไร่ ถ้าน้อยกว่านี้อาจจะไม่คุ้มต่อการลงทุนและผลตอบแทนทางการเงินไม่สูงนัก

๓.๑.๓.๒) มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในท้องที่ตำบลป่าไร่ ตำบลบ้านด่าน ตำบลท่าข้าม อำเภอศรีบุญเรือง และตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ทำให้ไม่สามารถขยายนิคมอุตสาหกรรมหรือพื้นที่สำหรับการอุตสาหกรรมในอนาคตได้ ส่วนนิคมอุตสาหกรรมพิเศษจังหวัดมุกดาหารยังไม่สามารถหาผู้ประกอบการภาคเอกชนได้

๓.๑.๓.๓ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะมีการลงทุนด้านภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจบริการ การท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้ไฟฟ้ามีปริมาณเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้การจ่ายกระแสไฟฟ้าไม่เพียงพอ และเกิดความเสียหายในการเกิดไฟฟ้าตกหรือกระพริบเพียงได้ โดยการไฟฟ้าภูมิภาคมีแผนการตั้งสถานีไฟฟ้าย่อยเพิ่มในพื้นที่เพื่อเพิ่มเสถียรภาพการจ่ายกระแสไฟฟ้า โดยโครงการก่อสร้างสถานีไฟฟ้ารัฐประเศ ๒ ขนาด หม้อแปลง ๒x๕๐ เมกะวัตต์ หรือ ๕๐ เมกะวัตต์ ใช้งบประมาณ ๑๔๘ ล้านบาท ได้ดำเนินการออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว การนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดมุกดาหารจึงต้องศึกษาแบบอย่างไว้ด้วย

๓.๑.๓.๔ ควรคำนึงถึงการใช้น้ำในการอุตสาหกรรมดังเช่นพื้นที่สระแก้ว โดยปกติจะประสบปัญหาภัยแล้งมาตลอด การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาจส่งผลให้เกิดความต้องการน้ำมากขึ้น อาจทำให้มีน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ปัจจุบันมีกำลังการผลิตน้ำประปา ๓๔,๐๐๐ ลบ.ม./วัน โดยการประปาส่วนภูมิภาค คาดการณ์การใช้น้ำประปาในอนาคตจะเพิ่มขึ้นเป็น ๖๐,๐๐๐ ลบ.ม./วัน ซึ่งจะแล้วเสร็จทั้งระบบช่วงปลายปี ๒๕๖๐ แต่อย่างไรก็ตาม การจ่ายน้ำดิบสำหรับนิคมอุตสาหกรรม

ซึ่งมีความต้องการใช้น้ำประมาณ ๕,๐๐๐ ลบ.ม./วัน ไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดสระแก้ว

๓.๑.๔ ด้านคมนาคมขนส่ง มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๔.๑) ทางบก การเชื่อมโยงระหว่างโครงข่ายคมนาคมทางบกของกรมทางหลวง (ชล.) และกรมทางหลวงชนบท (ชช.) ยังขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม (บ้านป่าไร่) ไปยังด่านศุลกากรแห่งใหม่เพื่อการขนส่งสินค้าข้ามแดนในบริเวณบ้านหนองเอี่ยนในประเทศไทย และบ้านสตึงทบในประเทศกัมพูชา การเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง เช่น กรณีใบอนุญาตรถบรรทุกอยู่ระหว่างการเจรจา เพื่อเพิ่มจำนวนรถจาก ๔๐ คัน เป็น ๕๐๐ คัน เพื่อให้สามารถขนส่งสินค้าได้เพิ่มมากขึ้น สำหรับจังหวัดมุกดาหาร ปัญหาดังกล่าวยังไม่ชัดเจน

๓.๑.๔.๒) ทางราง ปัจจุบัน การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ได้ก่อสร้างทางรถไฟช่วงสถานีอรัญประเทศ-สุดสะพานคลองลึก (ฝั่งไทย) ระยะทาง 6 กม. และสะพานรถไฟข้ามคลองลึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว และสามารถเปิดเดินรถไฟระหว่างประเทศ และประเทศกัมพูชาได้ภายในปลายปี ๒๕๕๘ ขณะนี้อยู่ระหว่างการขักร่างข้อตกลงเกี่ยวกับการเดินรถไฟร่วมกันระหว่างสองประเทศ เพื่อเป็นประตูสู่อาเซียนต่อไป

๓.๑.๔.๓) ระบบการเดินทางและขนส่งทางอากาศ ทั้ง ๒ จังหวัดในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ไม่มีสนามบินพาณิชย์รองรับในการเดินทางของผู้สูงอายุและเพื่อขนส่งสินค้าบางกรณีที่เร่งด่วน ควรพิจารณาหาทางปรับปรุงการขนส่งทางอากาศที่เหมาะสม รวมทั้งคำนึงถึงปัญหาความมั่นคงในการบินประกอบด้วย

๓.๑.๕) อุตสาหกรรมที่ลงทุน : จากการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมที่ควรสนับสนุนให้ตั้งในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และมุกดาหาร ได้แก่ กลุ่มกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร (มันสำปะหลัง/ข้าวโพด/อ้อย) กลุ่มกิจการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (โดยเฉพาะวัตถุดิบที่ทำจากโพลีเอสเตอร์) กลุ่มกิจการสีค่าอุปโภคและบริโภค กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนและอุปกรณ์/ยานยนต์ ซึ่งปัจจุบันยังพบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๕.๑) ในพื้นที่ ทั้ง ๒ เขตพบว่ายังคงมีการขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปสินค้าเกษตร ที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มที่หลากหลายแก่ผลิตภัณฑ์

๓.๑.๕.๒) ขาดความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อาหาร/เครื่องคัม/พลังงานทดแทน

๓.๑.๕.๓) ขาดความมั่นคงด้านพลังงานทดแทนในพื้นที่

๓.๑.๕.๔ แรงงานราคาถูกจากกัมพูชา และ สปป.ลาว มีจำนวนแรงงานที่เข้ามาส่งไทยไม่มากนักเมื่อเทียบกับกรุงพนมเปญ และเขตสะหวันเซโน ทั้ง ๒ แห่งมีระบบสาธารณูปโภคที่ดีและพร้อมมากกว่าอาจทำให้แรงงานจากกัมพูชาบางส่วนไม่เข้ามาในประเทศไทย

๓.๑.๕.๕ อุปสรรคในการขนส่งรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการส่งออก

๓.๑.๕.๖ ประเทศกัมพูชาและ สปป.ลาว ได้สิทธิพิเศษ GSP จากยุโรป และอเมริกา ซึ่งเป็นข้อเปรียบเทียบที่สำคัญที่การดำเนินของไทยต้องคำนึงถึง

๓.๑.๖ ด้านสิทธิประโยชน์ : มีปัญหาอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๖.๑ ปัญหาด้านสิทธิประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ประกาศที่ ๔/๕๗, ๕/๕๘, และ ๒๐/๕๘ ให้กิจการในหมวดต่าง ๆ โดยให้ผู้ประกอบการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ก็จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์นี้

๓.๑.๖.๒ ปัญหาด้านการช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๓.๑.๖.๓ อุปสรรคทางด้านภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับกิจการที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

๓.๑.๖.๔ อุปสรรคด้านการกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติผู้ขอจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนและเขตปลอดอากรในเขตพัฒนาเศรษฐกิจของกรมศุลกากร

๓.๑.๗ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนจังหวัดสระแก้ว : มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๗.๑ ในกรณีของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จจังหวัด เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ยังไม่ได้เข้ารับการอบรมจาก OSOS ส่วนกลางของบีโอไอ

๓.๑.๗.๒ ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระบบ IT ร่วมกัน

๓.๑.๗.๓ ขาดการประสานงานต่อเนื่องกับ OSOS ส่วนกลางของบีโอไอที่อาคารจามจุรีสแควร์

๓.๑.๘ ด้านศุลกากร : สำหรับด่านมุกดาหารไม่พบอุปสรรคปัญหาปัญหา แต่จังหวัดสระแก้วพบว่า

๓.๑.๘.๑ โครงการขยายด้านคลองลึก จังหวัดสระแก้ว กรม
ชลประทานได้รับมอบที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ สก.๕๑ เนื้อที่ ๖๕-๓-๕๕ ไร่ จาก
กรมธนารักษ์แล้ว แต่ยังคงติดขัดเรื่องการเข้าใช้พื้นที่ เนื่องจากมีการบุกรุกพื้นที่ของประชาชน

๓.๑.๘.๒ โครงการก่อสร้างด้านพรมแดนบ้านหนองเอี่ยน จังหวัด
สระแก้วจัดสรรงบประมาณแล้วแต่งบประมาณ/ก่อหนี้ผูกพันได้ตามเงื่อนไขของสำนักงบประมาณ
ทำให้กรมชลประทานต้องจัดทำคำของบประมาณไปที่สำนักงบประมาณไปอีกครั้ง

๓.๑.๘.๓ การปรับปรุงระเบียบขั้นตอนที่เป็นอุปสรรคในการนำเข้า-
ส่งออกการเปิดใช้พื้นที่ควบคุมร่วมกัน (CCA) ระหว่างไทย-กัมพูชา ยังไม่สามารถดำเนินการได้
เนื่องจากการก่อสร้างด้านพรมแดนบ้านหนองเอี่ยนยังไม่แล้วเสร็จ ซึ่งกรมชลประทานได้เตรียมพื้นที่
ขนาด ๖๕ ไร่ บริเวณด้านพรมแดนบ้านคลองลึกไว้ เพื่อเป็นพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (CCA) แต่อาจติด
ปัญหาฝั่งประเทศกัมพูชา ตำบลปอยเปตไม่ได้จัดเตรียมพื้นที่ไว้

๓.๑.๙ ด้านตรวจคนเข้าเมือง : มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๙.๑ ปัญหาเรื่องการกำหนดให้แรงงานคนต่างด้าวที่ไม่ใช่ช่างฝีมือ
เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เฉพาะ ใน
เวลาทำงานหรือให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวก็ได้ อาจมีอุปสรรคในการเดินทางข้ามผ่าน
แดนจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทย การจัดระบบระเบียบของด่านตรวจคนเข้า
เมืองเพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคในการข้ามผ่านแดนมาทำงาน

๓.๑.๙.๒ ปัญหาด้านการข้ามแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

๓.๑.๑๐ ด้านแรงงาน : มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๑๐.๑ ผู้ประกอบการเมื่อนำแรงงานต่างด้าวกัมพูชาเข้ามาแล้วมัก
ไม่ดำเนินการตามเงื่อนไข เช่น การขอใบอนุญาตทำงานและการประกันสุขภาพ เนื่องจากใช้
เวลานาน (๑๕ วัน)

๓.๑.๑๐.๒ ปัญญาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองมีแนวโน้ม
เพิ่มขึ้น

๓.๑.๑๐.๓ จังหวัดสระแก้วขาดแรงงานด้านการเกษตร เนื่องจาก
ประชาชนผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เข้าไปทำงาน ในเมืองใหญ่ด้านอุตสาหกรรม หรือด้านการบริการ
มากกว่า

๓.๑.๑๐.๔ ขาดแคลนแรงงานทักษะฝีมือ การขยายตัวของตลาดแรงงาน
ไม่สามารถรองรับการผลิตแรงงานได้อย่างสมดุล

๓.๑.๑๐.๕ ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

๓.๑.๑๐.๖ ปัญหาการแย่งงานระหว่างแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานใน
พื้นที่

๓.๑.๑๑ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม : มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๑๑.๑ เกิดอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในพื้นที่มากยิ่งขึ้นเสี่ยงต่อการ
เกิดภาวะแออัดของประชากรจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในพื้นที่

๓.๑.๑๑.๒ เกิดความขัดแย้งของคนในชุมชนกับคนต่างถิ่นที่เข้ามา
ทำงานในพื้นที่ รวมถึงปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการลักขโมยที่อาจเพิ่มขึ้นในช่วงก่อสร้าง
โครงการ

๓.๑.๑๑.๓ ปัญหาการจัดการกากของเสีย

๓.๑.๑๑.๔ ข้อห่วงกังวลด้านการใช้ทรัพยากร เช่น การใช้น้ำของ
อุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อไปยังภาคเกษตร

๓.๑.๑๑.๕ ข้อห่วงกังวลด้านการจัดการของเสีย และน้ำเสียจากนิคม
อุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อไปยังชุมชน

๓.๑.๑๑.๖ แรงงานที่ไม่ได้ซื้อหลักประกันสุขภาพ สถานบริการต้อง
รับภาระค่าใช้จ่ายทางการแพทย์พยาบาลกรณีเรียกเก็บเงินไม่ได้ เกิดภาระงาน (แพทย์ พยาบาลฯ
ไม่เพียงพอ)

๓.๑.๑๒ ด้านความมั่นคง : มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๑๒.๑ ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

๓.๑.๑๒.๒ ปัญหาการระเบิดตึกค้างในบางพื้นที่

๓.๑.๑๒.๓ ปัญหาเส้นเขตแดนบริเวณชายแดนไม่ชัดเจน

๓.๑.๑๒.๔ ปัญหาบริเวณจุดผ่านแดนถาวร ด้านตรวจคนเข้าเมือง/การ
ลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย

๓.๑.๑๓ ด้านการต่างประเทศ : มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๑๓.๑ ปัญหาหลักเขตแดนที่ไม่ชัดเจนกับกัมพูชา ทั้งจังหวัด
สระแก้วและจังหวัดตราด เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาจุดผ่านแดนไปได้

๓.๑.๑๓.๒ การค้าระหว่างผู้ส่งออกไทยกับกัมพูชาบริเวณชายแดน
ส่วนใหญ่เป็นการทำการค้าที่ไม่มีกร ทำสัญญาและไม่นิยมผ่านระบบธนาคาร เนื่องจากค่าบริการ
สูงและมีความล่าช้า

๓.๑.๑๓.๓ ปัญหาเรื่องค่าเงินเรียลซึ่งเป็นสกุลเงินหลักที่ใช้ในกัมพูชา
ขาดเสถียรภาพทำให้การซื้อขายสินค้าสินค้าไม่สามารถชำระค่าสินค้าเป็นสกุลเงินดังกล่าวได้ ส่วน

ใหญ่จะรับชำระค่าสินค้าเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และเงินบาทของไทย หรือบางครั้งต้องชำระเป็นทองคำแทน

๓.๑.๑๓.๔ ถักลอบทำการค้าบริเวณชายแดนทำให้สินค้ามีราคาถูกกว่าสินค้านำเข้าปกติในท้องตลาด และผู้ซื้อนิยมสินค้าแบบผิดกฎหมาย ได้แก่ อัญมณี ไม้ สินค้าเกษตร และรถยนต์ เป็นต้น

๓.๑.๑๓.๕ การแข่งขันทางการค้าสูง โดยเฉพาะสินค้าจากเวียดนามและจีน

๓.๑.๑๓.๖ ปัญหาการเมือง ปัญหาเขตแดนไม่ชัดเจน ระหว่างไทยกัมพูชา ทำให้เกิดความขัดแย้ง

๓.๑.๑๓.๗ มูลค่าการซื้อชายชายแดนของกัมพูชาถูกจำกัด ครั้งละไม่เกิน ๕ แสนบาท

๓.๑.๑๓.๘ ความแตกต่างด้านการพัฒนา เศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ชายแดน ๒ ประเทศ รวมทั้งกฎหมายและกฎระเบียบ ส่งผลต่อการเติบโตของการค้า การลงทุน

๓.๑.๑๓.๙ ค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น และผันผวนส่งผลกระทบต่อรายได้จากการส่งออกสินค้าและการบริการ

๓.๑.๑๓.๑๐ บุคลากรภาครัฐ และประชาชนขาดความรู้เบะทักษะด้านภาษาอังกฤษเบะภายในประเทศกลุ่มอาเซียน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการค้า การลงทุนและการให้บริการระหว่างประเทศ

๓.๑.๑๔ ด้านการยอมรับของประชาชน : มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๓.๑.๑๔.๑ เกิดความกังวลและการต่อต้านจากชุมชนในพื้นที่เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ที่ทำกิน รวมถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของท้องถิ่น

๓.๑.๑๔.๒ ชุมชนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในพื้นที่อาจเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

๓.๑.๑๔.๓ นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อาจไม่มีความเหมาะสมกับบริบทปัญหาสังคม ความต้องการพื้นฐาน และรากฐานทางวัฒนธรรมประเทศไทย

๓.๑.๑๔.๔ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติไม่ได้คำนึงเป้าหมายที่จะยังประโยชน์สุขที่จะเกิดขึ้นแก่ ชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจนที่มีความเป็นเหตุผลเพียงพอ

๓.๑.๑๔.๕ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ประชาพิจารณ์ที่มีลักษณะเร่งรีบประชาชนรับรู้ ข้อมูลเพียงด้านเดียว คือ เฉพาะด้านที่เป็นคุณต่อการยอมรับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แต่ไม่รับรู้ด้านผลกระทบเสียหายแก่วิถีชุมชน สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ประชาชน เหล่านี้จะต้องเร่งแก้ไขและหาความร่วมมือจากภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการดูแล
ท้องถิ่น เช่น อีสกันดาร์ของมาเลเซียให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

๑.๑ ด้านศุลกากรของทั้ง ๒ จังหวัด

๑.๑.๑ ควรมีผู้บัญชาการในระดับพื้นที่ในการสั่งการและบูรณาการ
การปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของการตรวจคนเข้าเมือง พิธีการศุลกากร
การจราจร แรงงาน สาธารณสุข เพื่อสามารถให้บริการและอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็วและ
ต่อเนื่อง

๑.๑.๒ แก้ปัญหาการเปลี่ยนช่องจราจรบริเวณด้านศุลกากรคลองลึก
ซึ่งต้องข้ามผ่านแดนไปยังประเทศกัมพูชา ที่มีระบบการจัดการจราจรแตกต่างกัน (จากช่องซ้ายฝั่ง
ไทยไปยังช่องขวาของกัมพูชา) ส่วนการจราจรของฝั่งไทย - สปป.ลาว บนสะพานมิตรภาพ ยังไม่มี
ปัญหาในปัจจุบัน

๑.๑.๓ ควรจัดช่องจราจรของด้านคลองลึก รถบรรทุกที่ผ่านเข้า-ออก
ด้านให้เกิดความคล่องตัว และลดความแออัดบริเวณหน้าด่าน

๑.๒ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนจังหวัดสระแก้วและจังหวัด มุกดาหาร

พัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลรวมถึงระบบสื่อสาร เช่น ระบบการ
ประชุมทางไกล(Teleconference) ระหว่างศูนย์ OSOS ส่วนกลางที่ตึกจามจรัสแควร์ และจังหวัด
รวมถึงศูนย์ OSOS ที่ตึกจามจรัสแควร์ รับเป็นศูนย์กลางในการรับข้อมูล ประสาน และส่งต่อจาก
ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จจังหวัดสระแก้วและมุกดาหาร (OSS) และมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในศูนย์
OSS ทั้งหมดให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าหน้าที่สามารถร้องขอการจ่ออบรม หรือข้อมูล
เพิ่มเติมได้

๑.๓ การคมนาคมขนส่ง

๑.๓.๑ ทางบก กำหนดโครงข่าย โดยเร่งรัดการก่อสร้างถนน
เชื่อมโยงกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม (บ้านป่าไร่) ไปยัง
ด่านศุลกากรแห่งใหม่บริเวณบ้านหนองเอี่ยนโดยปรับปรุงเส้นทางถนนหมายเลข ๓๔๘ ไปบรรจบ

กับถนนหมายเลข ๓๓ และเชื่อมต่อไปยังถนนหมายเลข ๓๐๖๗ บรรจบกับถนนตัดใหม่สายอรัญประเทศ-ชายแดนไทยกัมพูชาต่อไป

๑.๓.๒ ทางราง เร่งรัดการจัดบันทึกข้อตกลงการเดินรถไฟร่วมระหว่างไทย-กัมพูชา เพื่อให้สามารถเชื่อมการคมนาคมทางรางให้ถึงกรุงพนมเปญต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๒.๑ นโยบาย/ที่ดินกฎหมายด้านผังเมือง

๒.๑.๑ ควรเร่งปรับปรุงร่างกฎหมายผังเมืองรวมพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว โดยเพิ่มพื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้าให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและดึงดูดนักลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ส่วนพื้นที่การก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมมุกดาหารที่ยังไม่สามารถหาผู้ร่วมทุนได้ จำเป็นต้องหาวิธีการอื่นๆ เช่น รัฐลงทุนเอง โดยให้เกิดนิคมอุตสาหกรรมที่สามารถแข่งขันกับนิคมอุตสาหกรรมสะหวันเซโนได้

๒.๑.๒ ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยพื้นที่ที่จัดตั้งเป็นโครงการนิคมอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและมุกดาหาร จำเป็นต้องเร่งผลักดันร่าง พ.ร.บ.เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด...พ.ศ... ให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

๒.๒ การต่างประเทศ และความมั่นคง

รัฐบาลไทยควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑ รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชา ควรเร่งหารือแก้ไขปัญหาเขตแดนและสานความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้มีการลงทุนในกัมพูชา และเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาจุดผ่านแดนไปได้มีเส้นทางขนส่งที่เอื้อต่อผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ซึ่งอยู่ใกล้กับด่านพรมแดนบ้านป่าไร่ของไทย ให้สามารถเชื่อมต่อ ด่านพรมแดนปอยเปต-โอเนียงของกัมพูชา เพื่อให้เกิดเส้นทางการค้าของทั้งสองประเทศ

๒.๒.๒ รัฐบาลไทย และ สปป.ลาว ควรเร่งหารือความร่วมมือทางการค้าที่สามารถเพิ่มปริมาณและประเภทสินค้าให้มากประเภทขึ้น

๒.๒.๓ รัฐบาลไทยควรให้ความรู้เรื่องภาษาและการค้าระหว่างประเทศกับผู้ประกอบการอย่างจริงจัง และควรมีการพิจารณาลดค่าธรรมเนียมการบริการของธนาคารให้สามารถแข่งขันได้

๒.๒.๔ รัฐบาลทั้งสามประเทศเร่งหารือแก้ไขปัญหากลอบทำการค้าบริเวณชายแดน รวมถึงกฎหมายด้านลิขสิทธิ์

๒.๒.๕ ผลจากการขยายวงเงินการค้าชายแดนเป็นโอกาสในการขยายการจัดซื้อวัตถุดิบจากประเทศกัมพูชาได้มากขึ้น ซึ่งหากการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหารเกิดขึ้นได้สำเร็จ ควรศึกษาแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติด้วย

๒.๓ ด้านการสนับสนุนให้องค์กรระดับพื้นที่ (จังหวัด) ภูมิภาคและพื้นที่ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) มีส่วนร่วม

รัฐควรมีการออกกฎหมายรองรับให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง ๒ จังหวัดให้ชัดเจนและมีงบประมาณสนับสนุน ด้วยประสิทธิภาพในการดำเนินงานเขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินของสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่เพิ่มอำนาจให้รัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลางมาเลเซีย ในการมอบอำนาจให้รัฐยะโฮร์และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่จัดตั้งขึ้นได้ประสบผลอย่างงดงาม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

การค้าต่างประเทศ, กรม “สถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทย ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘”. ๒๕๕๖.

ศุลกากร, กรม “พระราชบัญญัติศุลกากรเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของคลังสินค้าทัณฑ์บน”. ๒๕๖๕.

คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. “เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)”. กรุงเทพฯ. ๒๕๔๗.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน . “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ”. ๒๕๕๖.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน”. ๒๕๕๕.

ดำรง แสงทวีเลิศ และนันทิกา หังสุพานิช. “เขตเศรษฐกิจพิเศษ : แนวคิดใหม่ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ”, วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ ๓๕ (๒), ๒๕๔๕. หน้า ๔๒ - ๔๓

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ. “เขตเศรษฐกิจพิเศษ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaigov.go.th/news๑/item/๘๔๗๕๗.htm> , ๒๕๕๗.

เรวดี แก้วมณี. “เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด : โอกาสและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมชายแดน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/Maesot_SpecialEconomicZone_๒๒๐๒๕๕.doc, ๒๕๕๕.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิรัช ประเสริฐโธ
วัน เดือน ปีเกิด	๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๔
การศึกษา	มัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พญาไท ปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโท รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประวัติการทำงาน	ปลัดอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
โดยย่อ	นายทหารแผนงานโครงการ ศปส.๑๑๔ กอ.รมน. สวนรื่นฤดี กรุงเทพฯ นายอำเภอมาขอ จังหวัดปัตตานี นายอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา นายอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว รองผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) จังหวัดสระแก้วเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

ผู้วิจัย นายวีรธ ประเสริฐโรจน์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๕

ตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 1/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการค้าชายแดนกับทั้ง 4 ประเทศเพื่อนบ้าน โดยได้กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ระดับตำบลต่าง ๆ ระยะเวลาแรกใน 5 จังหวัด ดังนี้

1. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ประกอบด้วย 14 ตำบล ใน 3 อำเภอ ของจังหวัดตาก
2. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ประกอบด้วย 11 ตำบล ใน 3 อำเภอ ของจังหวัดมุกดาหาร
3. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ประกอบด้วย 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ ของจังหวัดสระแก้ว
4. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ประกอบด้วย 4 ตำบลของอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
5. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด ประกอบด้วย 3 ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ต่อมา คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้มีประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 เพิ่มเติมอีก 5 จังหวัด ดังนี้

1. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ประกอบด้วย 13 ตำบล ใน 2 อำเภอ ของจังหวัดหนองคาย
2. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครราชสีมา ประกอบด้วย 5 ตำบล ใน 5 อำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา
3. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย ประกอบด้วย 21 ตำบล ใน 3 อำเภอ ของจังหวัดเชียงราย
4. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม ประกอบด้วย 13 ตำบล ใน 2 อำเภอ ของจังหวัดนครพนม
5. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ประกอบด้วย 2 ตำบล ของอำเภอเมืองกาญจนบุรี

การศึกษาแนวทางการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่จังหวัดสระแก้วและมุกดาหารในครั้งนี้ จึงได้ให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาศูนย์กลางกระจายสินค้าสู่อินโดจีน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่เฉพาะต่อประชาชนและธุรกิจการค้าในจังหวัดสระแก้วและมุกดาหาร แต่ยังมีส่วนส่งเสริมการพัฒนา และความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั้งของประเทศและของภูมิภาค อันจะทำให้จุดมุ่งหมายการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคเป็นประชาคมอาเซียนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และความเจริญให้เกิดขึ้นร่วมกันประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดอย่างยั่งยืนต่อไป ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนดให้พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 2 แห่ง เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี (Quick Win) ในการดำเนินนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 แห่ง ดังกล่าวด้วย ซึ่งคาดว่าจะป็นนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจหลักของประเทศ ต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ระบบไฟฟ้า ประปา การคมนาคมขนส่งทางราง และทางถนน และการรถไฟความเร็วสูงในอนาคต สามารถสนับสนุนการแก้ไขปัญหาแรงงานระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนภาษาและทักษะ (Skill) ในการทำงานในหมู่สมาชิก AEC ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและมุกดาหารให้เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าสู่อินโดจีน (ด้านกัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม)
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหา/อุปสรรค ที่ทำให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและมุกดาหารให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายรัฐบาล

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด ทั้งสองแห่งให้เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าสู่อินโดจีน ปัจจัยความสำเร็จ ที่เป็นรูปธรรม

4. เพื่อนำเสนอความคิดเห็นของผู้ศึกษาที่ได้พบจากการศึกษาและวิเคราะห์ ข้อคิดเห็นและข้อสังเกตจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำเสนอในการดำเนินการเชิงนโยบายให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและมุกดาหาร โดยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ทำความเข้าใจในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อเสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วและจังหวัดมุกดาหารให้เป็นรูปธรรม บรรลุผลสำเร็จ และตอบสนองต่อบริบทของประเทศและภูมิภาคได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยอาศัยข้อมูล ข้อเท็จจริงจากหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ

2. การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอย่างเป็นองค์รวมแบบบูรณาการเพื่อให้ได้ข้อสรุปของแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สามารถนำไปปรับแก้ไขในการปฏิบัติของส่วนที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มั่นคง รอบคอบ ยั่งยืน ตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

ผลการวิจัย

จากผลการรวบรวมแนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งในระดับโลก ในระดับเอเชีย และในระดับเพื่อนบ้านสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV (Cambodia , Laos, Malaysia, Vietnam) ที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศไทย โดยที่ประเทศไทยได้กำหนดเป็นด้านการค้าชายแดนสำคัญที่จะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น 2 ระยะดังกล่าวนี้เอง จึงนับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำกรอบแนวคิด ปัญหาในแนวทางปฏิบัติ และ

ผลที่ได้รับตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ มาเป็นกรอบเทียบเคียงแนวทางการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทยทั้ง 10 แห่ง ในระยะเวลาที่อยู่ในห้วงการดำเนินการได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถนำมาเทียบเคียงศึกษา โดยวิธีการเทียบเคียงเป้าหมาย ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ในเชิงเปรียบเทียบในการดำเนินการของประเทศไทยของเรา ในทั้ง ๑๐ เขตเศรษฐกิจพิเศษได้

คาดการณ์ว่านโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจสระแก้ว (SEZ) ใน 10 ปีจากนี้ เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว-กัมพูชา จะเกิดการลงทุนในพื้นที่มากขึ้น มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น เกิดการจ้างแรงงาน รวมทั้งเศรษฐกิจมีการกระตุ้นให้มีการจ่ายเงิน ทำให้จังหวัดสระแก้วมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ไม่เพียงเฉพาะแต่พื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ แต่จะเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปยังจังหวัดข้างเคียง และประเทศกัมพูชา ซึ่งจะทำให้มูลค่าการลงทุน เศรษฐกิจการค้าชายแดนมีความเจริญเติบโตมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ GDP ของประเทศเพิ่มสูงมากขึ้น

ในเรื่องการเตรียมการด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์การเพิ่มการค้าชายแดน การผลักดันเรื่องภาษา ควรมอบให้จังหวัดสระแก้วดำเนินการให้หน่วยงานในจังหวัดได้มีส่วนในการจัดอบรมภาษาอังกฤษและภาษาเขมรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมให้ความรู้ทางภาษาแก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งมอบนโยบายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ วิทยาเขตสระแก้ว หรือมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วเป็นหน่วยสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

1.1 ด้านศุลกากรของทั้ง ๒ จังหวัด

1.1.1 ควรมีผู้บัญชาการในระดับพื้นที่ในการสั่งการและบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ

1.1.2 แก้ปัญหาการเปลี่ยนช่องจราจรบริเวณด้านศุลกากรคลองลึก

1.1.3 ควรจัดช่องจราจรของด่านคลองลึก รถบรรทุกที่ผ่านเข้า-ออก ด่านให้เกิดความคล่องตัว และลดความแออัดบริเวณหน้าด่าน

1.2 ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนจังหวัดสระแก้วและจังหวัดมุกดาหาร

พัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลรวมถึงระบบสื่อสาร

1.3 การคมนาคมขนส่ง

1.3.1 ทางบก กำหนดโครงข่าย โดยเร่งรัดการก่อสร้างถนนเชื่อมโยงกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

1.3.2 ทางราง เร่งรัดการจัดบันทึกข้อตกลงการเดินรถไฟร่วมระหว่างไทย-กัมพูชา เพื่อให้สามารถเชื่อมการคมนาคมทางรางให้ถึงกรุงพนมเปญต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 นโยบาย/ที่ดินกฎหมายด้านผังเมือง

2.1.1 ควรเร่งปรับปรุงร่างกฎหมายผังเมืองรวมพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

2.1.2 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

2.2 การต่างประเทศ และความมั่นคง

รัฐบาลไทยควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชา ควรเร่งหารือแก้ไขปัญหาเขตแดนและสานความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้มีการลงทุนในกัมพูชา และเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาจุดผ่านแดนไปได้

2.2.2 รัฐบาลไทย และ สปป.ลาว ควรเร่งหารือความร่วมมือทางการค้าที่สามารถเพิ่มปริมาณและประเภทสินค้าให้มากขึ้น

2.2.3 รัฐบาลไทยควรให้ความรู้เรื่องภาษาและการค้าระหว่างประเทศกับผู้ประกอบการอย่างจริงจัง

2.2.4 รัฐบาลทั้งสามประเทศเร่งหารือแก้ไขปัญหาลักลอบทำการค้าบริเวณชายแดน รวมถึงกฎหมายด้านลิขสิทธิ์

2.2.5 ผลจากการขยายวงเงินการค้าชายแดนเป็นโอกาสในการขยายการจัดซื้อวัตถุดิบจากประเทศกัมพูชาได้มากขึ้น

2.3 ด้านการสนับสนุนให้องค์กรระดับพื้นที่ (จังหวัด) ภูมิภาคและพื้นที่ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) มีส่วนร่วม

รัฐควรมีการออกกฎหมายรองรับให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 2 จังหวัดให้ชัดเจนและมีงบประมาณสนับสนุน